

127. KESKIVIHKONA 10. JOULUKUUTA 2014

kello 14.00

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ensimmäinen käsittely

- 1) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuotannollisten investointien korotetuista poistoista verovuosina 2013 ja 2014 annetun lain muuttamisesta 8
- Hallituksen esitys HE 269/2014 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 34/2014 vp
Lakialoite LA 67/2014 vp

Lähetekeskustelu

- 2) Hallituksen esitys eduskunnalle vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn yleissopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan hyväksymisestä sekä laeiksi yleissopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain muuttamisesta 9
- Hallituksen esitys HE 284/2014 vp
- 3) Hallituksen esitys eduskunnalle turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta Suomen ja Kroatian välillä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta 24
- Hallituksen esitys HE 283/2014 vp
- 4) Hallituksen esitys eduskunnalle lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen valitusmenettelyä koskevan valinnaisen pöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta 24
- Hallituksen esitys HE 285/2014 vp

- 5) Hallituksen esitys eduskunnalle ihmisoikeuksien ja perusvapauksi-
en suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen kuudennentoista pöytä-
kirjan hyväksymisestä ja laiksi pöytäkirjan lainsäädännön alaan
kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta 26
Hallituksen esitys HE 286/2014 vp
- 6) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden Suomelle Yhdistyneiden
Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien vel-
voitusten täyttämiseksi annetun lain muuttamisesta ja eräksi sii-
hen liittyviksi laeiksi..... 27
Hallituksen esitys HE 288/2014 vp
- 7) Hallituksen esitys eduskunnalle Kansainvälisen rikustuomioistuim-
en Rooman perussääntöön vuonna 2010 Kampalan tarkistuskon-
ferenssissa tehtyjen muutosten hyväksymisestä sekä laeiksi muu-
tosten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaatta-
misesta sekä rikoslain ja pakkokeinolain muuttamisesta..... 27
Hallituksen esitys HE 289/2014 vp
- 8) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi alueiden kehittämistä ja
rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain 39 §:n muu-
ttamisesta sekä alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden
rahoittamisesta annetun lain muuttamisesta 27
Hallituksen esitys HE 317/2014 vp
- 9) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion vientitakuista an-
netun lain muuttamisesta 28
Hallituksen esitys HE 318/2014 vp
- 10) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pyroteknisten tuotteiden
vaatimustenmukaisuudesta ja rikoslain 44 luvun 11 §:n muuttami-
sista..... 29
Hallituksen esitys HE 319/2014 vp
- 11) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ydinenergiain ja säteily-
lain muuttamisesta 29
Hallituksen esitys HE 320/2014 vp
- 12) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi museolain muuttamisesta .. 29
Hallituksen esitys HE 303/2014 vp
- 13) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tekijänoikeuslain 25 i ja
47 §:n muuttamisesta 29
Hallituksen esitys HE 305/2014 vp

- 14) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maankäyttö- ja rakennuslain sekä maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta 31
Hallituksen esitys HE 334/2014 vp
- 15) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rakennusten energiatodistustietojärjestelmästä sekä rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain muuttamisesta 34
Hallituksen esitys HE 335/2014 vp
- 16) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi laajarakenteisten rakennusten rakenteellisen turvallisuuden arvioinnista sekä maankäyttö- ja rakennuslain 117 i ja 166 §:n muuttamisesta..... 36
Hallituksen esitys HE 336/2014 vp
- 17) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion virkamieslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi..... 40
Hallituksen esitys HE 298/2014 vp
- 18) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuntarakennelain muuttamisesta sekä kuntajakolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 5 momentin kumoamisesta 40
Hallituksen esitys HE 299/2014 vp
- 19) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ajokorttilain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta..... 43
Hallituksen esitys HE 313/2014 vp
- 20) Hallituksen esitys eduskunnalle jäänmurtoavustusta koskevasta yhteistyöstä ja vuorovaikutuksesta Itämerellä Venäjän federaation hallituksen kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta 44
Hallituksen esitys HE 314/2014 vp
- 21) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi joukkoliikennelain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi 45
Hallituksen esitys HE 315/2014 vp
- 22) Hallituksen esitys eduskunnalle Kanadan sekä Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden välisen lentoliikennesopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta..... 46
Hallituksen esitys HE 316/2014 vp

Ainoa käsittely

- 23) Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä annetun neuvoston päätöksen (2014/335/EU, Euratom) hyväksymisestä 46
 Hallituksen esitys HE 248/2014 vp
 Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 35/2014 vp

Toinen käsittely

- 24) Kansalaisaloite eduskunnalle avioliittolain, rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain ja transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain muuttamisesta (KAA 3/2013 vp) 47
 Muu asia M 10/2013 vp
 Suuren valiokunnan mietintö SuVM 2/2014 vp
 Lakivaliokunnan mietintö LaVM 14/2014 vp
- 25) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Ahvenanmaan itsehallintolain 30 §:n muuttamisesta 52
 Hallituksen esitys HE 217/2014 vp
 Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 5/2014 vp
- 26) Hallituksen esitys eduskunnalle osuuskunnan ylijäämänjaon verotusta koskevien säännösten muuttamiseksi..... 52
 Hallituksen esitys HE 130/2014 vp
 Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 32/2014 vp
- 27) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntien velvoitteiden ja ohjauksen vähentämistä ja monialaisten toimintamallien tukemista koskevista kokeiluista 52
 Hallituksen esitys HE 117/2014 vp
 Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 31/2014 vp
- 28) Hallituksen esitys eduskunnalle valtioneuvostosta annetun lain 2 §:n ja arkistolain 1 §:n muuttamisesta 52
 Hallituksen esitys HE 187/2014 vp
 Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 32/2014 vp
- 29) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yksityisistä yleisistä satamista annetun lain sekä kunnallisista satamajärjestyksistä ja liikennemaksuista annetun lain kumoamisesta 53
 Hallituksen esitys HE 236/2014 vp
 Liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 25/2014 vp
- 30) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajoneuvojen romutuspalkkiokokeilusta..... 53
 Hallituksen esitys HE 251/2014 vp
 Liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 26/2014 vp

- 31) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maatalouden rakennetuista annetun lain muuttamisesta 54
 Hallituksen esitys HE 196/2014 vp
 Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 19/2014 vp
- 32) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta..... 54
 Hallituksen esitys HE 195/2014 vp
 Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 20/2014 vp
- 33) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain väliaikaisesta muuttamisesta 54
 Hallituksen esitys HE 242/2014 vp
 Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 12/2014 vp
- 34) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta..... 55
 Hallituksen esitys HE 241/2014 vp
 Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 13/2014 vp
- 35) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tekijänoikeuslain muuttamisesta..... 56
 Hallituksen esitys HE 249/2014 vp
 Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 14/2014 vp
- 36) Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaalihuoltolaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi 56
 Hallituksen esitys HE 164/2014 vp
 Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 27/2014 vp
 Lakialoite LA 46/2012 vp
- 37) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä sekä takuueläkkeestä annetun lain 9 §:n muuttamisesta 60
 Hallituksen esitys HE 137/2014 vp
 Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 28/2014 vp
- 38) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle 61
 Hallituksen esitys HE 186/2014 vp
 Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 29/2014 vp
- 39) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vammaisetuuksista annetun lain muuttamisesta 65
 Hallituksen esitys HE 255/2014 vp
 Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 30/2014 vp

- 40) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta 65
Hallituksen esitys HE 162/2014 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 9/2014 vp
- 41) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta, työsopimuslain 13 luvun 6 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja työttömyysturvalain 7 luvun 3 §:n 3 momentin kumoamisesta 65
Hallituksen esitys HE 198/2014 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 10/2014 vp
Lakialoite LA 66, 78/2014 vp
Toimenpidealoite TPA 36/2012 vp
- 42) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta 66
Hallituksen esitys HE 280/2014 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 15/2014 vp
- 43) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain muuttamisesta 66
Hallituksen esitys HE 281/2014 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 16/2014 vp

Ensimmäinen käsittely

- 44) Hallituksen esitys eduskunnalle yhdenvertaisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi; Hallituksen esitys eduskunnalle yhdenvertaisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 19/2014 vp) täydentämisestä 66
Hallituksen esitys HE 19/2014 vp
Hallituksen esitys HE 111/2014 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 11/2014 vp

Mietintöjen pöydällepano

- 45) Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Afganistanin tilanteesta, Suomen kokonaistuesta Afganistanille ja Suomen osallistumisesta sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon "Resolute Support" 72
Valtioneuvoston selonteko VNS 8/2014 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 18/2014 vp
Toimenpidealoite TPA 14/2011 vp
- 46) Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus eduskunnalle toiminnastaan 2014 valtiopäiville 72
Kertomus K 18/2014 vp
Tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 9/2014 vp

- 47) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 13 §:n muuttamisesta 72
 Hallituksen esitys HE 168/2014 vp
 Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 36/2014 vp
- 48) Hallituksen esitys eduskunnalle ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen liitteen tehtyjen muutosten sekä yleissopimukseen liittyvän kiinteiden irtolastien aluskuljetuksia koskevan kansainvälisen säännösten (IMSBC-säännöstö) pakottavan osan hyväksymisestä lukuun ottamatta säännösten 1 liitettä ja laiksi niiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja IMSBC-säännösten soveltamisesta 72
 Hallituksen esitys HE 273/2014 vp
 Liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 27/2014 vp
- 49) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Suomen metsäkeskuksesta annetun lain ja Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta 72
 Hallituksen esitys HE 191/2014 vp
 Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 27/2014 vp
- 50) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta 72
 Hallituksen esitys HE 227/2014 vp
 Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 33/2014 vp

Lähetekeskustelu

- 51) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan rahoitusvakausvälineelle annettavista valtioneuvostokautuksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta 73
 Hallituksen esitys HE 337/2014 vp

Mietintöjen pöydällepano

- 52) Hallituksen esitys eduskunnalle Suomen osallistumisesta Pohjois-Atlantin liiton johtamaan neuvonanto-, koulutus- ja tukiopeeraatioon Afganistanissa Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton välillä kirjeenvaihdolla tehtävän sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta 73
 Hallituksen esitys HE 287/2014 vp
 Ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 19/2014 vp

- 53) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain, Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain ja maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 11 §:n muuttamisesta 74
 Hallituksen esitys HE 311/2014 vp
 Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 28/2014 vp
- 54) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi huumausainelain ja rikoslain muuttamisesta 74
 Hallituksen esitys HE 327/2014 vp
 Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 34/2014 vp

Puhetta johtivat puhemies Eero Heinäluoma (14.00—15.35), toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti (15.35—18.29) ja ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi (18.29—19.21).

Jouko Skinnari /sd (s)
 Oras Tynkkynen /vihr (e)

Nimenuoto

Nimenuudossa merkittiin täysistunnosta poissa oleviksi seuraavat 21 edustajaa (e = eduskuntatyöhön liittyvä tehtävä; s = sairaus; p = perheväpää):

Markku Eestilä /kok
 Christina Gestrin /r (e)
 Sanni Grahn-Laasonen /kok (e)
 Teuvo Hakkarainen /ps (s)
 Anna-Maja Henriksson /r (e)
 Susanna Huovinen /sd (e)
 Olli Immonen /ps (s)
 Antti Kaikkonen /kesk (s)
 Krista Kiuru /sd (e)
 Katri Komi /kesk (s)
 Jari Lindström /ps (s)
 Silvia Modig /vas (s)
 Markku Mäntymaa /kok (s)
 Pentti Oinonen /ps (s)
 Johanna Ojala-Niemelä /sd
 Sari Palm /kd (s)
 Paula Risikko /kok (e)
 Annika Saarikko /kesk (p)
 Mikko Savola /kesk (e)

Hallituksen esitykset

Puhemies Eero Heinäluoma: Valtioneuvosto on 10.12.2014 antanut eduskunnalle hallituksen esityksen HE 337/2014 vp, joka otetaan lähete-keskusteluun tässä istunnossa.

PÄIVÄJÄRJESTYKSEN ASIAT:

1) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuotannollisten investointien korotetuista poistoista verovuosina 2013 ja 2014 annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
 Hallituksen esitys HE 269/2014 vp
 Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 34/2014 vp
 Lakialoite LA 67/2014 vp

Puhemies Eero Heinäluoma: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 9.12.2014 pidetyssä täysistunnossa.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

Pyydän edustajia ottamaan paikkansa. Puheenvuoroa pyydetään seisomaan nousten. Muuta seisomista salissa en suosittelen, koska puhemies ei näe, ketkä pyytävät puheenvuoroa ja ketkä pitävät neuvottelua.

Toivon, että edustajat siirtyvät omille paikoilleen. — Pyyntö koskee myös korkeaan varapuhemiehen virkaan valittuja.

Päätökset

Hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus

1 §

Timo Kalli /kesk: Arvoisa puhemies! Teen keskustan jättämän vastalauseen mukaisen esityksen.

Esko Kiviranta /kesk: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Puhemies Eero Heinäluoma: Timo Kalli on Esko Kivirannan kannattamana ehdottanut, että 1 § hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

Äänestyksessä Timo Kallin ehdotuksesta mietintöä vastaan eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 1 §:n mietinnön mukaisena äänin
jaa 108, ei 66; poissa 25. (Ään. 1)

2 §

Timo Kalli /kesk: Arvoisa puhemies! Teen myös tähän vastalauseen mukaisen muutosehdotuksen.

Esko Kiviranta /kesk: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Puhemies Eero Heinäluoma: Timo Kalli on Esko Kivirannan kannattamana ehdottanut, että 2 § hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

Äänestyksessä Timo Kallin ehdotuksesta mietintöä vastaan eduskunta hyväksyi hallituksen esi-

tykseen sisältyvän lakiehdotuksen 2 §:n mietinnön mukaisena äänin
jaa 138, ei 35; poissa 26. (Ään. 2)

4 §

Timo Kalli /kesk: Arvoisa puhemies! Ehdotan myös tähän pykälään vastalauseen mukaisen muutosehdotuksen.

Esko Kiviranta /kesk: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Puhemies Eero Heinäluoma: Timo Kalli on Esko Kivirannan kannattamana ehdottanut, että 4 § hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

Äänestyksessä Timo Kallin ehdotuksesta mietintöä vastaan eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 4 §:n mietinnön mukaisena äänin
jaa 139, ei 35; poissa 25. (Ään. 3)

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena.

Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

2) Hallituksen esitys eduskunnalle vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn yleissopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan hyväksymisestä sekä laeiksi yleissopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 284/2014 vp

Puhemies Eero Heinäluoma: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Keskustelu

¹ **Ulkoasiainministeri Erkki Tuomioja** (esittelypuheenvuoro): Herra puhemies! Kansainvälisistä vammaisten päivää vietetään vuosittain joulukuussa. Sitä on YK:n yleiskokouksen päätöksen mukaisesti vietetty jo 1990-luvulta saakka. Vammaisten henkilöiden oikeuksista tehty yleissopimus hyväksyttiin YK:n yleiskokouksessa juuri 2006 joulukuussa, ja Suomi allekirjoitti yleissopimuksen ja siihen samanaikaisesti tehdyn valitusmenettelyä koskevan valinnaisen pöytäkirjan heti, kun ne seuraavan vuoden alkupuolella avattiin allekirjoitettaviksi. Tällä hetkellä sopimus on yksi maailman nopeimmin ratifioiduista ihmisoikeussopimuksista. Ja nyt tämän vuoden joulukuussa hallitus ehdottaa, että eduskunta hyväksyisi yleissopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan.

Tiedän, että odottavan aika on pitkä, ja monen mielestä tässä on mennyt hyvin pitkä aika ennen kuin sopimus saadaan täällä käsittelyyn. Suomessa pyrimme kuitenkin aina siihen, että kansallinen lainsäädäntö täyttää kaikilta osin kansainvälisten sopimusten vaatimukset ennen kuin niitä viedään ratifioitaviksi. Eri hallinnonaloilla ja järjestösektorilla onkin tehty vuosia määrätietoista työtä vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn yleissopimuksen ratifioinnin edellyttämien toimenpiteiden selvittämiseksi ja valmistamiseksi muun muassa tarvittavin tarkistuksin lainsäädäntöömme, kuten 2011 voimaan tullein muutoksin kotikuntalakiin ja sosiaalihuoltolakiin.

Nyt tämä eduskunta käsittelee parhaillaan sille annettua esitystä itsemääräämisoikeutta koskevaksi lainsäädännöksi. Lainsäädäntöme tarkistaminen vielä tältäkin osin on yleissopimuksen voimaansaattamiseksi tarpeellista. Myös käsiteltävänä olevat yhdenvertaisuuslainsäädäntöön esitetyt tarkistukset liittyvät sopimuksen vaatimuksiin. Itse esitys on valmisteltu viranomaisten ja järjestösektorin yhteistyönä ulkoasiainministeriön johdolla toimineessa työryhmässä. Esitys on näin vuosien yhteisen työn tulos.

Herra puhemies! Ihmisoikeudet kuuluvat kaikille. Vammaisten henkilöiden kohdalla nämä oikeudet, joita meistä moni muu pitää itsestäänselvyytenä, eivät kuitenkaan aina toteudu. Erilaiset yhteiskunnan esteet ja asenteet sekä tiedonpuute rajoittavat oikeuksien toteutumista. Nyt hyväksyttäväksi esitettävän yleissopimuksen on

katsottu merkitsevän ajattelutavan muutosta. Vammaisuuden kannalta keskeistä on vuorovaihtus ympäristön kanssa, eli se, kuinka paljon ympäristö rajoittaa osallistumista ja toimintaa esteineen tai asenteineen. Vammaisia henkilöitä ei enää pidetä toimenpiteiden ja suojelun kohteena vaan oikeuksien haltijoina ja yhteiskunnan aktiivisina jäseninä. Yleissopimus velvoittaa sopimuspuolet takaamaan vammaisille henkilöille täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti kaikille kuuluvien ihmisoikeuksien ja perusvapauksien toteutumisen — ja mikä tärkeintä — edistämällä aktiivisesti näiden oikeuksien ja vapauksien toteutumista. Tähän mekin olemme sitoutumassa.

Yleissopimuksen ratifiointi vahvistaa vammaisten henkilöiden oikeuksien asemaa nimenomaan oikeudellisesti velvoittavina ihmisoikeuksina samoin kuin valtion velvollisuutta toimia näiden oikeuksien edistämiseksi. Ratifioinnilla on siten tärkeä periaatteellinen merkitys vammaisten henkilöiden oikeuksien edistämässä ja kunnioittamisessa. Ratifioinnilla myös lisätään tietoisuutta vammaisten henkilöiden oikeuksista. Tietoisuuden lisäämisellä edistetään osaltaan heidän yhdenvertaisuuttaan ja mahdollisuuksiensa osallistua yhteiskuntaan. Tietoisuuden lisäämisellä vaikutetaan myös asenteisiin.

Kyseessä on siis ihmisoikeussopimus. Sopimus on kattava sopimus, jonka määräykset ulottuvat kaikille ihmiselämän alueille. Siinä määritetään muun muassa oikeudesta elämään ja yhdenvertaisuudesta lain edessä samoin kuin perheen ja kodin kunnioittamisesta, koulutuksesta ja työstä. Yleissopimus huomioi erikseen kaikista haavoittuvimmat ryhmät, naiset ja lapset. Sopimuksen johtavana ajatuksena on syrjinnän kieltö.

Sopimus ei ainoastaan kiellä vammaisten henkilöiden syrjintää, vaan velvoittaa sopimuspuolet aktiivisiin toimiin turvaamaan yhdenvertaisuuden toteutumisen täysimääräisesti. Syrjintäkiellon lisäksi itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, vammaisten henkilöiden osallistuminen ja osallisuus yhteiskuntaan sekä esteettömyys ja saavutettavuus ovat sopimuksen keskeisiä periaatteita, jotka ohjaavat sen tulkintaa ja soveltamista. Esimerkiksi koulujen esteettömyydellä voi olla ratkaiseva merkitys vammaisten lasten koulunkäynnin kannalta. Yleissopimus tuo uutena toteutettavaksi kussakin yksittäistapauksessa tarvittavat järjestelyt eli kohtuulliset mukautukset, jotta vammaisen henkilö voi

tehokkaasti nauttia kaikkia ihmisoikeuksiaan yhdenvertaisesti muiden kanssa.

Vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn yleissopimuksen edistykellisiin elementteihin kuuluu myös sen täytäntöönpanon kansallinen seuranta. Tämän tulee tapahtua niin hallituksen itsensä toimesta kuin hallituksesta riippumattomasti, erillisen seurantamekanismin toimesta. Tämän kansallisen seurannan järjestäminen mahdollisimman tehokkaalla tavalla on tärkeätä, ja seurannalle tulee turvata sen tarvitsemat voimavarat.

Herra puhemies! Vammaisten henkilöiden oikeuksista tehty yleissopimus tuli kansainvälisesti voimaan 2008 ollen merkittävä askel vammaisten henkilöiden oikeuksien ja perusvapauksien edistämässä. On ensiarvoisen tärkeätä, että tämä keskeinen ihmisoikeussopimus saatetaan myös meillä osaksi valtion sisäistä oikeutta. Lain sopimuksen tehokkaalla täytäntöönpanolla voidaan poistaa niitä esteitä, jotka rajoittavat vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumista. — Kiitos.

² **Kimmo Tiilikainen /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kovin harvoin olen kiitoksen sanoja hallitukselle jakanut, nyt on sen paikka. Kiitän ministeri Tuomiojaa ja koko hallitusta siitä, että vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva YK:n yleissopimus saatetaan Suomessa lainsäädäntötasolle hyväksytyksi.

Tämä on nimenomaan, kuten ministerikin totesi, ihmisoikeuskysymys, yhdenvertaisuuskysymys, kyse on vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeuden kunnioituksesta. Tässä kohtaa Suomi on toiminut kansainvälisesti vertaillen, voidaan sanoa, hitaasti mutta myös rehellisesti. Toki moni maa on ratifioinut sopimuksen ennen meitä, mutta meillä on lähdetty myös siitä, että ei ratifioida ennen kuin myös käytännössä asiat kutakuinkin vastaavat sopimuksen sisältöä. Varmasti vielä yksityiskohtien parantamista on, mutta kiitoksia, että tämä ratifiointi tuodaan eduskuntaan.

Puhemies Eero Heinäluoma: Mahdollistetaan tässä yhteydessä lyhyt debatti.

³ **Tytti Tuppurainen /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään on mitä parhain päivä tähän keskusteluun, kun vietämme YK:n

ihmisoikeuksien päivää. Tämä sopimus ei välttämättä tuo mitään suurta hyvinvointitoimijoille eikä lisää esimerkiksi julkisia menoja, mutta se on erittäin tärkeä askel eteenpäin vammaisten henkilöitten itsemääräämisoikeuden edistämässä ja ihmisten yhdenvertaisuuden toteuttamisessa. Tämä sopimus antaa vammaisille henkilöille työkaluja osallisuuteen ja itsemääräämisoikeuden toteuttamiseen. Se vie meitä yhteiskuntana lähemmäksi sitä tavoitetta, jossa jokainen ihminen on yhdenvertainen ja täysivaltainen kansalainen. Hieno päivä ja hieno esitys.

⁴ **Johanna Karimäki /vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niinhän sitä sanotaan, että hyvää kannattaa odottaa. Tätä on odotettu todella kauan vammaisjärjestöissä ja eduskunnan vammaisasioiden yhteistyöryhmässä. Kiitän lämpimästi ministeri Tuomiojaa, että toitte esityksen eduskuntaan, niin että ehdimme sen tällä kaudella saattaa voimaan.

Esitys vahvistaa vammaisten henkilöiden osallisuutta ja ihmisarvoa, mutta siinä on myös nykyistä vahvempi satsaus siihen, että esteettömyys tulee ottaa yhä vahvemmin huomioon. Tavallaan sopimus myös perustaa uusia oikeuksia. Minusta on hienoa, että vammaisjärjestöt on otettu mukaan osalliseksi tämän sopimuksen valmisteluun, ja toivon myös, että jatkossa seurannassa ja toimeenpanossa he ovat myös yhä vahvasti mukana. Mutta kysyisin arvoisalta ministeri Tuomiojalta: mitkä ovat niitä ensimmäisiä toimenpiteitä, joita on ajateltu tämän esteettömyysasian eteenpäinsaattamiseksi?

⁵ **Mika Niikko /ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys vammaisten oikeuksien hyväksi on ainutlaatuinen. Vihdoinkin eduskunnassa keskustellaan ihmisoikeuksista yksimielisesti. Tämä on aitoa yhdenvertaisuuden edistämistä, asenteisiin vaikuttamista ja todellista tarvetta vastaavaa ihmisoikeustyötä. Tästä on syytäkin antaa kiitos hallitukselle. Kyllä te pystytte hyviinkin päätöksiin, kun vain tahdotte.

Olisin vielä kysynyt ministeriltä: Suomessahan on erittäin hyvin kuitenkin kohdeltu vammaisia jo tällä hetkellä, ja me olemme edelläkävijöitä monella alueella, kuten esteettömyydessä ja näitten muitten palveluitten saatavuuden suhteen. Mitä uusia toimenpiteitä tämä tuo esimerkiksi kunnille ja valtiolle?

⁶ **Anne-Mari Virolainen /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn myös kiittelijöiden joukkoon. Ministeri Tuomioja, erinomainen ajoitus, varsinkin kun vietetään kansainvälisiä YK:n ihmisoikeuksien päivää.

Kun tässä edustaja Karimäki viittasi, että järjestöt ovat olleet aktiivisesti mukana tässä taustatyössä, niin minun silmiini kyllä osui viime viikon keskiviikolta — vai milloin se olikaan — Helsingin Sanomien juttu, jossa Könkkölä kertoi, että tämä oli tehty vammaisjärjestöiltä salassa. Ja kun me muistamme, miten henkilökohtaisen avun laki aikoinaan käsiteltiin nimenmaan Vammaisfoorumin kanssa yhteistyössä, niin toivon, että korjaatte tämän väärinymmärryksen.

Huomionarvoista tässä on se, että kun meillä on laki, niin sitten on tietyt toimenpiteet, joita kunnissa tehdään. Varsinkin kun sote-uudistus on työn alla, toivon, että myös te viette vahvaa viestiä kollegoillenne eri ministeriöissä, että kolmannen sektorin järjestöjen pitää olla mukana, kun puhutaan vammaisten palvelutuotannosta.

⁷ **Erkki Virtanen /vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn niihin kiitoksiin, joita täällä on esitetty. Tämä on erittäin hieno päivä, enkä halua vähimmässäkään määrin sen arvoa vähentää sillä, että totean, että kyllä tämä olisi ollut tietenkin mahdollista saattaa voimaan jo aiemmin. Täällä edustaja Tiilikainen viittasi siihen, että kun eräät asiat, joita sopimus edellyttää, eivät ole olleet kunnossa, niin se on ikään kuin estänyt tätä. Kyynisesti voi sanoa, että kyllähän se syy on kuitenkin ollut raha. Kun on katsottu, että vaaditaan lisätoimenpiteitä, jotta tämä voitaisiin ratifioida, ja kun se on vaatinut rahaa, niin sitten se rahan puute on ollut pitkälti se syy. On hienoa, että tässä nyt ihmisten perusoikeudet, vammaisten oikeudet, ajavat rahan ohi, mutta pitää toivoa tietysti, että se sama linja jatkuu sitten, kun tätä sopimusta pannaan käytännössä täytäntöön, koska rahaa se vaatii jatkossakin.

⁸ **Rakel Hiltunen /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minulle tämä on valon päivä, koska kun tulin lähes 16 vuotta sitten valituksi kansanedustajaksi, minulla oli viisi asiaa, joita ainakin toivoin voivani edistää, ja vammaisten ihmisoikeuksien ja perusoikeuksien turvaaminen oli yksi niistä. Nyt olen erittäin kiitollinen siitä, että saan tänään olla ottamassa kansanedustajana vastaan tätä ehdotusta.

Haluaisin nyt erityisesti kiinnittää huomion niihin pienten lasten vanhempiin, jotka tänä päivänä ovat sellaisessa tilanteessa, jossa kuntien talous on tiukilla ja heidän palveluverkostonsa uhkaa oheta. Eli tähän tulee kiinnittää huomiota.

Ja, ministeri Tuomioja, vielä toivon, että me kaikki voisimme vaikuttaa siihen, että vammaisjärjestöjä otetaan mukaan nyt tähän seurantatyöhön ja tähän arviointiin siitä, kuinka tätä lakia viedään sitten eduskunnassa eteenpäin ja käytäntöön. Vammaisjärjestöillä on pitkä perinne ja hyvä vuoropuheluyhteys lain valmisteluun, kuten ministeri Tuomioja totesi.

⁹ **Johannes Koskinen /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lähetekeskustelu osuu tosiaan merkkipäivään, ihmisoikeuksien kansainväliseen juhlapäivään.

Ulkoministeri kertoi tuossa syyn, minkä vuoksi tämä valmistelu on kestänyt niin pitkään. Suomessahan on vahva perinne, että katsotaan, että kansallinen lainsäädäntö on kaikilta osiltaan sopimusten edellyttämässä kunnossa ennen kuin sopimuksia lopullisesti ratifioidaan. Monessa muussa maassa tämä tarkastelu on olennaisesti höllempää ja välillä suorastaan laiminlyöväkin. Tämä on siis hyvä perinne.

Mutta tähän liittyen tuo itsemääräämisoikeutta koskeva hallituksen esitys on eduskunnan käsitellyssä, ja siinä on merkittäviä ongelmia. Perustuslakivaliokunta on joutunut tässä poikkeukselliseen menettelyyn: asia on lähetetty ikään kuin takaisin jatkovalmisteluun, jotta sitä ei jouduttaisi palauttamaan hallituksen käsitelyyn virallisemmin, niin että sitä pystyttäisiin kehittämään eduskuntakäsittelyn aikana niin, että se täyttäisi varmemmin myös nämä Suomen perustuslain vaatimukset ja olisi myös toteuttamiskelpoinen kaikilta osiltaan. Tämä on tärkeä tavoite, jotta sekä sopimus että laki voimaan tullessaan todella parantavat vammaisten ja muiden avun varassa elävien asemaa.

¹⁰ **Tarja Filatov /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin oikeastaan jatkanut tästä asiasta, jonka edustaja Koskinen otti esiin. Haluan kiittää ministeriä paitsi siitä, että tämä sopimus on meillä täällä ratifioitavana, niin myös siitä, että hän linjasi, että nämä sopimukset tehdään tosissaan ja todellisuuskin tottelee niiden tavoitteita, eikä vain niin, että ikään kuin paperilla hy-

väkysytään asioita, mutta sitten muu lainsäädäntö ei noudata niitä.

Olen huolissani myös tästä itsemääräämisoikeuksien tulevaisuudesta, koska jos tässä laissa on kyse paitsi sosiaalisista ja taloudellisista oikeuksista, niin myös sitten tämmöisistä kansalais- ja poliittisista oikeuksista, joten kyse on laajasta lainsäädännöstä. Esimerkiksi yhdenvertaisuuslain puolella meillä on nämä kohtuulliset mukautukset, jotka liittyvät myös tähän YK:n vammaisten oikeuksien sopimukseen, ja niissä on tärkeää, että ne saadaan toimimaan myös todellisuudessa. Me voimme kirjoittaa monia syrjintään liittyviä pykäläiä täällä salissa, mutta me tarvitsemme apua siinä, että ne tulevat todeksi käytännön elämässä ja että meillä on valvontamekanismit kunnossa, jotta ihmiset saavat oikeutta silloin, jos he tulevat väärin kohdelluksi.

¹¹ **Hanna Mäntylä /ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluan osaltani syvästi kiittää tästä. Olen erittäin, erittäin iloinen siitä, että tämä on täällä nyt käsitellyssä.

Tosiaan hyvin usein on tässä matkan varrella ja vuosien aikana kuullut, kuinka vammaiset kokevat, että he eivät voi osallistua heitä koskevaan päätöksentekoon tai heitä ei kuulla heitä koskevissa asioissa. Vilpittömästi nyt toivon, että tämä myöskin ohjaa sitten tuota viranomaistyöskentelyä tuolla kentällä siihen suuntaan, että vammaiset tulevat aidosti kuulluiksi tässä asiassa.

Itse asiassa huomenna on tarkoitus keskustella tuolla Kansalaisinfossa tästä aiheesta, ja sikäläkin oikein vilpittömän iloisesti menen sinne tilaisuuteen huomenna kertomaan tästä, että olemme tässä asiassa eduskunnassa edenneet.

¹² **Kimmo Kivelä /ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liityn myös siihen kansanedustajien jonoon, jotka iloitsevat tänään, että tämä asia on esillä. Hallitusta on syytä onnitella.

Olen ollut tässä matkan varrella huolestunut siitä, missä vaiheessa tämä asia on. Tein jo talvella 2013, puolitoista vuotta sitten, asiasta kirjallisen kysymyksen, johon silloinen peruspalveluministeri Guzenina vastasi minulle. Tässä kysymyksessä kysyin myös sitä, onko hallituksen piirissä ollut kaavailuja vammaisvaltuutetun viran perustamisesta. Toivottavasti nyt, kun tämä sopimus ratifioidaan, saadaan liikkeelle myös

prosessi vammaisvaltuutetun viran perustamiseksi.

¹³ **Pirkko Ruohonen-Lerner /ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yleissopimuksen tarkoituksena on edistää, suojella ja taata vammaisille henkilöille täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti kaikki ihmisoikeudet ja perusvapaudet sekä edistää vammaisten henkilöiden ihmisarvon kunnioittamista. Kaikki voimme varmasti allekirjoittaa nämä hienot tavoitteet ja kannatamme niitä lämpimästi.

Nyt kun monissa kunnissa tapahtuu mullistuksia, on sote-uudistus tulossa ja rahat ovat vähissä, toivoisinkin, että nämä hienot tavoitteet käytännön elämässä siellä kuntatasolla toteutuisivat. Toivon, että vammaisille pystytään järjestämään työtä niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla ja heidän asumisolosuhteensa olisivat laadukkaat ja esteettömät lähipalvelut olisivat todellisuudessa mahdollisimman monen ulottuvilla. Toivon, että valmiita rakenteita (Puhemies koputtaa) ja organisaatioita myös näissä uudistusten yhteyksissä pyritään hyödyntämään mahdollisimman paljon.

¹⁴ **Aila Paloniemi /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei voi kuin yhtyä tähän kiittelijöitten kueroon. Parempi myöhään kuin ei milloinkaan, nyt on hienoa, että tämä sopimus saadaan meilläkin ratifioitua.

Haluan muistuttaa siitä, että esteettömyys ei todellakaan ihan arkisissa asioissakaan läheskään kaikkien vammaisten kohdalla toteudu. Ihan tavallisessa liikkumisessa, busseissa, junissa ja niin edelleen, on suuria vaikeuksia vammaisilla henkilöillä päästä niihin ja liikkumaan. Tästä ollaan kuultu todella paljon muun muassa eduskunnan Vamyt-ryhmässä. Siellä on saatu hyviä alustuksia siitä, missä kaikkialla sitten käytännössä näitä muutoksia pitäisi tehdä.

Vammaisten omaishoitajat ovat heikossa asemassa tänä päivänä. He tarvitsevat ilman muuta tukea ja apua tärkeään työhönsä ja raskaaseen työhön, joka on kuitenkin 24/7, ja kunnille voimavaroja, jotta ensimmäiseksi ei leikkataisi vammaisten palveluista. Hyvin helposti vammaisten päivätoiminnasta, esimerkiksi kehitysvammaisten puolella tai opintojen tuesta, tällaisista palveluista leikataan. Eli kunnillekin pitäisi saada voimavaroja, jotta ne pystyisivät hoitamaan näitä asioita hyvin.

¹⁵ **Katja Hänninen /vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on harvinainen päivä, kun me täällä kuorossa oppositiiossakin saamme kiitellä hallitusta ja ministeriä, mutta hyvästä asiasta pitää aina muistaa kiittää.

On hienoa, että Suomen lainsäädäntö on saatettu sellaiselle tasolle, jolla vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus voidaan ratifioida. Oikeus henkilökohtaiseen avustajaan, oikeus opiskella, tehdä työtä, harrastaa ja valita asuinpaikkansa eivät ole itsestäänselvyyksiä vaan asioita, joita lainsäädännöllä täytyy turvata. Vammaisten ihmisten oikeuksien turvaaminen on meidän kaikkien sydämenasia ja velvollisuus.

Vammaisten oikeuksien huomioiminen edistää myös yleistä hyvinvointia. Kun julkiset tilat, asunnot, palvelut ja yhteiskunnalliset toiminnot suunnitellaan alun alkaenkin kaikenlaisille ihmisille sopiviksi, erilaisten vammojensa kanssa elävien ei tarvitse lähtökohtaisesti vaatia poikkeuksia ja erityiskohtelua. Yhdenvertaisuus ei kuitenkaan ole valmis, jos vaikkapa suurlähettilään on vaikea ymmärtää, miksi asunnosta kannattaa tehdä kerralla esteetön, kuten viime sunnuntain Helsingin Sanomista sainme lukea. Asenteissamme on vielä paljon muuttamisen varaa.

¹⁶ **Pekka Haavisto /vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hieno asia, että tämä vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus saadaan vielä tämän eduskunnan käsittelyyn.

Itse olin oikeastaan häkeltynyt, kun kuulin vammaisjärjestöjen edustajilta, että Euroopasta on alkanut olla vammaispakolaisuutta Yhdysvaltoihin, jossa on suurempi työssäkäyntiprosentti vammaisilla ja liikuntaesteisillä, jossa esteellisyysasiat on ratkaistu ainakin joissakin osavaltioissa paremmin. Tämä tietysti kertoo jotakin siitä, että meillä on ehkä oppimista maailmalla, ennen kaikkea työssäkäyntimahdollisuuksissa ja niiden varmistamisessa. Silloin kysymys ei ole vain fyysisestä esteettömyydestä vaan myös tietoyhteiskunnan esteettömyydestä, että käytetään uutta teknologiaa sillä tavalla, että kaikki voivat sitä käyttää.

Toinen asia, johon on paljon kiinnitetty huomiota, on vammaisten oikeus valita asuinpaikkansa. Monet kokevat, että ovat sidoksissa tarjottuun hoitoon ja tarjottuun hoitolaitokseen eivätkä voi aina muuttaa esimerkiksi muiden perheenjäsenten mukana sille paikkakunnalle, jossa mie-

luiten asuisivat. On tärkeää, että näitä asioita voidaan nyt tässä yhteydessä käsitellä.

¹⁷ **Merja Kuusisto /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa kaikki ihmiset ovat samanarvoisia keskenään. Tästäkin huolimatta moni vammaisen henkilö kohtaa yhteiskunnassamme syrjintää. Hallitus pyrkii tällä vaalikaudella toimimaan kaikenlaista yhteiskunnassa ilmenevää syrjintää vastaan. Hallitusohjelmaan on kirjattu monia hyviä vammaispoliittisia linjauksia. Tärkeimpänä näistä on nyt käsittelyssä oleva esitys ratifioida YK:n vammaisten oikeuksia koskeva yleissopimus.

Myös vammaisten mahdollisuuksia osallistua työelämään ja oppisopimuskoulutukseen parannetaan. Vammaistutkimusta vahvistetaan ja vammaisten henkilöiden lakisäateisen henkilökohtaisen avun kattavuus tarkistetaan.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ihmisten keskuudessa toteutuisi, kun ympäristö ja palvelut eivät erottelisi meitä liikunta- ja toimintakykymme mukaan. Esteettömyydellä pyritään siihen, että jokainen ihminen pystyy toimimaan yhteiskunnassa ja käyttämään tuotetta tai palvelua iästä, vammasta tai muusta rajoitteesta huolimatta.

Arvoisa puhemies! Tilojen fyysinen...

Puhemies Eero Heinäluoma: Arvoisa edustaja, taitaa kello nyt juosta sillä tavalla (Merja Kuusisto: Selvä!), että on tullut aika täyteen. — Kiitoksia.

¹⁸ **Anne Louhelainen /ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä olen iloinen, että tämä asia on tänään salissa käsittelyssä. Perus- ja ihmisoikeudet kuuluvat täysimääräisesti myös vammaisille ihmisille. Suomessa esiintyy valitettavasti edelleen jatkuvasti vammaisiin ihmisiin kohdistuvaa syrjintää. Suomessa arvioidaan olevan noin 40 000 kehitysvammaista, se tarkoittaa, että meistä melkein joka sadas on jollain tavalla kehitysvammaisen. Meidän jokaisen tehtävä onkin vaikuttaa siihen, että myös vammaisille taataan yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua yhteiskunnan toimiin. Tietoisuutta on lisättävä, jotta voimme vaikuttaa yleisiin mielipiteisiin ja asenteisiin.

Tämä sopimuksen ratifiointi on askel oikeaan suuntaan ja tulee vaikuttamaan asteittain lainsäädäntöön ja normeihin. Sopimuksen ratifiointi vaatii kuitenkin lainsäädännöllisiä toimenpiteitä, ja

varmasti meillä ja kansalaisilla on todella kovat toiveet ja tavoitteet, että tämän ratifioinnin jälkeen nämä lainsäädännölliset toimenpiteet myös toteutetaan ja asia merkittävästi etenisi.

¹⁹ **Jani Toivola /vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää myöskin arvon ministeriä tästä tärkeästä ihmisoikeussopimuksesta ja siitä, että vihdoinkin se on meillä täällä käsittelyssä. Tiedän, että todella monessa paikassa tämä on suuri ja tärkeä päivä ja antaa ehdottomasti valoa tulevaisuuteen.

Itse ajattelen, että tästä eteenpäin, kun otetaan askelia, niin varmasti semmoinen yksi tärkeä haasteellinen kohta on se, että kun meillä on lainsäädäntö, jolla pyritään tiettyihin tavoitteisiin, ja samaan aikaan meillä on se yksilön subjektiivinen kokemus, niin miten me saamme nämä kaksi aidosti kohtaamaan. Tämä väli on se, minne mahtuu edelleen ne ennakkoluulot ja pelot ja tietämättömyys. Ja silloin on äärimmäisen tärkeää, että me takaamme tulevaisuudessa kaikkien palvelutarjoajien, kaikkien virkailijoiden, jokaisen palvelupaikan kohdalla, että saataisiin sinne tarvittava määrä ihmisoikeuskoulutusta, esteettömyyskoulutusta. Tämän tiedon kautta me varmistamme, että se subjektiivinen kokemus ja lain tavoitteet myöskin yksilön tasolla arjessa kohtavat.

²⁰ **Anneli Kiljunen /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myös osaltani kiittää tästä tärkeästä ihmisoikeussopimuksesta. Tämä on tärkeä monelle vammaiselle, mutta tämä on tärkeä myös heidän läheisilleen.

Toivon todella vahvasti myös sitä, että tämä näkyy kansalaisten arjessa. Valitettavasti meillä on paljon kokemuksia muun muassa siitä, että kun perheeseen syntyy vammaisen lapsi, niin tämä arjen raadollisuus tulee kerrasta, kun vanhemmat joutuvat taistelemaan oman lapsensa oikeusturvasta ja kaikista niistä riittävästä tukimuodoista, mitä lapsi tarvitsee tai mitä perhe tarvitsee, jotta perheen yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus toteutuisivat.

Käytännössä vammaiset ovat toivoneet ainoastaan sitä, että heille olisi mahdollistettu yhdenvertainen asema muiden kansalaisten keskuudessa eikä mitään ylimääräistä. Tältä osin toivon, että tämä näkyy viranomaistyössä ja asenteissa siinä, että meidän vammaiset lapset saavat oikeuden opiskeluun, asumiseen, perheen perustami-

seen ja työhön. Kyse on aivan normaaleista arjen asioista.

²¹ **Lea Mäkipää /ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos myös tästä esityksestä. Täytyy muistaa, että — jos en aivan väärin muista — 151 maata on jo ratifioinut tämän ja Suomi, Irlanti ja Alankomaat eivät ole sitä tehneet, että nyt on varmaan korkea aika tehdä se.

Mutta on muistettava se, että vaikka kuinka me ratifioimme, niin käytännössä myös pitää toteuttaa niitä toimia, että juuri näitten vammaisten oikeudet, perusoikeudet ja kaikinainen kunnioittaminen edistyisivät. Varsinkin hyvin jalo artikla on mielestäni tämä 10 artikla, jossa lukee, että "[sopimuspuolet vahvistavat, että] jokaisella ihmisellä on synnynnäinen oikeus elämään, ja toteuttavat kaikki tarvittavat toimet varmistaakseen, että vammaiset henkilöt voivat nauttia tästä oikeudesta tehokkaasti ja yhdenvertaisesti muiden kanssa". Tämä on hyvin hyvä artikla, ja sitten tähän esteettömyyteen on tämä 9 artikla, että kun me näin toimimme, niin varmaan meidän vammaisemme pääsevät tässä asiassa eteenpäin.

²² **Kauko Tuupainen /ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kivelä tässä joku aika sitten puheenvuorossaan sivusi ja vaati vammaisvaltuutetun viran perustamista. Muistini mukaan tein kaksi vuotta sitten tästä asiasta lakialoitteen, ja eri puolueista noin parikymmentä henkilöä sen allekirjoitti, mutta mitään ei ole kuulunut. Vammaisvaltuutetun viran perustamista pitivät tärkeänä muun muassa Invalidiliitto, Näkövammaisten Keskusliitto, Kuuloliitto, Hengitysliitto ja Vammaisliitto. Tämä istuisi samaan sarjaan, kun meillä on nyt lapsiasiavaltuutettu, tasa-arvovaltuutettu ja vähemmistövaltuutettu. Muistelen, että Kataisen hallitusohjelmassa vauhdittiin myöskin eläinsuojeluasiain viran perustamista.

Minusta vammaisvaltuutetun viran perustaminen on tärkeää siksi, että Suomessa tällä hetkellä noin 500 000 kansalaista, 10 prosenttia väestöstä, jollain tapaa on vammaisia. Ja me terveet tänä päivänä tässä salissa saatamme olla jo huomenna vammaisia johtuen liikenneonnettomuudesta, päälleajosta tai muusta tämäntyyppisestä. Minä toivon, että, arvoisa ministeri, viette eteenpäin tätä vammaisvaltuutetun viran perustamista.

²³ **Maria Tolppanen /ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän myöskin minä tietenkin tästä, mutta nyt tästä on hyvä jatkaa. Tässä kohdassa ei ole syytä jäädä laakereille lepäämään. Meillä on vammaisten ihmisten kohdalla aikamoisia ongelmia saada heille työtä ja toimeentuloa. Meillä on olemassa erilaisia päiväpaikkoja, missä ihmiset ovat ja tekevät periaatteessa ihan kokoaikaista työtä ja saavat siitä noin 100 euroa kuukaudessa pientä palkkaa. Silti he tekevät muun muassa suurille yrityksille, kuten Finnairille, pusseja, joihin laitetaan haarukat, veitset ja hammastikut ja jotka jonkun pitäisi joka tapauksessa tehdä. Minusta tämä olisi semmoinen seuraava asia, johon voitaisiin kiinnittää huomiota, että heidät rinnastettaisiin tasavertaisina ihmisinä työelämässä silloin, kun he tekevät sellaista työtä, jota jonkun täytyisi joka tapauksessa tehdä.

²⁴ **Arja Juvonen /ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä joulukuu on ollut valoisa. Saamme tämän sopimuksen, mutta saamme myös kuntalakiin vammaisten asioita huomattavasti parantavan neuvoston, vammaisneuvoston. Se ei ollut siinä alkuperäisessä esityksessä, joka kiersi jo kunnat, ja lausuntoja annettiin yli 300, ja siellä monet lausunnonantajatkin ihmettelivät, minkä takia vammaisneuvostot jäivät tästä kuntalakiluonnoksesta.

Haluan kiittää koko eduskuntaa siitä, että allekirjoititte tekemäni lakialoitteen. Siinä oli yli 100 allekirjoitusta, ja aloite lähti ministeriöön. Ministeriö antoi siitä sitten kantansa, ja saimme kuin saimmekin tämän vammaisneuvostoasian sinne kuntalakiin. Se on hieno juttu.

Kuten, ministeri, sanoitte, tarvitsemme Suomessa asennemuutosta. Tarvitsemme sitä, että näemme toinen toisemme, kaikki yhdenvertaisin ja tasa-arvoisin silmin, ja uskon, että tämä sopimus edistää sitä, kuin myös se, että meillä ovat kuntalaissa nyt vammaisneuvostot, vanhusneuvostot ja nuorisovaltuustot, kaikki saman katon alla, lakisäateisiä. Kiitoksia siitä.

Puhemies Eero Heinäluoma: Nyt pyydetty vastauspuheenvuorot on käytetty. Seuraavaksi ministeri Tuomioja, 5 minuuttia puhuja-aitiosta, ja sen jälkeen mennään puhujalistaan.

²⁵ **Ulkoasiainministeri Erkki Tuomioja:** Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia kaikista näistä

kommenteista. Se periaate, että haluamme kansainvälisten sopimusten edellyttämän lainsäädännön olevan silloin kunnossa, kun sopimus astuu voimaan, ei oikeastaan ole mikään suomalainen keksintö, vaan se on päinvastoin se, mitä kansainvälinen oikeuskin edellyttää. Kaikki eivät vain yhtä tarkasti halua sitä noudattaa.

Tässä tapauksessa se tarkoitti sitä, että tämän sopimuksen allekirjoituksen jälkeen käynnistyi varmasti monen mielestä liiankin pitkäksi venynyt prosessi tämän lainsäädännön tarkistusten loppuun viemiseksi. Ja kun myös hallitusohjelmassa kirjattiin, että sopimus tullaan tällä vaalikaudella saattamaan voimaan, se oli se viimeinen työntö sille, että nämä viimeisetkin lait hyvässä yhteistyössä niin vammaisjärjestöjen kuin asianomaisten ministeriöiden kanssa on saatu tänne eduskuntaan käsiteltäväksi.

Kun sopimus on valmis ja ratifioitu, niin luonnollisesti vastuu sen toimeenpanosta ja seurannasta siirtyy ensisijaisesti muille ministeriöille, ennen kaikkea sosiaali- ja terveysministeriölle ja oikeusministeriölle, mutta oikeastaan kaikille. Ulkoministeriölle kuitenkin jää se tehtävä, että kun kysymyksessä on ihmisoikeussopimus, niin meidän kauttamme kulkee sitten myöskin sen sopimuksen täytäntöönpanosta vastaaminen kansainvälisissä ihmisoikeuselimissä. Mutta korostan sitä, että tämä yhteistyö, joka on tämänkin sopimuksen ja siihen liittyvän lainsäädännön valmistelussa ollut, on toiminut varsin hyvin ja tätä yhteistyötä kaikkien kanssa, myös ja nimenomaan vammaisjärjestöjen kanssa, täytyy jatkaa. Vain sitä kautta me saamme tämän sopimuksen veloitteet varmasti täysimittaisesti voimaan.

Lopuksi haluaisin todeta itse kuulovammaisena henkilönä, että pyydän anteeksi, jos en ole pystynyt ihan kaikkia näissä puheenvuoroissa olleita kysymyksiä rekisteröimään sen vuoksi, että vakituinen kuulolaitteeni on korjattavana ja tämä varalaitte ei palvele aivan yhtä hyvin. Mutta kiitos myöskin eduskunnalle siitä, että täällä saatiin muutama vuosi sitten lopultakin myöskin induktiosilmukka tähän istuntosaliin käyttöön.

Puhemies Eero Heinäluoma: Ja tämän jälkeen puhujalistaan.

²⁶ **Johanna Karimäki /vihr:** Arvoisa puhemies! Tätä hetkeä on odotettu kauan, vielä lämmin kiitos ministeri Erkki Tuomiojalle tästä. Sopimus hyväksyttiin YK:n yleiskokouksessa ja

vuonna 2006. Suomessa on sellainen käytäntö, että YK:n sopimukset ratifioidaan vasta, kun lainsäädäntö on sopimuksenmukaisella tasolla.

Yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista velvoittaa edistämään ihmisoikeuksia, yhdenvertaisuutta sekä esteettömyyttä. Sen lähtökohdina ovat myös sukupuolten välinen tasa-arvo, erilaisuuden kunnioittaminen, vammaisten henkilöiden hyväksyminen osana ihmisten moninaisuutta sekä vammaisten lasten oikeuksien kunnioittaminen.

Syksyllä järjestettiin vammaisten lasten kuulemistilaisuus. Lapsilla on paljon unelmia. Vammaiset nuoret janoavat itsenäisyyttä, pääsyä opintoihin, mahdollisuutta harrastaa. Jos esimerkiksi kuljetuskyytimäärä on rajoitettu, nuori ei aina pääse kaverien kanssa ulos tai harrastamaan, vaikka mieli tekisi.

Oikeus tehdä työtä ja saada kohtuullinen toimeentulo on myös osana vammaisten yleissopimusta. On häpeällistä, että meillä kehitysvammaiset ovat niin vähän töissä, oikeissa töissä. Päivätoiminta ei aina täytä kaikkia ihmisarvon vaatimuksia. Voisimme ottaa mallia Hollannista, jossa on paljon kehitysvammaisten pyörittämiä kahviloita.

Vammaisten palveluita ja ihmisoikeuksia koskeissa kysymyksissä on tultu vuosien saatossa pienin askelin eteenpäin. Viime kaudella voimaan tullut vaikeavammaisten henkilöiden oikeus henkilökohtaiseen avustajaan on tärkeä asia. Yleissopimus on edellyttänyt muun muassa tahdonvastaisen laitoshoidon kieltämistä ja sitä, että jokaisella on oikeus asua, millä paikkakunnalla haluaa.

Valtiovarainvaliokunta kuuli budjettikäsitelystä vammaisjärjestöjä. Invalidiliitolle on tullut yhä enenevässä määrin hälyttäviä tietoja siitä, etteivät edes subjektiiviset oikeudet palveluihin toteudu täysimääräisesti.

Haluan myös korostaa omaishoitajien tuen ja vapaapäivien merkittävyyttä. Jokainen läheistään hoitava tekee suuren palveluksen myös yhteiskunnalle. Omaishoidon tuki on sekä edullinen että inhimillinen ratkaisu.

Esteellinen ympäristö on syrjintää. Esteettömyydestä taas hyötyvät monet käyttäjät: vammaiset, ikääntyneet rollaattoreilla liikkuvat, jopa lastenvaunujen kanssa liikkuvat pienten lasten vanhemmat.

Sopimus tarvitaan, koska perus- ja ihmisoikeudet kuuluvat täysimääräisesti myös vammaisil-

le ihmisille. Meillä esiintyy jatkuvasti vammaisiin kohdistuvaa syrjintää esimerkiksi työn ja palvelujen saannissa, koulutuksessa ja esteettömyydessä. Vammaisten ihmisten oma ääni ohitetaan usein myös sellaisessa päätöksenteossa, jolla on vammaisten ihmisten elämään merkittävä vaikutus. Sopimus vahvistaa vammaisten ihmisten oikeussuojaa ja osallisuutta. Onneksi uuden kuntalain mukaan vammaisneuvostot tulevat kaikkiin kuntiin vanhusneuvostojen rinnalle.

Sopimuksen täytäntöönpanoa varten nimitetään vastuutahot, jotka seuraavat vammaisten oikeuksien toteutumista. On tärkeää, että vammaisjärjestöt ovat tässä edustettuina.

Vammaissopimus perustaa myös uusia oikeuksia. Oikeus esteettömyyteen on ennennäkemättömän laaja. Sopimus ei salli kohtuuttomia heikennyksiä esteettömyysmääräyksiin. Julkisella vallalla on velvollisuus myös lisätä vammaistietoisuutta. On tärkeää huomata, että kyse on myös uusista oikeuksista. Eduskunnan vammaisasioiden yhteistyöryhmässä on ollut huoli ratifioinnin etenemisestä, koska eduskunnassa lainsäädäntökin on vielä haasteellisessa vaiheessa.

Olen myös vilpittömän iloinen oman edenneen isoäitini puolesta. Hän hoiti omaa kehitysvammaista lastaan omaishoitajana. Hän ei tosiaan koskaan valittanut osaansa, eikä aikoinaan ollut edes omaishoidon tukeakaan, mutta lähipiiri kyllä huomasi, mitenkä haastavaa iäkkäälle ihmiselle oli huolehtia kehitysvammaisesta läheisestään. Mutta tämän esityksen myötä maailma on jälleen parempi paikka meille kaikille.

27 Tytti Tuppurainen /sd: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista ei sellaisenaan tuo uusia velvoitteita eikä uusia tehtäviä julkiselle vallalle. Sen välittömät taloudelliset vaikutukset rajoittuvat esityksen mukaan muutamien vammaisten ihmisoikeuksia valvovien virkamiesten palkkaamiseen. Hyvinvointipolitiikan ja sosiaalipolitiikan asiantuntijoille tällaiset esitykset eivät ehkä nouse kaikkein ylimpään luokkaan. Esitys on kuitenkin merkittävä. Se on askel ihmisten yhdenvertaisuuden toteuttamisessa. Se antaa vammaisille lähimmäisille oikeuden osallisuuteen ja itsemääräämisoikeuteen. Se vie meidät lähemmäksi tavoitetta, jossa ketään ei syrjitä eikä kenenkään oikeuksia sivuuteta.

Sopimus on vammaisten henkilöiden näkökulmasta myös käytännössä merkittävä. Se tukee omatoimisuutta ja parantaa vammaisten arkea. Se antaa lujan pohjan vaatia ja saada oikeus elinikäiseen oppimiseen ja oikeus työllistymiseen. Vammaisten henkilöiden oikeus oppia ja tehdä työtä omien kykyjensä ja tahtinsa mukaan tuo mukana myös koko yhteiskuntaan ulottuvan hyödyn. Se paljon puhuttu työllisyysaste nousee. Työllisyysasteen nousu tai sen mukana tuleva taloudellinen panos ei tietenkään ole suuren suuri, mutta suunnaltaan oikea. Vielä tärkeämpää on se, että se muistuttaa meitä kaikkia siitä, kuinka yhdenvertaiset oikeudet hyödyttävät meitä kaikkia.

Arvoisa puhemies! Vammaisten oikeuksia koskeva esitys on tärkeä. Se on tärkeä vammaisille, ja se on tärkeä viesti meille kaikille.

²⁸ **Mika Niikko /ps:** Arvoisa puhemies! Vammaisten oikeuksien yleissopimuksen ratifiointi Suomessa on erittäin hyvä askel oikeaan suuntaan siinä, miten me voimme kehittää niitten ihmisryhmien oikeuksia, jotka aidosti sitä tarvitsevat.

Hallituksen esityksessä mainitaan tämmöinen seikka, että Euroopan komissio julkaisi vuonna 2012 syrjintää koskeva Eurobarometrin, joka osoittaa, että suomalaisvastaajista 42 prosenttia katsoi, että vammaisuudesta johtuva syrjintä on yleistä. Vastaajista 51 prosenttia piti vammaisuutta haittana työhönottolanteessa. Lisäksi YK:n lasten oikeuksien komitea on puolestaan vuonna 2011 katsonut, ettei vammaisten lasten elinoloista ole käytettävissä tarpeeksi tietoa.

Näillä perusteilla on syytä olettaa, että tämä ratifioitu sopimus tuo tullessaan joitain lisätoimenpiteitä Suomen valtiolle ja kunnille. Olisinkin siitä halunnut kysyä ministeriltä: millä tavalla tähän on valmistauduttu nytten ministeriössä ohjeistamalla kuntia parantamaan vammaisten henkilöitten itsemääräämisoikeuksia tai sitten esteettömyyttä liikkumisessa tai saavutettavuutta palveluitten suhteen?

Uskon kuitenkin, että Suomessa on positiivinen asia vammaisten henkilöitten asioitten parantaminen. Tämä on tervetullut lisä sille hyvälle tielle, mikä Suomessa on valittu, että me teemme kaikkemme näitten ihmisoikeuksien turvaamiseksi. Kuitenkin edellä mainittu Eurobarometri-tutkimus osoittaa sen, että täällä on vielä paljon asenteita vammaisia kohtaan, ja siinä

mielessä on hyvä, että hallitus rupeaa näitä asenteita purkamaan.

²⁹ **Maria Lohela /ps:** Herra puhemies! Tässä salissa on usein muistutettu itseämme ja toisiamme siitä, kuinka yhteiskunnan arvo mitataan sillä, kuinka se kohtelee heikoimpiaan. Suomalaiset päätöksentekijät voivat omalta osaltaan tehdä Suomea entistä paremmaksi paikaksi elää edistämällä juuri esimerkiksi vammaisten mahdollisuuksia työelämässä, johon täälläkin on jo useasti viitattu.

Vammaisten henkilöiden työllistämisen parantaminen olisi tärkeää nimenomaan yhdenvertaisuuden edistämiseksi, mutta sillä olisi myönteistä merkitystä myös kansantalouden kannalta. Mitä useampi henkilö on työssä ja mitä harvempi on tulonsiirtojen kohteena, sen parempi.

Merkittävä askel vakaville ja konkreettisille edistämistoimille onkin tämä Yhdistyneiden kansakuntien vammaissopimuksen ratifioiminen. Kansainvälisten sopimusten ratifioiminen ei kuitenkaan saa olla koskaan pelkkä itseisarvo, vaan niiden on tähdättävä todellisiin muutoksiin parempaan suuntaan.

Vammaisten osalta voi hyvin todeta sen, että he haluavat olla hyödyksi, haluavat löytää mielekästä tekemistä ja oman paikkansa tässä yhteiskunnassa. Monella on valtava halu päästä tekemään töitä, ja vaikka yhteiskunnan pitäisikin työllistymistä erinäisin keinoin tukea, me kuitenkin voitamme siinä näiden henkilöiden työpanoksen.

Vammaisten työllistämässä tulisi mielestäni kiinnittää enemmän huomiota ihmisen työkykyyn kuin siihen, mitä rajoitteita siinä työkyvyssä voi olla. Työelämän joustavuuden lisäämisessä meillä on vielä paljon tehtävää, ja toivottavasti tämä sopimus tukee siihenkin tähtäviä toimia.

³⁰ **Arja Juvonen /ps:** Arvoisa herra puhemies! On hienoa, että saamme tänään täällä eduskunnassa käsiteltäväksi tämän yleissopimuksen. Se on tärkeä askel yhdenvertaisuuden ja myös paremman maailman eteenpäinviemisessä.

Joulukuussa saimme myös eteemme uuden kuntalakiluonnoksen, ja kuntalakiluonnoksessa lakisääteiksi esitettiin vanhusneuvostoja ja nuorisovaltuustoja. Tämä oli hieman ikävää, koska hallitusohjelmassakin puhuttiin vammaisten oikeuksien ja yhdenvertaisuuden parantamisesta. Olikin hienoa, että ministeri Paula Risikko

muutti kuntalakiluonnosta pari viikkoa sitten ja sinne kirjattiin myös vammaisneuvostot. Kiitos siitä eduskunnassa kaikille niille, jotka allekirjoittivat asiaan liittyvän lakialoitteen. Siinä oli yli sata allekirjoitusta, ja sen myötä aloite lähti liikkeelle ja sai ministeriön tuen ja sen myötä myös päätyi lainkirjoihin. Tämä on erittäin tärkeää.

Vammaisneuvostojen olemassaolosta on keskusteltu pitkään, koska todellakaan ne eivät ole tähän asti olleet vielä lakisääteisiä. On puhuttu, että ne ovat suuri kustannuserä. Toki kustannuksiaahan ne aiheuttavat, mutta kyllä kunnissa monet muutkin toimijat ja lautakunnat ja jaostot aiheuttavat kustannuksia. Arviolta kustannuksia tulee viitisen miljoonaa kunnille tästä vammaisneuvostojen lakisääteiseksi saattamisesta.

Mikä kumma se vammaisneuvosto sitten kunnassa on? Se on hyvin tärkeä toimija, se on asiantuntija vammaisuuteen liittyvissä asioissa. Vammaisneuvostossa tulisi olla vammaisia henkilöitä osallisena mutta myös järjestöjä ja myös vammaisten henkilöiden omia. Vammaisneuvoston laajapohjainen ja asiantunteva jäsenistö mahdollistaa vammaisten henkilöiden äänen kuuluminen, ja se tuottaa hyvin tärkeää ja tarpeellista tietoa erilaisten päätösten, suunnitelmien ja ohjelmien vaikutuksista vammaisten henkilöiden elämään ja suoriutumiseen. Vammaisneuvostojen puuttuminen sen sijaan vähentää, ja olisi jatkossakin vähentänyt, vammaisten oikeusturvaa ja olisi heikentänyt kokonaisvaltaisen vammaispoliittisen keskustelun syntymistä kuntasatasalla.

Vammaisneuvostojen säätäminen lailla turvaa siis vammaisneuvostojen aseman ja toimintamahdollisuuden myös tulevassa kunta- ja palvelurakennemuutoksessa. Kuntarakenteen muutokset pelottivat niin järjestöjä kuin myös vammaisia itseään, sillä ilmassa oli puhetta, että kenties vammaisneuvostot kokonaan lakkaavat Suomesta eikä niitä enää ylläpidetä.

Joissakin kunnissa huolta on aiheuttanut se, kuinka sitten niiden kaikkein vaikeimmin vammaisten ihmisten ääni saadaan kuuluviin. Kuntalaissa on maininta siitä, että omaisten äänen pitää kuulua. Mutta kyllä meidän pitää siellä omisa kunnissamme ja kuntapolitiikassakin toimissamme ja myös täältä eduskunnasta kentälle katsoessamme puhua sen puolesta, että myös todellakin ne hyvin vaikeasti vammaisten ihmisten asiat tulevat kuulluiksi ja vaikkapa sen vaikeasti vammaisen omainen pääsee myös sinne neuvos-

toon osalliseksi ja kertomaan siitä arjen raskaudesta ja niistä ongelmista, mitä ihminen liikkueensa, vaikkapa juuri esteettömyyden osalta, mistä tänäänkin täällä ollaan paljon puhuttu, kohtaa siellä arjessa. Nämä asiat ovat kaikki hyvin tärkeitä sitten meidän huomioida.

Vammaisten henkilöiden työllistyminen on ollut kautta aikain hyvin vaikeaa Suomessa, ja hattua täytyy nostaa niille työnantajille, jotka heitä palkkaavat. He ovat ahkeria, tunnollisia, tehtävänsä hoitavia henkilöitä, ja on todella kannustavaa, että työtä myös heille tarjotaan ja annetaan.

Jokaista ihmistä tulee kohdella tasavertaisesti. Kaikki olemme samalla viivalla. Kaikkien eväät elämään eivät kuitenkaan ehkä ole samanlaisia, mutta tälläkin sopimuksella voimme taata, että kaikille mahdollisuudet turvataan.

³¹ **Kimmo Kivelä /ps:** Arvoisa puhemies! Niin kuin ulkoministeri Tuomioja totesi, kysymys on mitä suurimmassa määrin ihmisoikeussopimuksesta. Suomessa on asioiden kanssa meenty paljon eteenpäin, ei kuitenkaan riittävän nopealla aikataululla, josta viestii se, että tämä sopimus ratifioidaan vasta nyt. Kuitenkin eteenpäin on hienolla tavalla menty.

Mutta todellisuus ei ole pelkästään auvoinen. Monet vammaisten omaishoitajat ja vammaiset itse joutuvat eri viranomaisissa yksinkertaisilta tuntuvien asioiden kanssa käymään taistelua normaaleista oikeuksistaan. Erityisen julmaa ja mielivaltaista — olen sellaisesta kuullut, tästä on kylläkin aika pitkä aika, kun olen tämän kuullut, mutta tiedän tämän asian hyvin tarkoin — oli esimerkiksi se, kun perheessä oli vammaisen lapsi, joka oli kuollut, niin Kela välittömästi vaati yhdeltä kuukaudelta takaisin perittäväksi omaishoidon tukea, vammaisen lapsen hoitotukea, ja tätä kuollutta lasta ei ollut tuolloin edes ehditty haudata. Vammaisten kohtelu kaikinensa on yhteiskunnan sivistystason mittari. Varsinkin vammaisten työllistymisessä me olemme kyllä aika heikoilla vielä. Siinä meillä on paljon petraamisen varaa.

³² **Vesa-Matti Saarakkala /ps:** Arvoisa herra puhemies! Monet vammaiset henkilöt, erityisesti kehitysvammaiset, kuuluvat lähtökohtaisesti yhteiskunnan heikompiosaisten joukkoon, koska yhteiskuntamme monista uusista ja hyvistä laeista ja hankkeista sekä käytännöistä huolimatta

on yhteiskunta, jossa vammaiset henkilöt joutuvat syrjityiksi. Otetaan esimerkiksi vaikkapa kunnissa kehitysvammaisten työtoiminnan yhteydessä lainvastaisesti perityt ylisuuret ateriamaksut. Todella röyhkeää ja härskiä politiikkaa heikompiaisten kustannuksella.

En usko, että kaikenlaisten vammojen vammaisille henkilöille aiheuttamat haitat ja niistä seuraavat esteet kyettäisiin koskaan täysin poistamaan, mutta meidän velvollisuutemme on tehdä parhaamme vammaisten henkilöiden aseman parantamiseksi. Ikävä kyllä joidenkin tiedostamaton tai tiedostettu asenne vammaisia kohtaan on kuitenkin se, että vammaiset henkilöt ovat enemmänkin toiminnan kohteita kuin toimijoita itse.

Vammaisuutta rinnastetaan lainsäädännössä usein muihin ominaisuuksiin, kuten vaikkapa etniseen alkuperään, seksuaaliseen suuntautumiseen tai uskonnolliseen vakaumukseen. Mielestäni tällainen rinnastaminen ei palvele kenenkään etuja, ei varsinkaan vammaisten, vaan ennemminkin jonkinlaista poliittista tarkoituksenmukaisuutta, jossa eri asioita halutaan sotkea toisiinsa. Toivon, että vammaisia ja kehitysvammaisia käsiteltäisiin lainsäädännössä omina ryhminään sekoittamatta heitä muihin vähemmistöihin. Kuntapuolella asia on nyt ymmärretty oikein, kun uusi kuntalaki sisältää erikseen vammaisneuvostot. Esimerkiksi kehitysvammaisen elämä ei ole helppoa, ja monen kohtalo on kova. Vammaisuus ei ole vammaisen osalta valinta- tai asennekysymys, vaan kyse on kiistattomasta ominaisuudesta, jolle vammaisen henkilö ei itse voi mitään.

Arvoisa puhemies! Kehitysvammaisuutta seulotaan sikiövaiheessa ja kehitysvammaisia myös abortoidaan paljon. Mielestäni tämä kertoo karun tosiasian siitä, että kauniista puheista ja hyvistä hankkeista huolimatta meillä edelleen koetaan, että kehitysvammaisille ei ole sijaa yhteiskunnassa ja heillä ei ole selviytymisen mahdollisuutta kaikissa tilanteissa.

³³ **Anne Louhelainen /ps:** Arvoisa puhemies! "Vihdoinkin!" on todennut jo moni muukin tässä salissa tänään. Tästä aiheesta on tehty adresseja, kansalaisaloitteenkin. Lukuisat järjestöt ovat myös jo pitkään ajaneet tätä asiaa. Tässä on todella nyt kyse ihmisoikeuksista ja niiden parantamisesta.

Nimittäin nyt käsitellyssä olevalla esityksellä Suomikin vihdoinkin ratifioi vuonna 2006 tehdyn

YK:n yleissopimuksen vammaisten henkilöiden oikeuksista. Yleissopimuksen tarkoituksena on taata vammaisille henkilöille täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti kaikki ihmisoikeudet ja perusvapaudet, edistää ja suojella näitä oikeuksia ja vapauksia sekä edistää vammaisten henkilöiden ihmisarvon kunnioittamista. Syrjintäkielto sekä esteettömyys ja saavutettavuus ovat yleissopimuksen johtavia periaatteita.

EU ratifioi sopimuksen 2010. Nyt sopimuksen on ratifioinut 151 maata, EU:n jäsenvaltioistakin 25. Vain Suomi, Irlanti ja Alankomaat puuttuvat EU-maiden joukosta. Nyt tämä on vietävä maaliin asti, ja sopimus on saatava tämän esityksen myötä ratifioitua. Emme voi enää odotella. Sopimuksen ratifiointi on Suomen vammaispoliittisen ohjelman ja Euroopan neuvoston vammaispoliittisen toimintaohjelman tavoitteiden ja Euroopan vammaisstrategian 2010—2020 mukaista.

Kansainvälisesti katsottuna on ollut hämmäntävää se, miksi sopimuksen ratifioiminen Suomessa on kestänyt näin kauan. Vammaisjärjestöt Suomessa ovat jo pitkään ajaneet tämän asian ratifiointia. Kiitollinen voi olla siitä, että tämän hallitusohjelman kirjaus toteutettiin, sillä kirjaus ratifioinnista oli jo edellisessäkin hallituksen ohjelmassa. Tämän esityksen myötä yleissopimuksen täytäntöönpanoa varten nimetään kansallinen yhteystaho ja perustetaan kansallinen koordinaatiojärjestelmä. Sopimuksen ratifiointi on siis askel oikeaan suuntaan ja tulee toivottavasti vaikuttamaan asteittain lainsäädäntöön ja normeihin. Sopimuksen ratifiointi vaatii lainsäädännöllisiä toimenpiteitä, ja tämän täytäntöönpanon seuraaminen on erittäin tärkeä asia, jotta ratifioinnin mukanaan tuomat toiveet vammaisten elämän parantamiseksi myös toteutetaan.

Arvoisa puhemies! Perus- ja ihmisoikeudet kuuluvat täysimääräisesti myös vammaisille ihmisille. Suomessa esiintyy valitettavasti edelleen jatkuvasti vammaisiin ihmisiin kohdistuvaa syrjintää, esimerkiksi työn ja palvelujen saannissa, koulutuksessa ja esteettömyydessä ylipäänsä. Vammaisten ihmisten oma ääni ohitetaan jatkuvasti myös sellaisessa päätöksenteossa, jolla on vammaisten ihmisten elämään merkittävä vaikutus. YK:n yleissopimus vahvistaa ja edistää näitä asioita ja on siksi erittäin kannatettava. Meidän jokaisen tehtävä on vaikuttaa siihen, että myös vammaisille taataan yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua yhteiskunnallisiin toimiin. Tietoi-

suutta on lisättävä, jotta voimme vaikuttaa yleisiin mielipiteisiin ja asenteisiin.

Monet tahot ovat lausunnoissaan tuoneet esille yhdenvertaisuuslain. Esimerkiksi Allianssi muistuttaa, että yleissopimuksen vanavedessä myös yhdenvertaisuuslain uudistuksen voimaansaattaminen on välttämätöntä, sillä nykyisellään laki käsittelee eri syrjintäperusteita eriarvoisella tavalla. Ehdotus uudeksi yhdenvertaisuuslaiksi vahvistaa yhdenvertaisuuden suojaa kattamalla laajemmin eri syrjintäperusteet ja soveltumalla yhdenmukaisemmin kaikkiin elämänalueisiin kuin voimassa oleva laki.

Arvoisa puhemies! Vammaisen lapsen syntyminen mullistaa koko perheen elämän. Omaishoitajina toimivat vammaisen lapsen vanhemmat joutuvatkin usein yhtäkkiä muuntumaan sairaanhoitajiksi ja selviytymään byrokratiaviidakossa. Lapsen selviäminen ja huoli tulevaisuudesta tuo paineita koko perheelle. Yhteiskunta käyttää kuitenkin härskesti hyväkseen tätä vanhemman rakkautta vammaisen lapsen hoitamisessa. Vammaisen lapsen omaishoitajina toimivia perheitä ei arvosteta tarpeeksi, eikä koko perheen hyvinvointia oteta tarpeeksi huomioon. Pienten lasten vanhemmille ei ole juuri loma- tai kuntoutusvaihtoehtoja.

Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä ministeri Tuomiojan kanssa. Ihmisoikeudet kuuluvat kaikille, myös vammaisille.

³⁴ **Tuula Peltonen /sd:** Arvoisa puhemies! Myös minä kiitän ministeri Tuomiojaa omalta osaltani siitä, että tämä vammaissopimuksen ratifiointiesitys on täällä meidän käsittelyssämme tänään.

Vammaisten oikeudet eivät ole mikään pienen marginaaliryhmän asia, vaan ne koskettavat laajaa joukkoa. On arvioitu, että maailman väestöstä noin 15 prosenttia eli joka viides on vammainen. Suomessa tarkkoja tilastoja vammaisten lukumäärästä ei ole, mutta THL:n vuonna 2012 tekemän kuntakyselyn perusteella noin 2 prosenttia väestöstä on vammaispalvelujen ja/tai kehitysvammopalvelujen piirissä. Koko maahan suhteutettuna saadaan vammaispalvelujen tai kehitysvammopalvelujen asiakasmääräksi siten arviolta 100 000—110 000 henkilöä.

Vammaisuus ei kuitenkaan välttämättä edellytä erityispalvelujen käyttöä, myös esteettömyyden ja saavutettavuuden lisääntyminen vähentää erityispalvelujen käyttöä. Vammaisuudella tar-

koitetaan rajoitteita jonka vuoksi henkilö syystä tai toisesta ei pysty toimimaan täysipainoisesti yhteiskunnan rakennetussa tai sosiaalisessa ympäristössä. Vammaisuuden käsitteen perustana on yksilön fyysinen tai psyykinen erillaisuus, mutta käsitteen sisältö, sen merkitys ja kokemus määrittyy sosiaalisesti.

Vaikka Suomen lait pyrkivät kohtelemaan kaikkia ihmisiä tasavertaisesti ja monia yhdenvertaisuutta edistäviä toimia on tehty kuluneen vaalikauden aikana, yleissopimuksen ratifiointi edellyttää kuitenkin Suomelta vielä eräitä tarkistuksia yhdenvertaisuuslainsäädäntöön. On tärkeää, että sopimus ratifioidaan, sillä vammaisten henkilöiden tosiasiallisen osallisuuden ja yhdenvertaisuuden kohtelussa on edelleen puutteita.

Tästä saimme ikävän esimerkiksi vähän aikaa sitten, kun opiskelija Oskari Salomaalta hylättiin opiskelupaikka kuurouden takia. Hän onneksi sai sen takaisin sitten mediakohun saattelemana, mutta näin ei tietenkään saisi olla tämän päivän Suomessa, että oikeuksia saa vasta mediakohun jälkeen.

Myös Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutettu on ilmaissut huolensa siitä, että vammaiset ovat olleet Suomessa paitsi syrjinnän, myös syrjintärakosten kohteen. Tällainen syrjinä on kestänyt, ja hallituksen esityksessä arvioidaan, että ratifioinnin yksi eduista olisi vammaisia koskevan väärän tiedon väheneminen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys turvaa sen, että yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistuksessa kohtuullisten mukautusten epäminen tullaan määrittelemään syrjinnäksi, ja velvollisuutta tehdä kohtuullisia mukautuksia vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi laajennetaan. Samoin yleissopimus edellyttää vammaisten henkilöiden osallistamista tai, sanoisinko paremmin, osallistumisen mahdollistamista itseään koskevaan päätöksentekoon. Yleissopimuksen yleiset velvoitteet sekä useat artiklamääräykset vahvistavat vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeutta. Myös eduskunnan käsiteltävänä oleva itsemääräämisoikeuden edistämistä koskeva lainsäädäntö tähtää tähän.

Lopuksi, arvoisa puhemies, erityisen tärkeänä pidän sitä, että vammaisten henkilöiden oikeuksien edistämällä parannetaan heidän mahdollisuuttaan osallistua koulutukseen ja työelämään, mikä edistää omalta osaltaan muun muassa pyrkimystä työurien pidentämiseen. Työllistymistä tukevilla toimilla voidaan edistää vammaisten

henkilöiden työllistymismahdollisuuksia, ja tämän tavoitteen eteen on ponnisteltava kaikin voimin.

³⁵ **Leena Rauhala /kd:** Arvoisa puhemies! Euroopan komissio julkaisi vuonna 2012 syrjintää koskevan eurobarometrin. Tämän eurobarometritutkimuksen suomalaisvastaajista 42 prosenttia katsoi, että vammaisuudesta johtuva syrjintä on yleistä, ja vastaajista 52 prosenttia piti vammaisuutta haittana nimenomaan työhönottotilanteessa. Näitä tietoja löytyy tämän hallituksen esityksen yleisperusteluista. Sinänsä nämä esityksen yleisperustelut ja esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset ovat erittäin hyvin nostettu esille, ja tehdyt ehdotukset ovat keskeisiä.

Täältä löytyy myös se, minkä täällä eduskunnassa kuulumme muutama viikko sitten seminaarissa, jossa oli erityisesti eri vammaisjärjestöjen edustajia ja kuultiin muun muassa naisvammaisten puheenvuoroja. Täällä nimittäin todetaan, että YK:n naisten syrjinnän poistamista käsittelevä komitea on jo vuonna 2008 esittänyt huolensa vammaisten naisten kohtaamasta moninkertaisesta syrjinnästä muun muassa koulutukseen ja työhön pääsyssä ja jopa terveydenhuollon palveluissa. Erityisesti tuossa seminaarissa saimme kuulla hyvin vakavaa tietoa siitä, miten nämä vammaiset naiset, ja yleensäkin vammaiset, tulevat asiantuntijoihinkin, ammattihenkilöihinkin, taholta kohdelluiksi. Siis he tarvitsevat suojaa, ja sen vuoksi nimenomaan YK:n naisten syrjinnän poistamista käsittelevän komitean mukaan tarvitaan suojelemista väkivallalta. Komitean mukaan valitettavaa on, ettei riittävää tietoa ja tilastoja ole saatavilla vammaisten naisten asemasta.

YK:n lasten oikeuksien komitea on puolestaan katsonut 2011, että vammaisten lasten elinoloista ei ole käytettävissä tarpeeksi tietoa. Olikin hyvä, että ulkoministeri Tuomioja nosti, että vammaisten oikeuksien toteutumisen esteinä saattavat olla, ei pelkästään asenteet, vaan tiedon puutteet, ja hän mielestäni erittäin hyvin toi myös sen, että me tarvitsemme ihan erilaista tarttuvuutta eli ajattelutavan muuttamista tässä kokonaisuudessa.

Mutta tietenkin nyt, kun me olemme ratifioimassa, saattamassa lainsäädännön tasolle YK:n vammaisten oikeudet, on todella tärkeää, että me voimme vedota siihen, ettei ole pelkästään niin, että on olemassa YK:n sopimukset, vaan että ne ovat lainsäädäntötasolla nämä asiat, mitä tässä

sopimuksessa todetaan. Sopimuksessahan on noin 50 eri artiklaa. Siellä yleissopimuksessa ei ainoastaan kielletä vammaisten henkilöiden syrjintää, vaan luodaan sopimusosapuolille, jotka tämän sopimuksen ratifioivat, nimenomaan velvollisuuksia vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi täysimääräisesti, sillä yleissopimuksella myös lisätään tietoisuutta vammaisten henkilöiden oikeuksista. Mielestäni on erittäin tärkeää, että tästä eteenpäin, kun saamme tämän ratifioitua, valtion ja kuntien taholta, mutta ennen kaikkea valtion taholta, arvioidaan, miten paljon resursseja tarvitaan tämän ratifioinnin täytäntöönpanoon ja niitten artikloiden toteutumiseen.

Tässä hallituksen esityksessä on keskeisenä ehdotuksena se, että nykyisen valtakunnallisen vammaisneuvoston tulee korvaamaan niin sanottu koordinaatiomekanismi. Tässä todetaan, että se nimetään mahdollisesti sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön tämän valtakunnallisen vammaisneuvoston tilalle. Pidän erittäin tärkeänä, että tämä koordinaatiomekanismi toimiessaan muodostaa sen kokonaisuuden, että siellä on se tieto, taito ja kuva kokonaisuudessaan, että mitä vammaisuus ei pelkästään naisten kohdalla, mistä aloitin tässä, vaan myös lasten kohdalla, perheitten kohdalla, koulutuksessa, työelämässä ja niin edelleen tarkoittaa. Mutta toivon, että nimenomaan tämä koordinaatiomekanismi pitää sitä välttämättömänä, että on yhteydet näihin eri vammaisjärjestöihin.

³⁶ **Maria Tolppanen /ps:** Arvoisa puhemies! Vammaisuus määritellään seuraavalla tavalla: vammaisiin henkilöihin kuuluvat ne, joilla on pitkäaikainen ruumiillinen, henkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, joka vuorovaikutuksesta erilaisten esteiden kanssa voi estää heidän täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa.

Ihminen voi syntyä vammaiseksi tai hän voi vammautua myöhemmin sairauden tai onnettomuuden takia. Yksi surullisimmista asioista on rattijuopon aiheuttama pysyvä vamma. Muitakin surullisia tapauksia on, muun muassa se, jos nuori ihminen vammautuu esimerkiksi liikuntaharrastuksessaan. Mutta nämä ovat esteitä, joita ihmisen pitää voittaa ja joihin me voimme vaikuttaa.

Vammaisten henkilöiden vammojen laatuja on useita, mutta esimerkiksi kuulo-, näkö- tai

vaikkapa liikuntavamma eivät vaikuta ihmisen älykkyyteen tai muuhun älylliseen toimintaan. Sen sijaan ne saattavat luoda suuriakin esteitä ihan jokapäiväiseen elämään, sellaisia esteitä, mitä voitaisiin poistaa hyvällä tahdolla ja pienellä rahalla. Meidän tehtävämme on varmistaa, että esimerkiksi kuulo-, näkö- ja liikuntavammaisilta poistetaan koulunkäyntiesteet ja että he saavat henkilökohtaisen avustajan ja kouluavustajan. Koulun jälkeen meidän tehtävämme on varmistaa, että he saavat koulutuksen joko ammattikoulussa, ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa, kukin oman valintansa mukaan. Sen lisäksi pitää vielä tehdä töitä sen eteen, että myös vammaisia ihmisiä työllistetään — ja että myös kehitysvammaisia ihmisiä työllistetään, sellaisia ihmisiä, joiden opillinen tausta ei yllä niin korkealle mutta jotka silti pystyvät tekemään aika paljon erilaisia asioita ja pystyvät asumaan jopa yksin ja pitämään puhtaudestaan ja syömisestään ja tällaisista jokapäiväisistä asioista huolta.

Kehitysvammaisilla on olemassa järjestö, jonka nimi on Me Itse ry. Nämä henkilöt, kehitysvammaiset tai Me Itse ry on huomioitu muun muassa STM:ssä. STM on pitänyt heitä mukana suunnitellessaan asuntoja vammaisille henkilöille, koska he ovat niitä ihmisiä, jotka tuntevat ja tietävät sen, minkälaisia asuntoja tarvitaan. Näin meidän pitäisi toimia muissakin yhteyksissä: ottaa mukaan kehittäelytyöhön ne ihmiset, joilla se vamma on ja jotka tietävät, mitä he tarvitsevat. Mehän voimme itse asiassa vain kuvitella sen asian.

Sinänsä vammaisia henkilöitä meillä on vauvasta vaariin, se on ominaisuus, joka ei katso ikää eikä syntyperää. Se on yksi niistä ominaisuuksista, joita ihmisillä vain on. Silti jokainen vammaainen, jokainen heistä on erityinen, aivan samalla tavalla kuin joku muukin ihminen.

Se, että meillä on vammaisten oikeudet nyt ratifioitavana, on erittäin hyvä asia. Häpeällistä on vain se, että ratifiointia on pitänyt odottaa näin kauan, mutta kuten sanottu, hyvää kannattaa odottaa ja parempi myöhään kuin ei ollenkaan.

Ihan tähän loppuun, arvoisa puhemies, haluaisin sanoa muutaman lauseen, jotka Me Itse ry:n ihmiset ovat tehneet. He ovat huomioineet tulevat eduskuntavaalit, ja he ovat painattaneet kortteja, ja näissä korteissa lukee neljä tärkeää asiaa: 1) Älä kiusaa 2) Laitos ei ole koti 3) Työstä palkkaa ja 4) Minulla ei ole hintaa. Nämä ovat tärkeitä asioita, ne menevät aivan koulusta työelämään

ja ihan ihmisen koko elämään saakka. Eli kyllä ajatuksia liikkuu, ja meidän on syytä tukea näitä ajatuksia, joita heillä on.

Olen todella iloinen siitä, että vammaisten oikeuksien julistus saadaan Suomessa ratifioitua.

³⁷ **Aila Paloniemi /kesk:** Arvoisa puhemies! Vielä kerran kiitokset ministerille ja kaikille, jotka ovat vaikuttaneet siihen, että nyt saamme tosiaan tämän sopimuksen ratifioitua, mutta on pakko ottaa esille näitä arjen pulmia. Niitä on aika paljon vielä.

Vammaisten vanhempien perheiden tilanne kurjistuu valitettavasti edelleen, kun kehysriihessä aikanaan päätettiin leikata lapsilisä, nostaa kulutusveroja ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja. Tämä kaikki ihan todellakin heikentää perheiden yhdenvertaista kykyä tarjota lapselle hyvä ja turvallinen arki. Erityisesti perheissä, joissa toinen tai molemmat vanhemmat ovat vammaisia, tilanne heikkenee, koska näissä perheissä toimeentulo on usein jo valmiiksi köyhyysrajan tuntumassa. Tämä on valitettava tosiasia.

Vammaisten vanhempien perheet ovat muutenkin heikossa tilanteessa, kun he yrittävät etsiä itselleen sopivia palveluita perus- ja erityispalveluiden viidakosta. On tilanteita, joissa vanhempi joutuu esimerkiksi jättämään oman kuntoutuksensa käyttämättä, kun lapselle ei järjesty hoitajaa. Tämä kaikki on ristiriidassa Suomen vammaispoliittisen ohjelman "vahva pohja osallisuudelle ja yhdenvertaisuudelle" -linjausten kanssa. Ohjelman tavoitteenahan on turvata vammaisten henkilöiden oikeudenmukainen asema yhteiskunnan kaikilla elämän osa-alueilla.

Toivottavasti muun muassa näihin epäkohtiin puututaan nyt, kun ratifioitavan sopimuksen yhteydessä saamme sekä kansainvälisen että kotimaisen valvontakoneiston. Kansallinen valvontaelin perustetaan todennäköisesti oikeusasiain miehen toimiston yhteyteen.

Monissa Euroopan maissa on jo käytössä kansallinen kortti, jonka avulla henkilö voi todentaa vammaisuutensa ja jolla kortin haltija saa erilaisia etuja matkustaessaan julkisilla liikennevälineillä tai vieraillessaan vaikkapa kulttuurilaitoksissa. Nyt valtakunnallinen kortti on tarjolla vain näkövammaisille ja kuuronäkövammaisille. Toivon, että tämä yleiseurooppalainen vammaiskortti, joka siis edistää osallisuutta, olisi jatkossa tarjolla kaikille vammaisille myös Suomessa.

Tuon kortin kehittäelytöt on aloitettava ja siitä on tehtävä totta myös meillä. Voin kertoa, että eduskunnan vammaisasioista vastaava ja huolta kantava ryhmä on jo käynyt tästä asiasta keskustelua Kelan kanssa.

³⁸ **Lea Mäkipää /ps:** Arvoisa puhemies! Meillä kaikilla pitää olla yhtäläiset oikeudet, oikeus elämään ilman syrjintää työelämässä, koulutuksessa, vapaa-ajalla. Vammaisten oikeuksia on kohennettu, mutta edelleen vammaisten mahdollisuudet verrattuna niin sanottuun terveeseen ovat heikommat. Tämä on käsittämätöntä. Vammaisuus ei tartu, ja jokainen meistä voi vammautua.

Nykyisin tekniikan hyväksikäyttö on helpottanut monen vammautuneen arkea, työnteoa ja kommunikaatiota. Suomessa olisi hyvä jatkaa apuvälineiden, asutun ympäristön ja it-tekniologian kehittämistä ja soveltamista palveluihin vammautuneille. Hyvät vammaisille tarkoitetut palvelut ja hyvä ympäristö ovat myös usein toimivia vanhemman väestön ja kaikkien kansalaisten käytössä. Yhteiskunnan palvelujen ja toimintojen pitäisi kaikki rakenteellisesti olla sellaisia, että ne jo lähtökohtaisesti soveltuvat myös vammaisille.

Vammaisten kohdalla toinen iso kysymys on tapaturmaisesti vammautuneet, jotka taistelevat vuodesta vuoteen vakuutusyhtiöitä vastaan korvauksista ja kuntoutuksista. Tämä on suuri eriarvoistava tekijä, joka myös tässä yhteydessä tulisi huomioida. Olen myös keskustellut tuttavani kanssa, ja esimerkiksi Jämijärvellä on Mertiöran-ta, jossa on kehitysvammaisten leirikeskus, ja koska kunnat eivät ole lähettäneet sinne henkilöitä, niin on jouduttu tämä sulkemaan. Eriarvoisuutta on myös, että liikuntavammaiset, jotka käyttävät niin sanottuja apukoiria, eivät saa avustuksia. Pääinvastoin sokeille, jotka käyttävät opas-koiria, taas avustuksia annetaan.

Meillä on eriaisteisia vammaisia, mutta tulisi huomioida, että kaikki nämä ovat kumminkin paljon huonommassa asemassa kuin me niin sanotut terveet.

³⁹ **Leena Rauhala /kd:** Arvoisa puhemies! Haluan tuoda tämän esille, koska tuossa puheenvuorossani viittasin terveydenhuollon henkilökuntaan ja toimintaan siellä sekä siihen, miten tärkeää on, että henkilökunnalla on riittävästi tietoa

vammaisuudesta ja hoidoista: jo Suomen nykyisen lainsäädännön mukaanhan se, miten eri ihmisiä kohdellaan terveydenhuollossa on erittäin tärkeää, ja eettinen neuvottelukunta on antanut jo vuonna 2007 kannanoton muun muassa siitä, miten kehitysvammaisuus itsessään ei ole syy pidättäytyä esimerkiksi elvytyksestä ja tehohoidosta. Niin että minusta meillä Suomessa on juuri tämä eettinen neuvottelukunta ja moni muukin taho varmasti tehnyt jo hyvää työtä siihen, millä tavalla vammaisia kohdellaan.

Mutta tässä on juuri se, minkä ministeri Tuomiojakin mainitsi, että on paljon juuri esteitä paitsi tiedon puutteesta myös niissä ajattelutavoissa ja asenteissa. Sen vuoksi tämä ratifiointi ja tämän asian, vammaisten yhdenvertaisuuden ja heidän oikeuksiensa, nostaminen todella esille nyt tämän ratifioinnin myötä on tärkeää.

Keskustelu päättyi.

Päätökset

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

3) Hallituksen esitys eduskunnalle turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta Suomen ja Kroatian välillä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Lähetekeskustelu

Hallituksen esitys HE 283/2014 vp

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

4) Hallituksen esitys eduskunnalle lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen valitusmenettelyä koskevan valinnaisen pöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Lähetekeskustelu

Hallituksen esitys HE 285/2014 vp

Puhemies Eero Heinäluoma: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu

¹ **Tytti Tuppurainen /sd:** Arvoisa puhemies! Lapsen oikeuksia koskevan esityksen taustalla on raskaita asioita. Esitys viittaa asioihin, joiden käsitteleminen ja pelkkä ajatteleminen saa kenet tahansa pysähtymään. Esityksessä puhutaan lasten käyttämisestä aseellisissa konflikteissa, lasten käyttämisestä pornografiassa, lasten myymisestä. Esitys saa ajattelemaan sydämettömyyttä ja kauhua, jota tässä maailmassa vielä on.

Arvoisa puhemies! Raskaat asiat vaativat raskaita toimia. Kansainväliset sopimukset on saatettava voimaan, ja niiden on toimittava tehokkaasti. Siksi menettelytavat valitusoikeuksineen ovat tärkeitä. On myös tärkeä ymmärtää, että lasten oikeudet ovat yleismaailmallisia. Yleismaailmallisuus edellyttää, että maailman valtiot panevat omalta osaltaan täytántöön kaikki tarpeelliset sopimukset. Lasten oikeuksien turvaamisessa ei ole erikseen osallistujia ja yleisöä, ei heitä ja meitä. Me olemme kaikki vastuussa. Siksi esitys on kannatettava ja tärkeä.

² **Mika Niikko /ps:** Arvoisa puhemies! On hienoa, että YK:n tasolla vahvistetaan lasten oikeuksia suojelulla ja huolenpidolla. Ja siinä mielessä, vaikka Suomi on edelläkävijä näissä asioissa, tämmöisen pöytäkirjan hyväksyminen on erittäin hyvä osoitus ja kannanotto siitä muille YK:n jäsenvaltioille, että toimiin pitää ryhtyä. Tässä sopimuksessahan veloitetaan suojelemaan lasta seksuaaliselta ja muulta hyväksikäytöltä sekä turvaamaan hänen asemansa oikeudenkäynnissä.

Hallituksen esityksestä käy ilmi, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen tehdään Suomea vastaan noin 300—400 valitusta. Vuonna 2013 tehtiin 315 valitusta. Vuoden 2013 loppuun mennessä Suomi on saanut yhteensä 166 tuomiota näistä valituksista. Näistä valituksista lähes 60 prosenttia on koskenut oikeudenkäynnin kestoa sekä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimuksia. Lisäksi näissä valituksissa on puututtu tähän perhe-elämän suojaamiseen — elikkä valtio takaa perhe-elämän suojan lapsille — ja yhtenä merkittävänä asiana ovat sananvapautta koskevat tuomiot. Näissä perhe-elämän suojan ja sananvapauden suojan tuomioissa on Suomi saanut yhteensä noin 20 tuomiota molemmissa tapauksissa. Siinä mielessä Suomellakin on parannettavaa näissä ihmisoikeusasioissa,

mutta ennen kaikkea tämä YK:n kansainvälinen sopimus lasten suojelemiseksi näiltä hirmuteoilta on erittäin suotava.

Meidän täytyy muistaa myös se, että YK:n sopimukseen liittyy myös kansainvälinen järjestäytyneen rikollisuuden vastainen yleissopimus, jonka tehtävänä on ihmiskaupan, erityisesti naisten ja lasten kaupan ehkäiseminen ja torjuminen sekä siitä rankaiseminen. Niiltä osin myös, kun näitä pöytäkirjoja useampia yhteen niputetaan, voidaan todeta se, että Suomi omalla esimerkillään on onnistunut tässä huomattavasti paremmin kuin moni muu jäsenvaltio, mutta näiltä pieniltä osin vielä Suomen täytyy tehdä parannuksia, jotta voidaan yhdenmukaisuus taata kaikille.

³ **Lea Mäkipää /ps:** Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti.

Olemme saaneet eilen viittomakielilain, joka parantaa ihmisten asiaa, ja tänään ollaan puhuttu vammaisista. On todettava, että maassamme valitettavasti monta lasta syntyy vammaisena. Mutta näinä päivinä tiedetään myös — kun kysytään, että onko lapsilla ihmisoikeus elämiseen — että monet lapset joutuvat kokemaan tänäkin jouluna väkivaltaa.

Sitten mikä minua huolestuttaa, on se, että se on myös ihmisoikeuskysymys, että tämän päivän lapsilla ei ole oikeutta ja sananvaltaa, kun puhutaan esimerkiksi huostaanotoista. Huostaanotot ovat Suomessa kasvaneet, ja ne ovat myös tämmöisiä teini-ikäisten huostaanottoja, mikä tuntuu kummalliselta. Näillä henkilöillä ei ole sananvaltaa: kun ei ole paikkaa, mihinkä viedään, niin sittenhän heidät viedään laitokseen, ja siellä he useimmiten pysyvät. Toivottavasti tähänkin asiaan kiinnitetään huomiota, että lapsillamme on oikeus sanoa tässäkin tilanteessa, mikä heille on parasta, niin että olisi tämmöistä inhimillistä kohtelua.

En ole pystynyt lukemaan tätä esitystä, mutta näin yleisesti sanon, että kaikki, mikä parantaa lasten asemaa, on tervetullutta. Täällä on paljon ollut näitä teoriassa hyviä asioita, mutta toivottavasti lasten oikeudetkin etenevät ja saisimme edes tämän joulunajan viettää Suomessakin rauhassa, ettei olisi perhetragedioita ja jokainen voisi todella viettää sen oikean joulun ilman pelkoa väkivallasta, niin että jokaista voitaisiin rakastaa. Tämä olisi tietysti tämänkin esityksen hyvä asia.

⁴ **Aila Paloniemi /kesk:** Arvoisa puhemies! Valtava määrä lapsia maailmassa joutuu edelleenkin tekemään raskasta työtä. Erittäin iso joukko lapsia on orjatyössä, semmoisessa orjatyössä, joka jo sinällään on hengenvaarallista, mutta myös erittäin vaarallisissa paikoissa: tehtaissa, kaivoksissa. Lapsia käytetään seksuaalisesti hyväksi. Heitä tosiaan värvätään pornografian palvelukseen, heitä myydään, heitä hakataan, heitä pidetään nälässä.

Lapsiavioliitot ovat yksi traagisimpia asioita myös maailmassa tuon orjatyön ja kaiken hyväksikäytön lisäksi. Erittäin monissa maissa lapsiavioliitot ovat tavattoman yleisiä, ja tietenkin siinä sitten käy niin, että kun lapset joutuvat liian varhain synnyttämään, he vammautuvat. Osa heistä tietenkin kuolee synnytyksiin.

Sodissa lapset ovat tietenkin niitä, jotka kärsivät kaikkein eniten. Jos ajatellaan tällä hetkellä menossa olevia kriisejä, vaikkapa Syyriassa, Irakissa, niin lasten asema on järkyttävä. Ja sitten on se vielä, että lapsia värvätään sotilaiksi, heidän on pakko tappaa jopa vanhempiaan, omaisiaan, läheisiään. Meillä on maailmassa hirvää määrä lapsia, jotka ovat traumatisoituneita, jotka eivät saa minkäänlaista apua traumoihinsa.

Eli meillä on kyllä erittäin paljon tehtävää vielä kansainvälisesti, puhumattakaan tietysti siitä, että on kotimaassakin paljon lasten oikeuksien kohdalla korjaamista. Mutta ajatellaan tätä globaalia tilannetta: että me ihan oikeasti saisimme velvoittavia sopimuksia siitä, että lapselle kuuluu lapsen elämä, lapselle kuuluu oikeus käydä koulua. Tällaiset orjatyön kiellot ja muut pitäisi kerta kaikkiaan saada käytäntöön kaikkialla maailmassa, niin että meidän ei tarvitsisi jatkuvasti puhua näistä pelkästään. Meidän kaikkien täytyy toimia.

Keskustelu päättyi.

Päätökset

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

5) Hallituksen esitys eduskunnalle ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen kuudennentoista pöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Lähetekeskustelu

Hallituksen esitys HE 286/2014 vp

Puhemies Eero Heinäluoma: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu

¹ **Tytti Tuppurainen /sd:** Arvoisa puhemies! Suomi on ollut noin neljännesvuosisadan Euroopan neuvoston jäsenmaa. Alun alkaen jäsenyys käsitettiin suurelta osin poliittiseksi toimeksi. Se oli askel matkalla Eurooppaan, matkalla, joka on jatkunut sen jälkeen EU-jäsenyyteen ja EU:ssakin lähelle syvintä ydintä.

Mutta Euroopan neuvosto on osoittautunut arvokkaaksi toimijaksi jo sinällään. Eikä kyse ole politiikasta, vaan tavallisten ihmisten oikeuksien turvaamisesta. Euroopan neuvoston ihmisoikeustuomioistuin on ratkaissut yksilöiden ongelmia, tarjonnut muutoksenhaun senkin jälkeen, kun kaikki kotimaiset asteet on käyty. Se on merkinnyt monelle ihmiselle paljon. Päätökset ovat kiertyneet takaisin politiikkaan, kun tuomioistuimen päätökset ovat panneet meidät muuttamaan omia säädöksiämme.

Arvoisa puhemies! Oikeuden täytyy olla toiminnaltaan varmaa. Lisäksi sen on oltava tehokasta. Tuomio, joka tulee liian myöhään, ei enää auta ketään, oli sen sisältö kuinka oikea hyvänsä. Siksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen toiminnan tehostaminen luomalla esityksen mukainen neuvoa-antava järjestelmä on tarpeellinen ja hyvä. Sen avulla korkein hallinto-oikeus, työtuomioistuin ja vakuutus-oikeus voivat saada joustavasti oikeusohjeita oman päätöksentekonsa tueksi. Vakuutus-oikeuden päätös esimerkiksi tulisi siten jo heti alkuun eurooppalaisten ihmisoikeusnormien mukaan.

Keskustelu päättyi.

Päätökset

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

6) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämistä annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 288/2014 vp

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

7) Hallituksen esitys eduskunnalle Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussääntöön vuonna 2010 Kampalan tarkistuskonferenssissa tehtyjen muutosten hyväksymisestä sekä laeiksi muutosten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä rikoslain ja pakkokeinolain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 289/2014 vp

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan, jolle lakivaliokunnan on annettava lausunto.

8) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi alueiden kehittämistä ja rakennerahasto-toiminnan hallinnoinnista annetun lain 39 §:n muuttamisesta sekä alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetun lain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 317/2014 vp

Puhemies Eero Heinäluoma: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu

¹ **Timo V. Korhonen /kesk:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on — tai ainakin sitä voi luonnehtia niin — pitkälti tekninen ja tulee hyvinkin pitkälti EU-lainsäädännöstä ja siitä,

kuinka aluekehitysrahastosta säädettiin edellisen Euroopan parlamentin kaudella.

Muutama sana nyt kuitenkin siitä, kuinka nimenomaan nyt käsiteltävänä oleva alueellisen yhteistyön tavoite kasvattaa jatkuvasti merkitystään Suomelle EU:n aluekehityspolitiikassa.

EU:n tasolla tähän alueellisen yhteistyön tavoitteeseen kohdistetaan tällä seitsenvuotiskaudella noin 9 miljardia euroa. Siksikin Suomen pitää toimia tiiviisti tämän lainsäädännön alla pyöritettävissä ohjelmissa ja saada sitä kautta rahaa omaan aluekehitykseensä. Näissä hankkeissa nimenomaan aktiivisuus palkitaan.

Me olemme tottuneet saamaan Suomeen EU:n aluekehitysrahoitusta ennen muuta Euroopan aluekehitysrahaston ja Euroopan sosiaalirahaston kautta. Nyt aluekehitysrahaston perusrahoituksen kriteerineuvotteluissa Suomen hallitus ei kuitenkaan onnistunut ja harvan asutuksen rahoitus tippui suhteellisesti todella paljon. Kumpaa-kin päärahastoa koskettaa niin sanottu temaattinen keskittäminen, eli EU-rahaa voi saada Suomessakin aiempaa harvempien tavoitteitten toteutumiseen. Näiden seikkojen vuoksi muiden rahoituskanavien kuten juuri tämän alueellisen yhteistyön kautta saatavat varat ja niiden merkitys kaiken kaikkiaan korostuvat.

Kaiken kaikkiaan näissä EU:n aluekehitysohjelmien toteutuksissa pitäisi pystyä vahvistamaan sitä EU:n peruseriaatetta, jonka mukaan alueiden ja maakuntien rooli olisi mahdollisimman vahva ja paikalliset ja alueelliset toimijat olisivat mukana ohjelmien suunnittelussa ja toimeenpanoissa. Tämän hallituskauden aikana on aluepolitiikkaa ja sen toteutusta viety keskusjohdoisemmaksi, mutta todellinen aluekehityspolitiikkahan toimii aivan päinvastoin eli alhaalta ylöspäin. Tämä todellisen aluekehityspolitiikan ajattelutapa olisi erityisen tärkeä nimenomaan tässä alueellisen yhteistyön tavoitteessa, jonka ohjelmiin osallistuu useampia maita ja alueita. Silloin päätösvallan pitää ihan todellisesti olla samalla tasolla kaikissa osallistuvissa jäsenmaissa.

Jos EU:n yhteisenä ja yhtenä perimmäisenä tarkoituksena on yhdistää maita ja niiden sisäistä kanssakäymistä, niin tämä alueellisen yhteistyön rahoitus on siihen ymmärtääkseni todella hyvä käytännön väline. Alueellisen yhteistyön ohjelmissa rajat ylittävä yhteistyö on merkittävässä roolissa ja tavoitteena on poistaa hallinnollisia, juridisia ja fyysisiä rajaesteitä Euroopan unionis-

sa. Meillä Suomessa tämän tavoitteen kautta saatavat rahat ovat erityisen tärkeitä itärajayhteistyön vuoksi. Siksikin olisi suonut, että Suomen hallitus olisi onnistunut neuvottelemaan tähän pottiin merkittävästi enemmän rahaa pari vuotta sitten. Ehkä näiden rahojen merkitys Itä-Suomelle ei ollut meidän neuvottelevalle hallitukselle kovinkaan selvä tai ei ehkä kovinkaan tärkeä asia.

Arvoisa puhemies! Itse tähän lainsäädäntöesitykseen ei ole juurikaan huomautettavaa. Alueellisen yhteistyön ohjelmat ovat Suomessa olleet käytössä vähän vajaateholla. Toivottavasti niihin panostetaan nyt viime kautta enemmän. Alue- ja maatalouspolitiikka ovat absoluuttisesti mitattuna kaikista suurimmat rahavirrat EU:sta Suomeen eli käytännössä omien jäsenmaksujemme palauttamiseen Suomen ja suomalaisten hyväksi. Kun Suomen hallitus epäonnistui EU:n rahoituskehysneuvotteluissa aluepolitiikan ja aluekehityspolitiikan osalta, perinteisten alueellisiin ominaisuuksiin perustuvien kriteereitten kautta saatavat rahat vähenivät. Näillä muilla keinoilla rahavirtaa pitää nyt pystyä vankistamaan ja hyötyämään tällaisten rajat ylittävien EU-ohjelmien, kuten nämä alueelliset yhteistyöohjelmat ovat, toiminnasta.

Meillähän on kaiken kaikkiaan näissä paljon yhteisiä ohjelmia esimerkiksi Ruotsin kanssa, joka onnistui säilyttämään käytännössä entisen rahoitustasonsa, toisin siis kuin Suomi ja Suomen silloinen hallitus. Maakuntiemme mahdollisuudet kehittää työllisyyttä ja yrittäjyyttä ovat osin pitkälti erilaisten EU-aluekehitystukien varassa nyt, kun kansalliset varat on tämän hallituksen aikana käytännössä leikattu olemattomiksi. Siksi tässäkin toivon, että istuva hallitus tekee kaikkensa, että maakunnilla on täydet mahdollisuudet hyödyntää nämä erilaiset EU:n rahoitusmuodot.

Puhetta oli ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti.

² **Markus Lohi /kesk:** Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen pääasiallinen tarkoitus on lisätä tähän kyseessä olevaan lakiin ohjelmakautta 2014—2020 koskevat Euroopan alu-

eellinen yhteistyö -tavoitteen toimeenpanoa edellyttävät säännökset.

Jos tästä alueellisesta yhteistyöstä ottaa yhden esimerkin, niin mielestäni tällainen esimerkiksi nyt meillä vireillä oleva Pohjoismaiden yhteinen Pohjois-Suomea koskettava matkailua edistävä hanke, johon pyritään saamaan juuri näitä varoja käyttöön, on erinomainen esimerkki siitä, että meidän pitää välillä ajatella myös omien maidenme rajoja tavallaan rajat unohtaen ja mieltä näitä kehitystöitä niin, että miten me pysymme — jos ajatellaan tätä globaalia kehitystä ja matkailua — tarjoamaan sellaisia palveluita ja kokonaisuuksia ja markkinoimaan alueita ilman tällaisia valtakunnan rajoja niin, että me saamme semmoista lisäarvoa, joka hyödyttää kaikkia näitä toimijoita yli valtakunnan rajojen.

Sitten kun puhutaan tästä aluekehitystyöstä yleisemmin, niin täytyy kyllä yhtyä tuossa edellä edustaja Korhosen puheisiin siitä, että kun tätä ohjelmakautta lähdettiin Suomen osalta neuvottelemaan, niin tämä aluekehitysrahojen saanti oli kyllä Suomen kannalta epäonnistuminen. Ne lasivat verrattuna edelliseen ohjelmakauteen lähes 30 prosenttia, kun rahan arvon kehitys otetaan huomioon. Mutta tämä ei ole ainoa ongelma tässä alueiden kehitystyössä vaan yksi on se, että me myös lähdimme aivan kuin sahaamaan itse omaa oksamme vähentämällä täällä ihan kotimaisesti teknistä tukea 4 prosentista 3 prosenttiin, ja nyt sitten aluekehitysrahojen hallinnointiin, jakoon, valvontaan, maksatukseen ja niin edelleen käytettävien rahojen pienuus on aiheuttamassa sen, että saattaa jopa olla paikka paikoin, että kaikkia rahoja ei saada jaettua. Tämä on todella surkea tilanne, jos tähän joudutaan.

Keskustelu päättyi.

Päätökset

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

9) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion vientitakuista annetun lain muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Hallituksen esitys HE 318/2014 vp

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

10) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmuokaisuudesta ja rikoslain 44 luvun 11 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 319/2014 vp

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

11) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ydinenergialain ja säteilylain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 320/2014 vp

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

12) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi museolain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 303/2014 vp

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu

¹ **Kulttuuri- ja asuntonministeri Pia Viitanen** (esittelypuheenvuoro): Puhemies! Minulla oli täällä pieni esittely valmiina, kun en tiennyt ihan kellonaikoja, milloin saavutamme nämä omat esittelyni. Kun huomasin, että tämä tuli tähän sopivaan kohtaan, niin ajattelin lyhyesti esitellä, mistä on kysymys.

Kysymys on siis museolain muuttamisesta ja siitä, että siihen lisättäisiin uusi pykälä, jossa säädetäisiin valtakunnalliseksi erikoismuseoksi nimeämisen edellytyksistä. Erikoismuseo on korotettua valtionosuutta saava ammatillisesti hoidettu museo, jonka toimiala on yhteiskunnallisesti ja kulttuurisesti merkittävä. Tällä hetkellä näitä valtakunnallisia museoita meillä on 16, muun muassa Designmuseo Helsingissä, Lusto Savonlinnassa, Tekniikan museo Helsingissä ja Työväenmuseo Werstas Tampereella.

Nykyisin opetus- ja kulttuuriministeriö nimeää museon valtakunnalliseksi erikoismuseoksi,

mutta voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole säännöksiä valtakunnalliseksi erikoismuseoksi nimeämisen edellytyksistä. Nyt sitten museotoiminta on muuttunut aika lailla ja merkittävästi, ja on hyvin tarkoituksenmukaista, että säätäisimme nimeämisestä yhdenmukaiset ja ajantasaiset kriteerit.

Neljä kohtaa:

Museon tulee edustaa valtakunnallisesti merkittävää toimialaa, eli toimialan tulee olla riittävän laaja ja yhteiskunnallisesti merkittävä, mutta ei merkittävästi päällekkäinen muiden museoiden kanssa.

Toiseksi, museon on toimialan kannalta oltava tarpeellinen, eli palveluille on oltava kysyntää. Arvioinnissa otettaisiin huomioon myös toiminnan valtakunnallisuus, yhteistyö, sidosryhmät, yleisötyö sekä asiantuntijuus.

Kolmas asia, mihin kiinnitetään huomiota, on, että museolla on oltava omalla toimialallaan valtakunnallisesti merkittävä kokoelma, eli kokoelmaa voisi kuvata merkittävyydeltään museon toimialueen kansalliskokoelmaksi.

Neljäs kohta on se, että museolla on oltava edellytykset suoriutua näistä tehtävistään, muun muassa riittävät tilat ja henkilöresurssit.

Tämä esitys on pitkään valmisteltu. Tämä on myös tehty yhteistyössä museokentän kanssa ja tätä pidetään siellä yleisesti ottaen tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena, ja on katsottu, että esitys selkeyttää nykytilannetta ja kohtelee kaikkia valtakunnallisia erikoismuseoita tasavertaisesti.

Keskustelu päättyi.

Päätökset

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

13) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tekijänoikeuslain 25 i ja 47 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 305/2014 vp

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

¹ **Kulttuuri- ja asuntonministeri Pia Viitanen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tästäkin on esittely valmiina. Tämä on nyt sitten tekijänoikeuslain muutossarjan neljäs kohta eli tämä niin sanottu must carry -asia. Tässähän on taustalla se, että nyt esitetään, että tekijänoikeuslakiin palautettaisiin säännökset korvausoikeudesta siirtovelvoitteen alaisiin ohjelmiin sisältyvien teosten edelleen lähettämistä. Komissio on antanut Suomelle tämän vuoden helmikuussa virallisen huomautuksen ja katsoo, ettei Suomi ole noudattanut velvoitteitaan, ja siksi tähän muutokseen olemme ryhtyneet.

Tekijänoikeuslain säännöksen mukaan verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoava teleyritys saa lähettää edelleen siirtovelvoitteen alaisia televisio- ja radiokanavia hankkimatta tähän tekijöiltä lupaa ja maksamatta siitä korvauksia. Suomen hallitus on ilmoittanut komissiolle huhtikuun 16. päivän, että tekijänoikeuslakia ollaan muuttamassa siten, että siihen sisällytetään tekijöille, esittäjille ja tuottajille oikeus korvaukseen siirtovelvoitteen alaisten kanavien edelleen lähettämistä.

Tämä esitys siis irrotettiin silloin lokakuussa laajemmasta esityksestä. Ehdotus viimeisteltiin kuulemistilaisuuden ja lausuntokierroksen jälkeen. Keskeisiä intressiryhmiä tässä ovat tekijät, teleyritykset ja televisioyhtiöt. Tämän esityksen aikaansaaminen ei ollut ollenkaan helppoa, tässä on vahvasti erisuuntaisia voimakkaita intressejä, eli asiassa, tässä korvausoikeuden palauttamisessa tekijöille, ei ollut mahdollista saavuttaa kaikkia osapuolia täysin tyydyttävää ratkaisua, mutta korostan, että esityksen antaminen oli eduskunnalle välttämätöntä juuri tämän aiemmin kuvatun EU-tilanteen takia. Tällä varmistetaan, että asia saadaan eduskunnan käsittelyyn ja toivottavasti myös sitten ratkaisuun tällä kaudella. Kiireen syynä on siis todellakin Suomea uhkaava oikeudenkäynti Euroopan unionin tuomioistuimessa.

Hallituksen esityksessä siis korvausoikeus palautetaan. Samalla perusteluissa tunnustetaan televisio-ohjelmien lähetysoikeuksien hankinnassa tapahtunut ja edelleen tapahtuva kehitys. Tällä hetkellä osa lähettäjäryityksistä hankkii Suomessa lähetysoikeuksia ohjelmien oikeudenhaltijoilta niin, että oikeudet kattavat koko Suomen alueen ja eri jakelutiet. Tämä sopimusvapaus tie-

tenkin mahdollistaa tällaisen kattavan hankinnan.

Perusteluissa todetaan seuraavaa: Jos ohjelmiston lähettäminen maanpäällisessä tai kaapeliverkossa on edelleen lähettämistä mutta lähettäjäryitys on sopinut myös sitä koskevista oikeuksista ohjelmien oikeudenhaltijoiden kanssa ja maksanut korvauksen, tekijällä tai ohjelman muulla oikeudenhaltijalla ei ole oikeutta saada toista korvausta vaatimalla korvausta edelleenlähettäjäältä. Tämä edellä sanottu tarkoittaa sitä, että lähettäjäryityksen on hankittava kaikki oikeudet, joita tarvitaan ohjelmistojen lähettämistä varten sekä lähettäjäryityksen itsensä harjoittaman lähettämisen että muiden harjoittaman edelleen lähettämisen osalta. Oikeuksista maksettavien korvausten on lisäksi oltava riittävät ja kohtuulliset tekijöiden ja muiden korvausten saajien osalta.

Korvausten suuruudessa pitää ottaa huomioon kaikki ne oikeudet ja asiat, joista tekijän kanssa sovitaan. Jos tämä korvaus on maksettu oikeudenhaltijalle asianmukaisesti ja korvaus kattaa nimenomaan myös edelleen lähettämisen, oikeudenhaltija ei siinä tapauksessa voi vaatia edelleen lähettämistä muuta korvausta tämän lisäksi. Viime kädessä sitten se, onko korvaus asianmukainen, jää tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Vuonna 2005 tämä korvausoikeus siis poistettiin perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti. Valiokunta tuolloin katsoi, että säännös teleyrityksen velvollisuudesta maksaa tekijälle korvausta lailla säädetyn velvollisuuden täyttämistä ei ole perustuslaissa turvattu omaisuusdensuojan näkökulmasta oikeansuhtaista. Ehdotuksen perustuslain säätämisyjärjestystä koskevassa arvioinnissa on otettu esiin muuttunut tilanne siirtovelvollisuuden ja sen laajuuden osalta ja on korostettu muutamia näkökohtia.

Yksi näkökohta: Tekijänoikeus kuuluu omaisuusdensuojaan. Lainsäädäntöä, joka poistaa tekijänoikeuteen perustuvan korvausoikeuden tai estää sen toteuttamisen, on arvioitava omaisuusdensuojan näkökulmasta.

Toinen seikka: Omaisuusdensuojan kannalta olisi arvioitava sekä tekijänoikeuden haltijan että kaapeliverkon omistavan teleyrityksen omaisuusdensuojaa.

Ja silloin, kolmantena: Kun kahta tai useampaa perusoikeutta saatetaan yhteen, on pidetty

välttämättömänä, ettei rajoituksilla puututa perusoikeuksien ydinalueeseen.

Ehdotuksen oikeasuhtaisuuden arvioinnin kannalta on hallituksen esityksen mukaan merkittävää seuraavilla asioilla.

Teleyrityksen siirtovelvoitteen laajuutta on kavennettu lainsäädännöllä perustuslakivaliokunnan esittämän arvioinnin jälkeen.

Siirtovelvoitekanavien määrä on laskenut 12:sta 7:ään. Suomen siirryttyä digitaalisiin televisiolähetyksiin teleyritysten siirtovelvoite rasittaa kaapelitelevisioverkon välityskykyä vähemmän kuin analogisten televisiolähetyksen aikana. Oikeasuhtaisuuden arvioinnissa on myös korvauksen suuruudella merkitystä.

Sitten vielä lopuksi, puhemies, tämä hinta-asia, mikä yleensä on se kiinnostava. Kopiosta on 23.11. tänä vuonna ilmoittanut opetus- ja kulttuuriministeriölle, että Kopioston vuonna 2010 ilmoittama kanavakohtainen tariffitaso 0,03 senttiä kuukaudessa on lähtökohtana myös tulevissa tariffikeskusteluissa, eli vuoden 2010 jälkeen tapahtunut kustannusten nousu ja inflaatiokehitys huomioon ottaen tariffi nousisi Kopioston mukaan enimmillään 0,0328 euroon. Tällä tariffilla laskettuna kotitalouksien kokonaiskorvaukset siirtovelvoitteen alaisten televisiokanavien edelleen lähettämisestä olisivat vuodessa enimmillään 4,1 miljoonaa, ja yksittäiselle kotitaloudelle korvausoikeuden palauttaminen lakiin merkitsisi enintään 2,75 euron vuotuista kustannusta. Hallituksen esityksessä on katsottu, että tämänsuuruista korvausta ei voida pitää kohtuuttomana yksittäisten kotitalouksien kannalta eikä varsinkaan sitten suhteessa korvausvelvollisten eli teleyritysten liiketoimintaan.

Keskustelu päättyi.

Päätökset

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

14) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maankäyttö- ja rakennuslain sekä maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Hallituksen esitys HE 334/2014 vp

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

¹ **Kulttuuri- ja asuntonministeri Pia Viitanen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä sitten asuntonministerinä jatketaan esittelyä. Eli tästä myös on laadittu minulle esittely ihan siksi, että tässä on myös tärkeää asiaa sisällä. Tässä muutamme maankäyttö- ja rakennuslakia siten, että elinkeinoelämän toimivan kilpailun edistäminen asetetaan kaavoituksen tavoitteeksi. Eli tämä liittyy hallituksen rakennepoliittiseen ohjelmaan sekä terveen kilpailun edistämishjelmaan.

Tällä esityksellä tuodaan elinkeinoelämän toimivan kilpailun edistämisen näkökulma siis maankäyttö- ja rakennuslain kaavoitussäännöksiin. Tämän toimivan kilpailun, sen edistämisen, ehdotetaan ulottuvan kaikille kaavatasoille ja kaikille kaavatasoille nimenomaan tavoitteeksi sekä perusteeksi arvioitaessa asemakaavan laatimistarvetta. Lisäksi kaikilla kaavatasoilla tulevat jatkossa arvioitavaksi kaavaratkaisun vaikutukset toimivan kilpailun kannalta. Tämän tavoitteena on, että yrityksille osoitetaan laadultaan ja määrältään riittävästi sijoittumispaikkoja. Myös asuntorakentamisessa on kilpailun toimivuuden kannalta tärkeää, että kunnissa on riittävä ja monipuolinen tonttitarjonta.

Toinen tärkeä asiakokonaisuus, mikä tässä laissa on sisällä, on se, että tällä edistetään sujuvampaa kaavoitusta ja eräällä tavalla myös valitusten vähentämistä. Eli esityksellä täsmennetään ja selkeytetään kaavojen laatimiseen liittyvien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin kohdentamista. Selvitykset, joita kaavaprosessissa tehdään, ehdotetaan kohdennettaviksi kaavaratkaisun kannalta olennaisiin asioihin välttämättä päällekkäisten selvitysten tekemistä eri kaavatasoilla. Tavoitteena on tehostaa kaavoitukseen käytettävien resurssien käyttöä, välttää liian yksityiskohtaisia päällekkäisiä selvityksiä sekä joututtaa kaavaprosesseja vähentämällä jatkossa selvitysten riittämättömyyteen perustuvien valitusten määrää. Tämä selvitysten riittävyshän on ollut jatkuvasti yleisiin menettelyihin liittyvä valitusperuste asemakaavoituksessa. Kaavavalitukset ja tarve niiden rajoittamiseen ovat tällä vaalikaudella hyvin paljon olleet myös täällä edus-

kunnassa esillä monesti, ja tässä mielestäni on siitä näkökulmasta tarpeellinen esitys, joka myös tuli siitä maankäyttö- ja rakennuslain kokonais-arvioinnin ehdotuksesta.

Tässä on myös kolmas tärkeä asia, eli tämän lain myötä kunnan maapolitiikan toimivaltasäännös niin sanotusti kirjataan lakiin: kun kunta aktiivisella maapolitiikalla voi tietenkin pitää yllä laadultaan ja määrältään riittävää asunto- ja työpaikkarakentamisen tonttitarjontaa, niin tätä kautta sitten pystymme viemään eteenpäin myös yhteisiä asuntopoliittisia tavoitteitamme.

Maapolitiikan toimenpitein kunta voi varmistaa, että kaavoitetut tontit, rakennettu kunnallistekniikka, katuverkosto sekä koulut ja päiväkodit tulevat ajallaan ja kustannustehokkaasti käyttöön. Luovuttamalla tontteja kysyntää vastaavasti kunta voi vaikuttaa siihen, että tonttien hinnat pysyvät edullisella tasolla. Tämä on tärkeä asia. Riittävä ja monipuolinen tonttitarjonta edistää myös kilpailun toimivuutta asuntorakentamisessa ja elinkeinoelämän toimialoilla. Mielestäni tämä on tärkeää, koska kukaan asunto-ongelmia esimerkiksi täällä pääkaupunkiseudulla ei pelkäästään valtion tukitoimin ratkaise, vaan myös kuntien tonttitarjontaa, maankäyttö, kaikki tämä, on hyvin olennaista, ja tässä lainsäädännön myötä haluamme edesauttaa tätä maapolitiikan hoitoa. Eli kunnan on huolehdittava yhdyskuntien kehittämisen edellyttämästä maapolitiikan harjoittamisesta. Tähän esitetään nyt sitten tämän esityksen myötä säännöksiä.

Minulta on joskus kysytty, että no mitä, eikö se ole itsestään selvää, että kunta hoitaa maapolitiikkaa, ja olen vastannut, että kyllä, kyllä se näin on, eli käytännössä tietenkin kunnat vastaavat siitä jo nykyisellään, mutta tämän ehdotuksen tarkoituksena on nimenomaan kannustaa kuntia aktiiviseen maapolitiikkaan. Jatkossakin kunta voi itsenäisesti valita keinot, joilla se maapolitiikkaansa toteuttaa, ja ehdotuksella ei ole myöskään vaikutuksia maanomistajien oikeudelliseen asemaan.

Ja vielä sitten neljäs asia — tässä tämän lain pääkohdat — eli kunnan rakennusvalvonnan hallintopakkomenettelyä myös joudutetaan tämän lain myötä. Lakiesitykseen sisältyy kunnan rakennusvalvonnan käytössä olevaa hallintopakkomenettelyä koskeva muutos, jonka mukaan rakennusvalvontaviranomainen voi käyttää hallintopakkoa esimerkiksi silloin, jos rakentaminen on luvaton tai jos rakennus ei täytä lain määrit-

tämiä terveellisyys- tai turvallisuuden vaatimuksia.

Nykyisellään tämä hallintopakkomenettely on pitkä ja hidas prosessi, ja esityksen mukaan menettelyä joudutetaan nyt sitten rajoittamalla muutoksenhakulupaa ja siihen liittyvää jatkovalitusmahdollisuutta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tähän itse asiassa sisältyy myös edustaja Jari Lindströmin aikanaan tekemä lakialoite, ja se tulee osin tämän kirjauksen mukaan sitten täytettyä.

Puhemies! Itse asiassa vielä viides kohta: Tässä on myös vähittäiskaupan suuryksiköiden siirtymäaika, jota myös sitten pidennetään, eli aiemmin mainittua voimaantuloa muutetaan siten, että paljon tilaa vaativa erikoiskauppa tulee vähittäiskaupan suuryksikköä koskevan säätelyn piiriin vasta 15.4.2017 alkaen. Tätä alkuperäistä siirtymäaikaa siis jatketaan parilla vuodella. Sen tarkoituksena on antaa maakunnan liitoille ja kunnille riittävästi aikaa laatia tarvittavat kaavat.

² **Eero Reijonen /kesk:** Herra puhemies! Varmaan hallituksen esityksen tavoitteet ovat ihan hyviä, ja tosiasia kai lienee kuitenkin se, että kaikki ei ehkä mene maaliin niin kuin on ajateltu. On tietysti erittäin hyvä, että kaupan ja asuntorakentamisen kilpailua edistetään, tonttitarjontaa lisätään. Se, että kunnille tulee nyt velvoite, on tietysti aika kova määräys, kun tiedetään se, että yleisesti puhutaan, että kunnilla on kaavoitusmonopoli, mutta kaikki tässä salissa tiedämme, että sen kaavoituksen viimeisen sanan sanoo kuitenkin ely-keskus ja kunnat ovat siinä heikoilla. Kun nyt tähän on kirjattu ympäripyöreästi, että nimenomaan näitä vaikutusten arviointeja — yvat ynnä muut — selkeytetään, en ehtinyt kyllä lukea niin pitkälle, mitkä ovat ne konkreettiset toimenpiteet tämän selkeyttämisen osalta, mutta tavoite on varmaan ihan hyvä.

Lähtökohtaisesti pitäisi päästä siihen, että näistä kaavoista tämä valitusprosessi saataisiin nopeammaksi eikä jatkuvasti valiteta. Ne kaavoitusprosessit kestävät kahdesta viiteen vuoteen. Tämä vaikeuttaa kuntien maapolitiikkaa ihan oikeasti. Jos ajatellaan näitä asuinalueitten kilpailuja, niin monet kaupungit ja kunnathan lähtevät siitä, että tavallaan isoista aluerakentamiskohdeista on kilpailu, johon keskisuuret ja pienet rakennusliikkeet eivät juuri pysty millään pääsemään sisään, ja se kyllä on vääristänyt kilpailua, enkä tiedä, että täällä nyt sitä ratkaistaan, mutta

toivottavasti, ainakin tavoite ja idea ovat ihan hyviä.

Hallintopakon osalta on varmasti ihan hyvä, että lainmukaisesti rakennetaan, mutta erityisen huonoa minusta on se, että täällä alueitten käytön tavoitteissa on aikanaan todettu, että uusia asuinalueita ei saa sijoittaa irrallaan yhdyskuntarakenteista. Me olemme kyllä keskustassa selkeästi ajamassa sitä, että jatkossa pitäisi päästä kyläkaavoihin ja sitä kautta myös pienempiä alueita pitäisi voida kehittää ja sitten ne palvelut tulevat sitä myötä, että ei lähdetäisi tähän keskittämisen politiikan linjalle, niin kuin nyt on ollut selkeästi nähtävissä.

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Ja seuraavana on toinen hiihtomies, edustaja Piirainen.

³ **Raimo Piirainen /sd:** Arvoisa puhemies! On todella hyvä, jos tällä selkeytetään tätä kaavoitusta ja maankäyttöä, kun on käynyt niinkin, että asianomainen arkkitehti, joka on suunnitellut kaavan, on itse valittanut siitä. Eli tämä on tammoinen huipputapaus minun mielestäni.

Ja sitten ely-keskuksen ja kuntien kesken, kaupunkien kesken ei aina ole saatu yksimielisyyttä siitä, millä tavalla asioita vietäisiin eteenpäin. Se on pitkittänyt näitä prosesseja. Mitenkä ministeri arvelee: minkä verran tällä lailla on nyt tähän asiaan parantamista, ja syntyykö tammöistä ely-keskuksen ja kaupungin keskeistä yhteistä neuvottelua ja jotakin tammöistä tietynlaista ohjeistustakin siitä, millä tavalla edetään, että päästäisiin tästä eipäs—juupas-keskustelusta ja tavaltaan, kun on syytetty virkamiehiä asian pitkittämisestäkin, saataisiin nyt jouhevaksi tämä ja dynaamisuutta myös tähän kaavoitustoimintaan?

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti:

Edustaja Lohi — kun löytää ne oikeat paperit, vai?

⁴ **Markus Lohi /kesk:** Arvoisa puhemies! Odottelin tässä vain, että mikrofoni aukeaa. — Kun tässä nyt paikalla on asuntonministeri ja käsitellään tätä maankäyttö- ja rakennuslakia, niin haluaisin kyllä kysyä, kun aika monesti törmää siihen ongelmaan, että meillä on paljon erittäin hyviä maa-alueita, joissa voitaisiin rakentaa, mutta syystä tai toisesta ne kaavat eivät etene, tai

jos ei alueita ole kaavoitettu, niin poikkeamislupia ei saa myöntää.

Nyhdän meillä on se tilanne, että ranta-alueilla, jos siellä ei ole ranta-asemakaavaa, kunta ei voi myöntää poikkeamislupaa. Haluaisin kysyä ministeriltä, mikä teidän näkemyksenne on tästä asiasta: voitaisiinko siirtää kunnalle tässäkin tapauksessa tämä poikkeamisluvan myöntäminen? Nyhdän se joudutaan hakemaan ely-keskuksesta, ja asia menee heti paljon monimutkaisemmaksi ja myös niin, että se päätöksenteko ei tapahdu silloin kovin lähellä, ei ehkä tunneta ihan juuri niitä paikallisia olosuhteita parhaalla tavalla. Mielestäni tammöinen demokraattisen päätöksenteon alla oleva kunta on nimenomaan oikea elin päättämään siitä, saadaanko poikkeamislupa myöntää jollekin alueelle vai ei. Tässä on kysymys myös meidän elinkeinojen kehittämisestä välillisesti ja vetovoimatekijästä, että me voimme saada myös muuttajia paremmin alueille, joissa olisi työpaikkoja, jos meillä on tarjota vetovoimaisia rakennuspaikkoja.

⁵ **Maria Tolppanen /ps:** Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä ministeriltä, kun sanoitte, että tässä on tarkoitus paitsi edesauttaa rakentamista myös helpottaa kilpailua, tehdä kilpailusta parempaa: tarkoittaako tämä nyt sitten sitä, että kilpailua laajennetaan radikaalisti koko sisämarkkina-alueelle, ja onko sen mitalin toinen puoli se, että meidän kotimaiset työt näiltä osin karkaavat sitten muille sisämarkkinoilla oleville valtioille ja heidän työntekijöilleen? Tuleeko tässä sitten käymään niin, että myöskin ulkomaisen työvoiman määrä lisääntyy Suomessa tätä kautta, mikä tarkoittaa osaltaan sitä, että meidän kotimainen työttömyytemme — tarkoitan kotimaalla Suomea, Suomen työttömyys — saattaa kasvaa entistään?

⁶ **Kulttuuri- ja asuntonministeri Pia Viitanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tällä kilpailunäkökulmalla on nimenomaan senkaltaisia tarkoituksia tässä lainsäädännössä, että saisimme lisää toimijoita rakentamaan koteja ihmisille. Saisimme tätä kautta vireyttä, tasapuolisuutta, riittävästi tonttitarjontaa, erityyppisille toimijoille monipuolista asuntotarjontaa — ja tietenkin kilpailu liittyy myös kauppaan ja elinkeinoelämän edellytyksiin niin, että tontti- ja maapolitiikka on senkaltaista, että elinkeinoelämällä on hyvät kilpailulliset edellytykset toimia.

Se on tämän lain lähtökohta, ja se pursuaa myös sieltä maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisarvioinnin arvioinneista sen suhteen, että mitä pitäisi nyt tälle maankäyttö- ja rakennuslaille tehdä. Siitä tehtiin hyvin laaja kokonaisarviointi.

Siinä kokonaisarvioinnissa käsiteltiin myös näitä valitusajkoja ja poikkeuslupa-asioita. Täsähän kevennettyjä poikkeuslupia, sellaisia koikeiluja, on ollut meneillään ja niitä on jatkettu. Mielestäni ne ovat sinänsä ihan hyviä asioita, niin että jatkossakin katsomme, mitä voidaan tehdä sen suhteen, että kuntatasolla voitaisiin poikkeuslupia myöntää ja sitä kautta jouhevoittaa näitä järjestelmiä. Uskon sen olevan tulevaisuuden tie kaikinensa, myös tämän maankäyttö- ja rakennuslain arvioinnin toteuttamisen ja edelleenviemisen yhteydessä. Samoin olemme parhaillaan ministeriössä pohtimassa sitä, miten näihin valitusmenettelyihin tulemme sitten jatkossa kenties muutoksia tekemään. Sitä myös edellytti tämä arviointi, että näitä keinoja pohditaan, ja tämänkaltaisia seikkoja on nyt vahvasti kaiken kaikkiaan pöydällä.

Minusta tämä edustaja Piiraisen näkemys siitä, että pitää tehdä yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa, on hyvin tärkeä, koska sillä tavallahan sitä hyvää syntyy, että keskustellaan mieluummin etukäteen kuin riidellään jälkikäteen, ja tähän kyllä kannustan erinomaisen paljon tässä.

Toinen asia vielä liittyen tähän, mitä äsken puhuin näistä valituksista tai kaavoitusprosessien pituudesta: todettakoon, että se, että tällä nyt lakisääteisestäkin kevennetään sitä velvollisuutta selvittää joka ikistä asiaa, joka välttämättä sen kaavan kannalta tässä nyt ei ole ollenainen, on mielestäni myös yksi tämmöinen joustavoittava ja tärkeä tämän päivän asioihin liittyvä tekijä. Ja kyllä sitten sekin, että tässä lakiin tuodaan se maankäytön velvoite kunnille, on mielestäni tärkeä toimi, koska me tarvitsemme erityisesti pääkaupunkiseudulla tontteja, tontteja ja tontteja. Ei niitä koteja synny, jos tontteja ei ole kylliksi, ja ainakin ministerinä itse haluan mahdollisimman paljon edistää myös sitä näkökulmaa, että miten näitä tontteja kylliksi saamme.

Keskustelu päättyi.

Päätökset

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

15) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rakennusten energiatodistustietojärjestelmästä sekä rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Hallituksen esitys HE 335/2014 vp

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskustelu

¹ Kulttuuri- ja asuntonministeri Pia Viitanen (esittelypuheenvuoro): Puhemies! Suoritetaan nyt kuuliaisesti omien lakien esittelyt, eli jatkan seuraavasta aiheesta. Tällä kertaa aihe on sitten energiatodistukset.

Tässä nimenomaan puhutaan nyt energiatodistuksia koskevasta tietojärjestelmästä, ja siitä on kaiken kaikkiaan kyse. Tässä esitetään muutettavaksi lakia siten, että tehdään säännökset tietojen rekisteröinnistä, mitä siis nyt Arassa parhailaan tapahtuu.

Rakennusten energiatodistustietojärjestelmä on uusi tietojärjestelmä, ja sitä mainitusti hallinnoi Ara. Ja Ara vastaa myös näiden energiatodistusten laatijoiden valvonnasta. Tietojärjestelmän tavoitteena on tehostaa rakennusten energiatodistusten valvontaa, ja tätähän myös eduskunta on korostanut omissa lausunnoissaan matkan varrella. Tämä rakennusten energiatehokkuusdirektiivi edellyttää riippumatonta valvontajärjestelmää, ja tälle valvonnalle asetetaan myös määrällinen velvoite. Tietojärjestelmä kokoaa energiatodistukset yhteen palveluun ja lisää mahdollisuuksia todistustietojen vertailuun. Energiatodistusten tilaajat saavat myös nykyistä enemmän tietoa pätevyityneistä energiatodistusten laatijoista.

Tähän tietojärjestelmään sisältyy kolme rekisteriä. Laatijarekisteriin kootaan tiedot pätevyityneistä energiatodistusten laatijoista. Vain rekisterissä mainittu henkilö voi laatia energiatodistuksia. Direktiivi edellyttää yleisön saatavilla olevaa luetteloa energiatodistusten laatijoista. Energiatodistusrekisteri sisältää rakennuksia ja niiden energiatodistuksia koskevaa tietoa. Energiatodistuksen laatija tallentaa todistuksen tiedot tietojärjestelmään ja myös allekirjoittaa todistuksen sähköisesti. Energiatodistuksen voi tulostaa

vain järjestelmästä, ja todistus saa järjestelmästä yksilöllisen todistustunnuksen. Vain allekirjoitettu ja todistustunnuksen sisältävä todistus on hyväksyttävä. Ja sitten on vielä valvontarekisteri, joka sisältää Aran tekemää valvontaa varten tarvittavia tietoja.

Tätä uutta lainsäädäntöä tarvitaan muun muassa siksi, että tietojärjestelmässä käsiteltävät tiedot katsotaan osittain henkilötiedoiksi. Yksityiselämän kunnioittamiseksi tietoja tulee niiden käsittelyssä suojata. Tällaisia tietoja ovat paitsi henkilöiden nimet ja sosiaaliturvatunnukset, myös kaikenlaiset tunnistetut ja tunnistettavissa olevat luonnollista henkilöä koskevat tiedot. Esimerkiksi pientalon osoite ja rakennustunnus kuuluvat tällaisiin tietoihin.

Säännöksiä tarvitaan rekisterin käyttötarkoituksesta, sisällöstä, tietojen säilytysajoista ja luovuttamisesta edelleen. Rekisteröitävien henkilötunnusten käsittely edellyttää myös säännöksiä. Koska energiatodistuksen tiedot tallennetaan tietojärjestelmään ennen kuin todistus on olemassa, on syytä säätää myös siitä, milloin energiatodistus katsotaan toimitetuksi Aralle. Julkisesta tietopalvelusta, eli tietojen avaamisesta verkkosivustolle, tulee säätää. Laatijaluettelon pitäminen yleisön saatavilla olevilla verkkosivuilla edellyttää myös sitten tätä kyseistä lainsäädäntöä. Energiatodistusrekisterin tiedoista tulisi julkiseen tietopalveluun haettaviksi vain muitten kuin pientalojen yksittäisten energiatodistusten tietoja. Tämä johtuu taas mainituista tietosuojasäännöksistä. Todistusten vertailua helpottavat kuitenkin Aran koostamat yhteenvetoraportit.

Tässä siis tämän lain sisältö. Mutta, puhemies, sanon kaksi sanaa tähän loppuun, koska energiatodistukset kiinnostavat. Mehän olemme hyvässä yhteistyössä kansalaisaloitteen jälkeen ja myös eduskunnan käsittelyn jälkeen vienneet eteenpäin tätä pientalojen energiatodistuksen muuttamisasiaa siten, että Euroopan unionissa olen kirjelmöinyt komissiarille siitä, että vanhojen pientalojen energiatodistukset tulisivat vapaaehtoiseksi. Mielestäni se on tärkeää. Sain sieltä vastauksen, joka oli myönteisempi kuin ennalta odotinkaan, eli siinä todettiin sinänsä, että energiatodistukset ovat tarpeen, mutta vedottiin myös tähän samaan REFIT-hankkeeseen, johon itse puutuin kirjeessäni, ja sanottiin, että nyt sitten kevään REFIT-kierrokselle kirjataan nämä huomiot, mitä Suomi on esittänyt, ja sitä kautta

meidän edunvalvontatyömme siellä Euroopan unionissa jatkuu, että tätä kevättä kohti viemme sitten näitä terveisiä vielä painotetusti, alleviivastusti EU:hun päin.

Mehän emme tiedä, mitä siellä tapahtuu. Jotta voisimme nämä vapaaehtoiseksi muuttaa, niin silloin tietenkin tarvitsisi EU:n toimia tässä, ja toivomme, että ne onnistuvat. Mutta sittenhän meillä on käynnissä myös kotimainen prosessi siten, että näiden vanhojen pientalojen osalta tulemme selkeyttämään sitä energiatodistusjärjestelmää eduskunnan edellyttämällä tavalla, ja mielestäni se on tärkeää. Tässä alkusyksystä olemme käyneet läpi ministeriössä mahdollisuuksia siihen — niitä on erilaisia vaihtoehtoja, ja näistä olen keskustellut ympäristövaliokunnan sekä Omakotiliiton kanssa, ja nyt olemme aivan hiljan perustaneet työryhmän, jonka tehtävänä on nämä vaihtoehdot käydä läpi, arvioida niiden plussia ja miinuksia sekä tehdä esitys sitten soveltuvimmasta vaihtoehdoista. Mielestäni on tärkeä asia, että tätä viedään ripakasti eteenpäin.

2 Eero Reijonen /kesk: Herra puhemies! Tässä on hyviä asioita sinänsä. Tämä tietojärjestelmä energiatodistusten laatijoista on varmasti perusteltu, että ihan kaikki eivät niitä todistuksia kirjoita, koska tässä on ollut semmoinen riski, että siellä on kaiken maailman maalarit ja muurarit näitä antamassa. Nyt ammattitaito tulee tässä korotetusti esille, ja on tärkeää, että se rekisteri myös säilyy ja sillä keinoin ammatillisuus tässä korostuu.

Se, että ministeri kertoi, että vanhojen pientalojen energiatodistusjärjestelmä on niin sanottu vaiheessa, osoittaa sen, että kansalaisten viesti on otettu vakavasti. Tästä tietysti ministerille täytyy tunnustusta antaa.

Täällä nyt on selkeästi myös todettu, miten otetaan kantaa näihin katuosoitteisiin ja kiinteistötunnuksiin. Onhan se aika järkyttävää, jos sieltä tietokannasta voi jokainen katsoa, minkä veran naapurin talossa menee energiaa, ja käydä sitten sanomassa, että onpa hatara talo teillä, kun näin paljon menee energiaa. Näihin kannattaa kyllä kiinnittää huomiota. Ei kai lain tarkoitus ole tällainen, että nämä tietokannat tulevat sitten julkisiksi. Ne annetaan vain myyntitilanteessa, eikä niitä pääse muuten katsomaan. Mutta varmaan rekisteri energiatodistusten antajista on kannatettava.

³ **Raimo Piirainen /sd:** Arvoisa puhemies! Vähän samansuuntainen kysymys oikeastaan tietojärjestelmiin liittyen, eli kun siellä on laatijat ja sinne tulee tietenkin sitten tiedot näistä asunnoista, niin mitenkä on nyt ennen kaikkea tämä tietoturvahomma, mihinkä edustaja Reijonenkin viittasi. Mutta sitten myös muistan, että kun me käsitelimme energiatodistuskysymystä, niin siinä hän hintahaitari vaihteli energiatodistuksissa muutamasta satasesta ihan jopa tuhansiin euroihin, ja nyt on 520 tuossa hallituksen esityksessä. Se on varmaan keskihinta. Kun tämmöinen järjestelmä tulee, onko sillä mahdollista saada hyötyjä tähän energiatodistushintaan?

⁴ **Mika Niikko /ps:** Arvoisa puhemies! Olisin tästä asiasta halunnut vielä jotain ihan konkreettista esimerkkiä saada tietää siitä, miten näitten energiatodistusten kirjoittajien pätevyyttä pystytään seuraamaan ja määrittelemään, koska tiedän, että se varmaan lainsäädännössä on vaikeata, mutta ilman sitä tällä alalla ei ole sellaisia standardeja, joista nämä kiinteistön omistajat hyötyvät.

⁵ **Kulttuuri- ja asuntonministeri Pia Viitanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tällä hetkellä se pätevyitynyt, mihin tässä viitataan, luettelo pätevyityneistä, tulee sen kautta, että on tämä tenttisysteemi ja sitä kautta luetteloidaan. Tietenkin Aralla on velvollisuus tätä valvoa ja Ara voi esimerkiksi tehdä pistokokeita tai muuten selvittää, ovatko nämä asianmukaisia ja palvelevatko kuluttajaa parhaalla mahdollisella tavalla, ja tämän lain myötä minusta nämä velvoitteet vain tässä mahdollistuvat paremmin kuin tätä päivää ennen. Siinä mielessä tämä on tietenkin myönteinen asia.

Edustaja Piirainen viittasi noihin hintoihin. Silloin aikanaan, kun tämä laki on annettu, arviointiin silloisessa hallituksen esityksessä 500—700 euroa hinnaksi, ja nyttemmin seurantatiedon perusteella näyttäisi, että se on siitä tullut alaspäin. Kuulin juuri, että ensi vuoden alkupuolella on tulossa seuraava arvio Motivalta. Varmasti sitten aika näyttää, mille tasolle se hinta siitä tasoittuu. Tammikuun aikana ilmeisesti, tai alkuvuodesta joka tapauksessa, tulemme kaiken kaikkiaan kuulemaan lisää hintarintamalta.

Tässä esityksessä on tosiaan, tätä laadittaessa, hyvin tarkkaankin tietosuojavaltuutettu pitänyt ministeriötä tietoisena siitä, että tässä nimen-

omaan on tärkeää, että yksityishenkilöiden tietoja ei voi paljastua lisää. Sitten taas jos ajatellaan, miten järjestelmällä kuluttaja saisi vaikkapa vertailutietoa, miten tuon kaltainen kuluttaa, niin näistä ei vertailutietoja saa siten, että katsoo, että mitäs se naapurin talo kuluttaa, vaan siten, että Ara pystyy laatimaan erilaisia yhteenvetoja ja arviointeja siitä, minkä kaltaisissa taloissa ovat tulleet nämä todistukset, miltä ne näyttävät. Tämän kaltaista pitää sisällään ajatus energiarekisterilaista.

Keskustelu päättyi.

Päätökset

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

16) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi laajarunkoisten rakennusten rakenteellisen turvallisuuden arvioinnista sekä maankäyttö- ja rakennuslain 117 i ja 166 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Hallituksen esitys HE 336/2014 vp

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskustelu

¹ **Kulttuuri- ja asuntonministeri Pia Viitanen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt menemme laajarunkoisiin halleihin.

Suomessa on viimeisen yli kymmenen vuoden aikana tapahtunut lähes vuosittain vakavia rakennusten tai niiden osien sortumia. Tämän nimenomaisen lakiesityksen käynnisti Laukaalla 2013 tapahtunut maneesin sortuma, jossa yksi ihminen menehtyi. Tapaus, ikävä kyllä, oli vain jäävuoren huippu, nimittäin myös muita aiempia sortumia arvioimalla voi todeta, että vain sattuma on voinut pelastaa meidät joskus enemmiltä ihmisuhreilta. Monissa tapauksissa henkilövahingoilta on välttytty esimerkiksi siitä syystä, että rakennus on sortunut ajankohtana, jolloin sen sisällä ei ollut ihmisiä. Puhemies, silloin kun me puhumme tämänkaltaisista asioista, ihmisten turvallisuudesta, hengestä, kaikesta tästä, mielestäni tämä lakiesitys on enemmän kuin tarpeen.

Sortumia ja rakenteellisia vaurioita on tapahtunut muun muassa messuhalleissa, liikuntahalleissa, kaupparakennuksissa sekä maatilatalouden eläinsuojina toimivissa laajarunkoisissa rakennuksissa. Näin on tapahtunut, vaikka voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain 166 §:n mukaan rakennuksen omistajalla on velvollisuus huolehtia rakennuksen kunnosta.

Ympäristöministeriö sekä kiinteistö- ja rakennusala ovat koko viime vuosikymmenen työskennelleet aktiivisesti rakennusten rakenteellisen turvallisuuden parantamiseksi. Siksi kyseistä sortumista ja niiden syistä on tiedotettu laajasti niin kiinteistön omistajille kuin kiinteistö- ja rakennusosalalle. Vaativien rakennuskohteiden suunnitteluun ja rakentamiseen on kiinnitetty huomiota rakentamista koskevissa säännöksissä niin sanotulla erityismenettelyllä, joka otettiin käyttöön vuonna 2006. Voidaan myös todeta, että kaikki se, mitä vapaaehtoisin toimin on ollut saavutettavissa, on pitkälti tehty.

Yhteisestä tahtotilasta ja toimista huolimatta näitä sortumia on tapahtunut. Oikeusministeriön alainen Onnettomuustutkintakeskus toisti Laukaan tapausta koskeneessa tutkintaselostuksessaan tammikuussa 2014 aiemmin vuonna 2006 antamansa sekä vuosina 2010 ja 2011 toistetun suosituksen rakennusten katsastusmenettelystä. Sen mukaan ympäristöministeriön tulee kehittää yhdessä rakennusalan toimijoiden kanssa rakennuksille katsastusmenettely, jossa olennaisena sisältönä olisi rakenteiden turvallisuus. Nyt tämä valmisteltu lakiesitys tarkastusmenettelystä vastaa näihin suosituksiin.

Jotta tulevaisuudessa voitaisiin estää kuolemaan ja aineellisiin vahinkoihin johtavat laajarunkoisten rakennusten sortumisonnettomuudet, hallituksen esityksellä säädetään kyseisten rakennusten omistajille velvollisuus huolehtia, että rakennuksen laajarunkoisen osan rakenteiden turvallisuus arvioidaan asiantuntijan toimesta. Laki koskee rakennuksia, joiden rakennuslupa on myönnetty ennen lain voimaantuloa.

Arviointivelvollisuus koskee rakennuksia, joissa oleskelee paljon ihmisiä, laajarunkoisia eläinsuojia sekä maneeseja. Lakiehdotus sisältää säännökset arvioinnin sisällöstä sekä arvioinnista annettavasta todistuksesta. Arviointivelvollisuus ei koske rakennuksia, joiden rakenteellinen turvallisuus on jo arvioitu rakennuslupavaiheessa, rakennustyön aikana, erityismenettelyssä tai

muuten vapaaehtoisesti tätä lakiesitystä vastavassa laajuudessa.

Laajarunkoisella rakennuksen osalla tarkoitetaan kerrosalaltaan vähintään 1 000 neliömetrin suuruista osaa, jonka tehdasvalmisteisten kattokannattajien jänneväli on vähintään 18 metriä tai paikalla rakennettujen kattokannattajien jänneväli vähintään 15 metriä.

Jatkossa laajarunkoisen rakennuksen omistajan velvollisuus olisi huolehtia myös, että rakennuksen käyttö- ja huolto-ohje sisältää toimenpiteet ja aikataulut, joilla seurataan kantavuuden kannalta keskeisten rakenteiden kuntoa.

Laissa säädetään myös asiantuntijan velvollisuudesta ilmoittaa välittömästi rakennukseen liittyvästä vaarasta rakennuksen omistajalle ja haltijalle, kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle ja pelastusviranomaiselle. Samassa yhteydessä maankäyttö- ja rakennuslain 166 §:ään ehdotetaan lisäystä, jonka mukaan rakennuksen omistajalla on yleinen velvollisuus seurata rakennuksen kantavuuden kannalta keskeisten rakenteiden kuntoa.

² **Eero Reijonen /kesk:** Herra puhemies! Esitys on varmaan hyvin perusteltu, ja kun näitä vahinkoja on sattunut, niin on äärettömän tärkeää tietysti, että otetaan nämä käyttö- ja huoltoasiat huomioon ja päivitetään eli niille laitetaan aikataulut, se on tärkeä asia.

Nämähän pääasiassa johtuvat näistä kattokannattimien liitoskysymyksistä ja hitsauksista ja niin edelleen. On tärkeätä, että ne tarkistetaan tietyn välein. Välttämättä sekään ei sitä onnettomuutta estä, jos on huono tuuri olemassa. Näitten kattokannattimien jänneväli ei ole ehkä se keskeinen asia vaan se, että ne on asennettu oikein, se on ehkä se keskeisin asia tässä — ja että ne on jäykistetty riittävästi. Ne ovat paljon isompia asioita kuin puhtaasti tämä jännevälialia.

Tässähän olisi oppia myös muuhun. Kun me täällä salissa hyvin usein puhumme näistä kosteus- ja homeongelmista ja koska ne pääasiassa ovat kuitenkin osittain käytöstä johtuvia, niin kun käyttö- ja hoito-ohjeet annetaan aina luovutuksen yhteydessä, niin kukaan ei seuraa, noudatetaanko niitä ohjeita koskaan. Sitten tulevat ne ongelmat ykskaks eteen. Tässä pitäisi saada myös täällä kosteus- ja homeongelmapuolella semmoinen seurantajärjestelmä, että ihan oikeasti niitä noudatetaan.

Tätä esitystä on kyllä ihan hyvä kannattaa. Minä uskon, että tällä on positiivisia vaikutuksia.

³ **Arja Juvonen /ps:** Arvoisa herra puhemies! On todella hienoa, että hallitus on tuonut tämän esityksen eduskuntaan.

Tein aiheesta toimenpideoitteen vuonna 2013, juuri silloin, kun ratsastushalli romahti Laukaassa. Se oli helmikuuta, ja muistaakseni oli vielä kovasti lunta joka paikassa, niin katolla kuin kaikkialla muuallakin, mikä varmasti edesauttoi sitä, että tällainen hyvin vakava onnettomuus pääsi tapahtumaan. Turmahallin rakenteet oli suunnitellut sama insinööritoimisto, joka suunnitteli myös ratsastushallin, joka romahti kevättälvella 2010 Liedossa tapahtuneessa onnettomuudessa. Samana vuonna romahti myös Järvenpäässä liikuntahalli. Eli kyllä todella on ollut aihetta ryhtyä toimiin.

Vuoden 2010 tapauksissa romahdukset johtuivat rakenteiden suunnittelussa tehdyistä virheistä, ja myös tämän Laukaan turman syy oli suunnitteluvirhe. Onnettomuustutkimuskeskus totesi silloin, että Suomessa on satoja Laukaassa ja Liedossa romahtaneiden kaltaisia liikuntahalleja käytössä, ja nämä onnettomuudet ovat osoittaneet sen, että suunnitteluvirheet voivat olla yleisiä ja että laajarakenteisten kiinteistöjen kunnan valvonnassa on todellakin ollut vakavia puutteita.

Silloin siinä toimenpideoitteessa esitin, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin valtakunnallisten säännöllisten rakennetarkastusten järjestämiseksi jo käytössä oleville laajarakenteisille kiinteistöille, ja muistan kyllä, että tekin, ministeri, reagoitte välittömästi tämän onnettomuuden jälkeen tähän asiaan. En tiedä, kulkeeko toimenpideoitteeni tämän hallituksen esityksen mukana, mutta kivaa on kuitenkin ajatella näin, että asia on kuultu ja huomattu ja ministeri on tarttunut heti toimeen.

Kyllä turvallisuus on hyvin tärkeää. Nuoret, lapset ovat palloiluhalleissa, ratsastushalleissa siellä alhaalla, niin kaikkien pitää voida turvallisesti olla siinä rakennuksessa, missä ovat. — Kii-tos.

⁴ **Mika Niikko /ps:** Arvoisa puhemies! On hienoa, että hallitus alkaa toteuttaa lakeja rakennusten turvallisuuden parantamiseksi, ja siinä mielessä ilolla yhdyin tähän esitykseen.

Kuitenkin olisin — nyt ministerikin kun paikalla on — nostanut esille muutaman asian siitä, millä tavalla asiat voitaisiin viedä vähän pidemmälle.

Esimerkiksi kun tiedetään se, että kuntien rakennusvalvonnat käytännössä ovat, jos eivät nyt ihan kumileimasimia, niin aika lähellä sitä luokkaa. He eivät käytännössä mene muuta kuin nimensä laittamaan paperiin ja tarkastamaan jonkun rakenteellisen osan, mutta ei heillä riitä aika katsoa niitä kaikkia piiloon jääviä rakenteellisia osia. Sen johdostahan meillä rakennetaan hyvin paljon sutta ja sekundaä. Olenkin aikaisemmin sitä kysynyt, minkä tähden tämmöisen lainuudistuksen yhteydessä ei esimerkiksi mentäisi tähän digiaikaan ja ruvettaisi ohjeistamaan kuntia siinä, että he taltioisivat rakennuksessa kaikki rakenteelliset, jotka jäävät piiloon. Tämä olisi hyvin helppoa ja hyvin aikaa säästävää toimenpide. Sitten halutessa aina voidaan palata siihen digipöytäkirjaan ja katsoa, minkälaisia rakenteita siellä seinien takana ja kattojen villojen seassa on.

Toinen asia, minkä olisin toivonut hallituksen myös ottavan vakavasti huomioon, on se, että nämä käyttö- ja huoltokirjat eivät kuitenkaan ole laissa säädettyjä pakollisia toimenpiteitä monelta osin ja esimerkiksi on hyvin tyypillistä, että kunnissa, kuten meillä Vantaalla, ei valitettavasti huoltokirjoja täytetä ja seurata rakennuksen kuntoa siinä määrin, kuin se rakennus sitä vaatisi. Tämmöinen säädös ja asetushan on omakotitalon rakentajalla, heidänhän täytyy tätä huoltokirja pitää, ja se pitää luovuttaa kiinteistön myynnissä, mutta julkisten kiinteistöjen osalta se on kuitenkin aika harmaa se laki siltä osin, että siinä ei oikeastaan voida sitä vaatia.

Siinä mielessä tämmöiset muutokset näiltä osin toisivat huomattavia yhteiskunnallisia säästöjä ja vähentäisivät huonon ilmanlaadun haitoista johtuvia sairauskustannuksia ja näitä muita. Eli kyllä siinä mielessä kysyisin ministeriltä: voimmeko me edetä pikkuhiljaa tähän suuntaan, että mennään askel pidemmälle?

⁵ **Martti Mölsä /ps:** Arvoisa puhemies! Ennen maankäyttö- ja rakennuslakiahan, niin sanotussa vanhassa rakennuslaissa, vastuu rakentamisesta oli siihen aikaan rakennusvalvontaviranomaisilla ja tietenkin suunnittelijoilla ja vastaavalla työnjohtajalla, ja heille saattoi seurata sanktioita siitä, jos tapahtui virheitä.

90-luvun alussa, kun maankäyttö- ja rakennuslaki tuli voimaan, tämä kohta muutettiin täydellisesti niin, että rakennushankkeeseen ryhtyvä on sitten vastuussa lähes kaikesta. Sitähän täydennettiin puolitoista vuotta sitten, kun tämä tarkastusvaliokunta esitti 14 pontta, joista otettiin kohtia siihen, niin että suunnittelijalle lisättiin kelpoisuusvaatimuksia ja niin edelleen. Eli vastuuta on siirretty viime vuosina voimakkaasti rakennushankkeeseen ryhtyvälle, ja kun nyt ollaan siirtämässä sitten omistajalle velvollisuus huolehtia ja valvoa näitä, niin kyllä ollaan aika kaukana siitä, että omistaja pystyisi valvomaan ja tutkimaan rakenteita ja ajattelemaan, koska ne ovat sortumassa.

Mielestäni ollaan aika kaukana todellisuudesta. Näenkin, että tarvitaan rakennuslain kokonaisvaltainen muutos tähän asiaan ennen kuin nämä asiat saadaan järjestykseen, eli tällä sitä asiaa ei kyllä ratkaista, arvoisa ministeri.

6 Kulttuuri- ja asuntonministeri Pia Viitanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä näen tämän lain varsin tarpeellisena. Kyllähän nyt jo rakennuksen omistajalla nykyisenkin lain mukaan on velvollisuus huolehtia kunnosta, mutta siinä, että tulee systemaattisesti varmistettua, että nämä asiat arvioidaan, niitä seurataan ja pidetään huolta sitä kautta ihmisten turvallisuudesta, tämä lainsäädäntö on mielestäni erittäin tarpeen.

Oli erittäin hyvä kuulla tästä edustaja Juvosen toimenpideoitteesta, nimittäin nämä ovat nyt sitten käsi kädessä varmasti kulkeneet, ja on hienoa, että olette olleet aloitteellinen. Itse asiassa silloin, kun tämä valitettava, ikävä tapahtuma sattui, edeltäjäni Krista Kiuru oli vielä ministerinä, ja hän käynnisti silloin nämä toimet, jotka ovat nyt kulkeneet tämän prosessin läpi. Silloin perustettiin toimintaryhmä, joka on laatinut tämän hallituksen esityksen pohjan nyt sitten, ja samaan aikaan myös lähdettiin tekemään kartoitusta siitä todellakin, että kuinka paljon meillä itse asiassa nyt on tämänkaltaisia. Tässä on kyllä toimittu heti kyllä sitten, ja on tärkeää, että tämä asia kaiken kaikkiaan edistyy.

Tässä tämä rakennusvalvonta tuli esille, ja varmasti on niin, että siellä on paljon vielä sel-laista, että on resurssipula, mikä voi olla aina syynä missäkin tapauksessa, mutta mehän olemme nyt tätä koko rakennusvalvontasysteemiä myös uudistamassa ja kehittämässä osana näitä

rakennepoliittisia toimia siten, että tulisi tällaisia laajempia yksiköitä, joissa olisi enemmän voimavaroja, asiantuntemusta ja voimaa. Toivon, että niiden kautta — ainakin osin — tähän valvontapuoleen tulemme tulevaisuudessa saamaan parantamista. Olen täsmälleen samaa mieltä edustaja Niikon kanssa siitä, että ei voi olla loppuun asti niin, että suttu ja sekundaari syntyy. Kyllä meidän pitää pystyä petraamaan kaikissa kohdissa. Ja miten saamme sen rakentamisen laatu-talkoon tosissaan pystyyn?

Samaan aikaan meillä on käynnissä normien-purkutalkoo. Meillä tehdään rakennusmääräysten kokonaispurkua joustavammaksi — vähemmän pykäliä, turha kaksinkertainen sääntely ros-kakoriin — mutta olen aina sanonut ministerinä, että samaan aikaan kun teemme tätä, meidän on pidettävä silti huolta, että sellaiset säädökset säilyvät, millä me turvaamme rakentamisen laadun. Eli laadusta tinkimättä niin sanotusti teemme tätä säännösten uusimista kaiken kaikkiaan.

Täällä tuli, puhemies, ihan hyviä ideoita. Mielestäni nämä ovat niitä asioita, että kun olemme näin isojen, perustavaa laatua olevien asioiden kanssa tekemisissä, kaikki ideat ovat tervetulleita, enkä koskaan tyrmää mitään etukäteen, ja sik-sikin minusta esimerkiksi tämä digipöytäkirja on sinänsä ajatuksena varsin hyvä. Miksemme digi-aikana toimisi tällä tavalla, ja varmasti voimme selvittää, minkälaisia seikkoja tarvittaisiin siihen, että näitä ideoita voitaisiin viedä eteenpäin. Ihan yhtä lailla, edustaja Reijonen puhui näistä kosteus- ja homeongelmien seurantajärjestelmistä ja niiden kehittämisestä paremmaksi, kaikkia niitä täytyy tehdä.

Ja vielä kerran, puhemies, vaikka olen sen useasti sanonut, niin haluan tässä edelleen sanoa, että mielestäni esimerkiksi juuri tämä eduskun-nan 14-kohtainen mietintö homeasioista, mihin täälläkin viitattiin, on erinomainen. Siitä kiitos eduskunnalle. Olemme ympäristöministeriönä koordinoiva ministeriö näiden toimenpiteiden eteenpäin viemisen suhteen. Siellähän on paljon myös muiden ministeriöiden toimialaan kuulu-via toimia, mutta on niin tärkeä asia, että raken-taminen on laadukasta ja hengitysilma kunnossa, että me teemme hartiavoimin töitä näiden asioiden eteen.

7 Mika Niikko /ps: Arvoisa puhemies! Ministeri Viitanen, olette harvinaisen avarakatseinen mi-

nisteri, ja siinä mielessä kiitän teitä tästä myönteisestä suhtautumisesta uusiin ajatuksiin.

Voisinkin tämmöisen ajatuksen ministerille jättää, että uskoakseni Vantaalta varmaan löytyisi tämmöistä kokeiluhalua siinä, että ruvettaisiin joitakin kohteita digitaalisesti valvomaan ja pöytäkirjoja tekemään sitä kautta. Uskoisin, että se edistyisi parhaiten, jos ministeri itse tekisi tämän aloitteen ja ottaisi yhteyttä Vantaaseen, istuisivat pöydän ääreen ja aloitettaisiin tämmöinen kokeilu. Katsottaisiin, että saataisiinko tästä tuulta alle koko Suomeen, että mentäisiin askel pidemmälle.

Tämähän loppujen lopuksi ei varmasti maksa juuri mitään, joten tämä olisi varmasti hyvin helppo ja hyvä ratkaisu toteuttaa näin vaikeina taloudellisina aikoina. Niin että kiitoksia tästä, ministeri Viitanen.

⁸ **Kulttuuri- ja asuntonministeri Pia Viitanen:** Kiitos edustaja Niikolle kiitoksista. Ehkä voisimme tässä, en tiedä, oletteko ihan jo siellä kaupungin puolella virallisesti miettineet näitä, mutta tällä puheella: voisitte vaikka pyytää ministerin kylään sinne Vantaalle, niin voisimme keskustella näistä asioista lähitulevaisuudessa. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Päätökset

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

17) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion virkamieslain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lähetekeskustelu

Hallituksen esitys HE 298/2014 vp

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

18) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuntarakennelain muuttamisesta sekä kuntajakolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulo-säännöksen 5 momentin kumoamisesta

Lähetekeskustelu

Hallituksen esitys HE 299/2014 vp

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

¹ **Markus Lohi /kesk:** Arvoisa puhemies! Vuonna 2013 eduskunnassa hyväksyttiin kuntarakennelaki, jossa kunnille säädettiin velvoite selvittää kuntajaon muuttamisen edellytykset täyttävää kuntien yhdistymistä. Kuntarakennelain säätämistä koskevassa eduskuntakäsittelyssä selvitysvelvollisuuden määräaika sidottiin perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain hyväksymiseen. Jo silloin meillä oli tapetilla tämä sote-uudistus, ja kun oli epävarmaa, milloin tämä keskeinen rakenneuudistus saadaan eduskunnassa valmiiksi, päätettyä, ei voitu kiinteää määräaika sääätä tämän rakennelain tiettyjen pykälien voimaantuloon.

Tuolloin perustuslakivaliokunnassa todettiin, että tämän vuoksi on valiokunnan mielestä välttämätöntä, että kunnille annetaan lainsäädäntöratkaisujen tultua hyväksytyksi riittävästi aikaa tehdä yhdistymisselvitykset ja mahdolliset yhdistymisesitykset. Perustuslakivaliokunta otti kantaa, että tuo aika ei voi olla kuitenkaan ainaakaan kuutta kuukautta lyhempi aika. Mutta kun tätä ei voitu kiinteästi päättää, tuli niin sanottu voimaantulolaki sinne erikseen säädettäväksi, ja nyt se on tuotu sitten eduskuntaan.

Kun ajattelee tätä kuntauudistuskokonaisuutta, jota tässä hallituksen esityksessäkin lähdetään oikeastaan tuomaan esille heti alussa, jossa todetaan, että "kuntarakennemuutoksen yhteydessä", niin täytyy kysyä, minkä kuntarakennemuutoksen yhteydessä oikein näin on tehty. Siis hallitus aloitti 2011, ja muistan hyvin, kuinka pääministeri Katainen tammikuussa 2012 antoi Talouselämä-lehdelle haastattelun, jossa hän totesi, että ennen kuin hallitus lopettaa työskentelyn, Suomessa on jäljellä korkeintaan sata kuntaa. Satakuntahan meillä edelleen on jäljellä, mutta kuntien lukumäärä on paljon suurempi. Nyt jos ajatellaan, että miten tälle hallituksen keskeiselle rakenneuudistukselle on käynyt, niin täytyy sanoa, että se on kyllä lässähtänyt täydellisesti. Siitä tavoitteesta sadasta kunnasta, vahvoista peruskunnista, jotka myös ottavat soten

harteilleen vastuukuntamallilla, ei ole jäljellä käytännössä yhtään mitään.

Kun tätä kuntarakennelakia lähdettiin säätämään, se lähdettiin keskeisiltä perusteilta juuri sote-uudistukseen sitomaan. Näissä kriteereissä hän todettiin nimenomaan, että keskeinen asukasmäärä, joka tässä otettiin tavoitteeksi, tämä vähintään 20 000 asukasta, on nimenomaan tähän sote-lakiesitykseen sidoksissa. Siinä mielessä joutuu nyt kysymään, että kun tämä koko uudistus on tietyllä tavalla lässähtänyt, niin tarvitaisiinko koko kuntarakennelakia tässä muodossaan ainakaan. Kun täällä nyt ei ministeriä ole paikalla, ei voi tästä häneltäkään kysyä, eikä häntä siinä mielessä haastaa tähän asiaan, tarvitaanko tämän tyyppistä lainsäädäntöä ollenkaan. Nythän meillä sote-rakennelaki lähtee siitä joka tapauksessa, että nämä sosiaali- ja terveyspalvelut irrotetaan kuntaperusteisuudesta niin järjestämisen kuin tuottamisenkin osalta, ja siinä mielessä tällaisella 20 000 asukkaan määritelmällä, joka tänne rakennelakiin sisältyy, ei ole enää mitään merkitystä.

Toinen asia, jonka haluan, arvoisa puhemies, nostaa esille tästä laista, on se, että nyt tässä säädetään, että tämä laki astuisi voimaan 1.2.2015 eli helmikuun alusta 2015. Tämä lain voimaantulo on siinä mielessä ongelmallinen, että meillä on tullut nyt tämä hyvinkin tiiviissä kytköksessä oleva sote-rakennelaki tänne eduskuntaan käsittelyyn, mutta meillä ei ole mitään tietoa siitä, milloin se tulee täällä eduskunnassa ja missä muodossa hyväksyttyä. Sen takia pidän erikoisena sitä, että nämä muutokset, jotka on kytketty tähän sote-uudistukseen, tuodaan tänne ja halutaan helmikuun alussa voimaan, yritetään siis ilmeisesti saada tämä mahdollisimman nopeasti läpi, kuitenkin niin, että meillä ei ole tästä sote-uudistuksesta lopullista varmuutta. Sen takia olisin toivonut, että täällä paikalla olisi ollut todella ministeri vastaamassa näihin kysymyksiin ja myös esittelemässä perusteet, miksi näin ollaan nyt esittämässä.

² **Tapani Tölli /kesk:** Arvoisa puhemies! Kataisen hallituksen tärkein rakenneuudistus oli, pääministerin sanojen mukaan, kuntarakenneuudistus. Nyt siihen liittyvään lakiin ollaan tekemässä muutosesityksiä, ja esittelevää ministeriä ei näy paikalla. Olen hämmästynyt. Olisin kyllä kysynyt ministeri Risikolta, oletteko te tämän lakiesi-

tyksen kanssa nyt tosissanne. Nimittäin tältä kuntarakennelailta sinänsä on jo pohja lähtenyt pois.

Sinänsä on ymmärrettävää, että tähän selvitysvelvollisuuteen esitetään nyt määräaika, kun se jäi viime vuonna, kesäkuussa 2013, avoimeksi ja liitettiin siihen, että se selvitysvelvollisuuden määräaika päättyy puoli vuotta sen jälkeen, kun sote-järjestämislaki on tullut voimaan. No, nyt tämä on päätetty irrottaa, mihin on sinänsä perusteet, mutta sitten tässä lakiesityksessä ei ole paneuduttu lainkaan näihin selvitysvelvollisuuteen liittyviin kriteereihin.

Tässä voimassa olevassa laissahan nimittäin on määritelty selvitysalueet sillä tavalla, että ne muodostuvat tietyillä kriteereillä. Yksi kriteeri on, että pitää muodostua 20 000 asukkaan alue, ja siinä käytetään perusteena sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämistä. Niin kuin varmasti ministeri Risikkokin ja valtiovarainministeriön kuntaosasto on hyvin tietoinen, eilen oli esittelyssä sote-järjestämislaki, joka tuo esille sen, että tämä 20 000 asukkaan raja tässä asiassa on mennyt aikaa. Mutta kuitenkin tässä nämä kriteerit esitetään, jolloin voi kysyä, että mihin tämä nyt sitten oikein perustuu. Tämä antaa meidän lainsäädännöstä aika erikoisen kuvan: pitääkö tämä ottaa tosissaan, ja jos pitää, niin mitä tämä tarkoittaa.

Tähän liittyy myös sitten se näkökulma, että se yhdistymisavustus on sidottu siihen, että se yhdistymisvelvitys ja ehdotus yhdistyneeksi kunaksi perustuvat niihin kriteereihin, jotka muodostavat sen alueen. Entäs jos pari kolme kuntaa päättää, että ruvetaan neuvottelemaan ja valmistelemaan kuntaliitosta, ja ne tulevat yhteisymmärrykseen ja näyttäisi, että siitä tulisi toimiva kokonaisuus, ja ne eivät saakaan avustusta, kun se selvitysalue ei mene näiden kriteerien mukaisesti?

Arvoisa puhemies! On varsin erikoista, että näin kevein perustein tuodaan tämä lakiesitys ja varsinkin, kun taustalla on se, että tämä kuntarakennelaki, johonka muutosta esitetään, oli Kataisen hallituksen tärkein hanke.

Arvoisa puhemies! Vielä se lopuksi, että mitä tällä saatiin aikaan? Tässä edellä edustaja Lohi viittasi siihen, että esimerkiksi pääministeri Katainen totesi, että vuonna 2015 on enintään 100 kuntaa Suomessa. Se olisi tarkoittanut sitä, että 200 kuntaa olisi poistunut kartalta. No, se luku 2 on ihan oikein: ensi vuoden alussa poistuu kyllä 2 kuntaa, mutta ei 200, ja ne kaksi kuntaa ovat

kriisikuntia, jotka on pakkoliitetty. Tämä on se lopputulos siitä saldosta — ei kovin ihmeellinen. Kyllä tässä kannattaisi nyt olla realisti ja todeta tilanne, että tähän on tultu, että miten tästä eteenpäin, ettei hämmennetä nyt kuntakenttää sen enempää kuin tarvitaan.

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Kiihtoksia, se oli tasan sallittu 5 minuuttia.

³ **Pirkko Mattila /ps:** Arvoisa herra puhemies! Oli toden totta, että tämän hallituksen ohjelma oli yksityiskohtainen ja jollakin lailla se muistutti jopa — ja muistuttaa ehkä edelleenkin — lain kirjausta, kun kuntarakennelakia lähdettiin rakentamaan hallintovaliokunnassa. Sinänsä siitä on todettava, että asiantuntijakuulemiset olivat aika mielenkiintoisia, sillä niin monelta taholta tuo kuntarakennelakiesitys tyrmättiin, mutta niin se vain sieltä pöydältä valmistui, toki vastalauseineen.

Näin yksityiskohtainen hallitusohjelma kirjauksiin minusta vähän on kyllä eduskunnan työskentelyn aliarviointia ja valiokuntien työskentelyn aliarviointia, mutta kai tämä maailma nyt sitten näin on. Alikersantti Rokkakin totesi, että "kaikel' viisii on maailma kallellaan".

Tämä historialliseksiin uudistukseksi kuvattu ja tarkoitettu kuntauudistus kytkettiin sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän uudistamisen VOS-valtionosuusjärjestelmän uudistamisen rakennepaketteihin, mutta niin kuin me tiedämme, nyt tämä sote-laki on tullut aivan eri tavalla kuin hallitusohjelmaan oli kirjattu, ja se on muutanut tämän tilanteen, kuten edellä olevat puhujat totesivat. Ymmärrän kyllä tuon tekstin sen luettuani, mutta en näe niitä perusteita, miksi tämä on tuotu.

Vuoden alusta lausuntokierroksella oli esitys valtioneuvoston toimivallan laajentamisesta kuntaliitoksissa. Sitä ei viety eteenpäin. Ehkä tässä vielä sitten joitain kaikuja siitä esityksestä on.

En kiistä millään sitä, etteikö kuntakentällä tarvita uudistusta, mutta meillä on ollut uudistuksia maailman sivu, tai oikeastaan siis suomalaisen kunnallisen itsehallinnon ja kuntakentän aikana liitoksia on tapahtunut. Meillä on edelleen kriisikuntamenettely, jonka tuloksena ilmeisesti kuntaliitoksiakin on syntynyt, mutta on myös esimerkkejä kunnista, jotka ovat kriisikuntamenettelyn kautta pystyneet tekemään talouden kor-

jausliikkeen. Muun muassa Muhoksen naapurikunta Utajärvi näin menetteli.

Mielenkiinnolla jään nyt odottelemaan tämän lain käsittelyä ja esittelyä hallintovaliokunnassa. Siellähän tämä täytyy sitten perusteluineen kuulla, koska ministeri täällä paikalla ei ole kertomassa, miksi on tämän esityksensä nyt tässä muodossa tänään antanut.

⁴ **Mauri Pekkarinen /kesk:** Arvoisa puhemies! Voisi oikeastaan sanoa, että nyt on tämän surullisen tarinan, jota nyt on tässä todistettu jo kohta, niin, kolmen vuoden ajan, tietynlainen, kuinka nyt sanoisikaan, loppusaldo tässä luettavissa. Hallituksen piti uljaasti tehdä suuri kuntauudistus, jättää maahan ainoastaan ehkä 70—80-luvulta 100 kuntaa. Suomalaiset kunnat, niitten päättäjät, valtuutetut ja viranhaltijat pantiin ennennäkemättömään rumbaan. En tiedä, ovatko Suomen kunnallishistoriassa 3—4 vuoden aikana kuntien keskeiset päättäjät ja viranhaltijat joutuneet tai päässeet niin moneen erilaiseen esitykseen antamaan lausuntoa niin monesta erilaisesta mallista ja niitten tiimoilta kokoontumaan yhteisiin maakunnallisiin, alueellisiin ja valtakunnallisiin kokoontumisiin kuin nyt on tapahtunut.

Mutta kaikesta tästä tapahtumasta kun katsotaan, mitä on jäänyt käteen: ei yhtään mitään. Mitään ei ole tapahtunut, ei kuntarakenteitten eikä myöskään hallituksen omin toimin kuntien palvelurakenteitten uudistamiseksi. Myöskin tässä mielessä, arvoisa puhemies, tämä on aika historiallinen runsaat kolme vuotta, mikä taakse on jäänyt. En muista, milloin on käynyt viimeksi niin, että yhden vaalikauden aikaan on tehty pari—kolme kuntaliitosta. Me joudumme menemään todella pitkälti taakse ennen kuin tällainen kuiva kausi löytyy. Siihen nähden, minkälaiseen rumbaan kaikki äsken sanotut kunnalliset päättäjät on laitettu, ne hedelmät, mitä tästä kaikesta on saatu aikaiseksi, ovat todella olemattomia, ennennäkemättömän olemattomia. Voisi oikeastaan kysyä, kuka on vastuussa niistä kaikista taloudellisista uhrauksista ja kustannuksista, mitä kuntakenttä on joutunut kokemaan, kun se kaikki nämä lausunnot ja kun se kaikki nämä kokoukset on juossut kokoon tässä viimeisten kolmen vuoden aikaan.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys, jolla nyt sitten annetaan takaraja näille selvityksille, esitys, jonka perusteet aikanaan rakennettiin toisenlaisessa tilanteessa — kaikesti silloinen hallitus us-

koi, että tulee palvelurakenteessa ihan toisenlaiset ratkaisut ja järjestelyt kuin mihin nyt ollaan päätyvässä. Silloin kaikei hallitus arvioi, että kunnat ovat jotain muuta kuin mitä ne nyt näyttävät olevan, jos sote-ratkaisusta tulee totta. Tällaiseen ikään kuin viitekehukseen, toimintaympäristöön, aikanaan tämä lakiesitys rakennettiin. Nyt kuitenkin sitten tällä samalla aasilla aiotaan ratsastaa eteenpäin ja asetetaan uusi takaraja. Minun on hirveän helppo yhtyä täällä esitettyihin puheenvuoroihin: tällaista esitystä ei pitäisi ollekaan saattaa voimaan.

Vähintä, arvoisa puhemies, kaiken tämän kolmen vuoden tanssin jälkeen, mikä pitäisi täällä nyt suorittaa, on se, että käydään sellainen ihan oikea lähetekeskustelu, jossa ainakin se ministeri, jonka nimi tuon paperin alla on, on täällä paikalla vastaamassa, miksi näin ja miten hän itse arvioi, onko perusteet nyt, kun kaikki se toimintaympäristö on muuttunut, todellakin toimia niin kuin mitä tämä esitys käytännössä tarkoittaa.

Arvoisa puhemies! Minulla ei ole tapana esittää tällaisia asioita pöydälle, mutta minusta eduskunnan on syytä vielä pohtia, pitäisikö tällainen asia arvioida silloin täällä lähetekeskustelussa, kun myöskin asianomainen ministeri on paikan päällä.

⁵ **Markus Lohi /kesk:** Arvoisa puhemies! Kun kyseessä on hallituksen tärkein rakenneuudistus, ainakin hallituksen itsensä laatiman ohjelman mukaan, niin on kyllä todella erikoista, että täällä ei ole vastuuministeri eikä kukaan ministereistä puolustamassa tätä eikä perustelemassa, miksi tämänsisältöisenä tuodaan nyt tämä voimaantolaki ja tämä kuntarakennelain muutosesitys tähän saliin. Tässä on kuitenkin kysymys olennaisesta lain tiettyjen pykälien voimaantonnasta, joka velvoittaa kuntaa tekemään tiettyyn päivään mennessä selvityksiä. Ja nyt, kun me tiedämme, että tämä sote-uudistus lähtee aivan toisenlaisista lähtökohdista — se lähtee niistä lähtökohdista, että tämä tuotanto ja järjestäminen irrotetaan kuntaperusteisuudesta — silloin voi sanoa, että tämän rakennelain pohja tavallaan murenee.

En voi tässä tilanteessa, kun ministeri ei ole paikalla, tehdä muuta kuin esittää, että tämä asia jätetään nytten pöydälle ja käsitellään jossakin tulevaisuudessa lähellä olevassa täysistunnossa.

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti:

Edustaja Markus Lohi on ehdottanut, että asia pannaan pöydälle. Asia jää siis pöydälle. Onko muita ehdotuksia pöydällepanon ajankohdasta? Muussa tapauksessa asia pannaan pöydälle seuraavaan täysistuntoon, jos ei ehdoteta mitään.

Keskustelu pöydällepanosta päättyi.

Asia pantiin pöydälle 11.12.2014 pidettävään täysistuntoon.

19) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ajokorttilain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Hallituksen esitys HE 313/2014 vp

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskustelu

¹ **Maria Tolppanen /ps:** Arvoisa puhemies! Tässäkin kohdassa on pakko todeta, että harmittavaa, että asianomainen ministeri ei ole paikalla, tästä olisi nimittäin aika paljon kysyttävää. Tässä nytten puhutaan ajokorttilain uudistamisesta, taksinkuljettajien ja ammattikuljettajien tutkinnoista ja siitä, miten tuota ammattipätevyyskorttia pitää uudistaa viiden vuoden välein. Tästä olisi syytä kysyä, ja haluaisin kysyä ministeriltä, onko samat säännöt olemassa myös niille ulkomaalaisille kuljettajille, jotka saavat tulla Suomeen ajamaan. Vaaditaanko esimerkiksi tilatakseihin ja koulukuljetuksiin samat vaatimukset kuin suomalaisilta vaaditaan, vai onko siinä voimassa sitten erilaiset sisämarkkinasäännöt.

Sen lisäksi ihmettelen hirveästi, miksi tässä laissa esitetään, että kun saa tällaisen kuljettajatutkintotodistuksen, se antaa oikeuden ajaa tutkintoa vastaavaa autoa Suomessa mutta ei Ahvenmaalla. Miksi, vaikka meille saavat muut tulla ajamaan?

Sen lisäksi tässä on mukana vammaisten pysäköintilupa. Tämäkin on asia, josta pitäisi keskustella: tällainen väliaikainen pysäköintilupa silloin, kun ihminen esimerkiksi katkaisee jalkansa mutta täytyy joka tapauksessa hoitaa asioita ja

ajaa autoa, ja silloin jos ei autoa saa parkkeerattua, se on aika hankala asia.

Sitten vielä semmoinen, minkä haluaisin esittää ministerille, on, että onko ministeristä oikein se, että meillä tällä hetkellä, kuten julkisuudesta olemme kuulleet ja saaneet lukea, koulujen koulukyytejä ajavat sellaiset henkilöt, jotka eivät osaa sanaakaan sitä kieltä, mitä lapset puhuvat. Onko se lasten kannalta oikein, ja onko se lasten kannalta turvallista — mutta en voi kysyä.

Tämä on yksi osoitus siitä, miten meillä näköjään nykyisin halutaan hankalia lakeja nuijia pöytään. Meillä ei haluta, että niistä keskustellaan. Meillä halutaan kuntarakenteita panna pöytään, meillä halutaan tällaiset asiat nuijia pöytään ilman, että ministeri vaivautuu edes vastamaan meille näistä asioista. Tämä on lähetekeskustelu. Tämä on käsittämätöntä.

Keskustelu päättyi.

Päätökset

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

20) Hallituksen esitys eduskunnalle jäänmurtoavustusta koskevasta yhteistyöstä ja vuorovaikutuksesta Itämerellä Venäjän federaation hallituksen kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Lähetekeskustelu

Hallituksen esitys HE 314/2014 vp

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskustelu

¹ **Jussi Niinistö /ps:** Arvoisa puhemies! Nyt lähetekeskustelussa olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi jäänmurtoavustusta koskevasta yhteistyöstä Itämerellä Venäjän federaation hallituksen kanssa tehdyn valtiosopimuksen, joka allekirjoitettiin viime syyskuussa. Sopimuksella annettaisiin Suomelle ja Venäjälle mahdollisuus pyytää ja saada nopeasti jäänmurtoavustusta sellaisessa tilan-

teessa, jossa sopimusmaan oma jäänmurtokapasiteetti ei riitä.

Koska tätä sopimusta on tänään julkisuudessa arvosteltu — viitataan vain Hufvudstadsbladetissa olleeseen Maanpuolustuskorkeakoulun virkamiehen Jon von Weissenbergin haastatteluun — on ehkä pari sanaa syytä lausua taloudellisesta ja turvallisuuspoliittisesta vinkkelistä.

Ensinnäkin on todettava, että taloudellinen yhteistyö Suomen ja Venäjän välillä on hyvästä ja tässä suhteessa Venäjä on Suomelle mahdollisuus. Toki joudumme ottamaan EU-sanktiot huomioon, mutta sanktiot eivät koske jäänmurta- jia, ja niiden käyttöastehan kotivesillämme on ollut verraten alhainen. Tällä sopimuksella käyttöastetta voitaisiin nostaa, sillä Venäjällä on tarvetta jään murtamiselle.

Toiseksi on otettava huomioon, kuten von Weissenberg mainitussa haastattelussa, että on olemassa luvattoman tiedustelun mahdollisuus, vaikka se tässä sopimusluonnoksessa kielletäänkin, lähinnä koskien sensoreitamme meren pohjassa. Kuitenkin esityksen valmisteluvaiheessa pääesikunta antoi asiasta oman lausuntonsa ja tote- si riskin pieneksi. Riski Suomen kansalliselle turvallisuudelle on pieni, ja sitä on harkittu. Mui- takin ja varmasti mielekkäämpiä tapoja tutkailla sensoreitamme on, jäänmurtaja ei ole paras mah- dollinen tapa vakoilla.

Arvoisa puhemies! Laajempaan kokonaisuuteen liitettynä tämä esitys on puollettavissa, jos kohta valiokuntakäsittelyssä kannattaakin jos- sain määrin asian puolustuspoliittisellekin tar- kastelulle uhrata aikaa.

² **Anu Vehviläinen /kesk:** Arvoisa puhemies! Pidän tätä jäänmurtosopimusta järkevänä ja pi- dän myös järkevänä sitä, että tätä viedään eteen- päin huolimatta näistä EU:n pakotteista.

Silloin kun viime keväänä päädyttiin tälle pa- kotelinjalle, niin oli juuri valmistumassa tai val- mistunut kolme liikennepuolen yhteistyösopi- musta Venäjän kanssa. Jäänmurtosopimus oli niistä yksi, toinen oli maantieliikennesopimus ja kolmas rautateitä koskeva yhdysliikennesopi- mus. Nyt tänä syksynä sekä tämä jäänmurtosopi- mus että tämä maantieliikennesopimus ovat tul- leet siihen pisteeseen, että ne on allekirjoitettu ja nyt tämä valtiosopimuksena on täällä eduskun- nassa käsiteltävänä.

Jäänmurron osalta totean sen, että on erittäin hyvä, että eri maat, joilla on jäänmurto-osaamis-

ta, tekevät yhteistyötä. Suomessa on nähty muutama vuosi sitten tilanteita, että meidän oma jäänmurtokapasiteetti ei ollut tuossa Itämerellä riittävällä tavalla käytettävissä, kun olisi ollut tarvetta. Olemme joutuneet miettimään sitä, miten saamme turvattua meidän ihan henkivakuutuksen lailla olevan jäänmurron meidän elinkeinolämän kannalta, ja pidän tärkeänä, että tätä yhteistyötä tehdään.

Toivon myös sen, että tämä yhdysliikennesopimus, joka koskee rautatiekuljetuksia Suomen ja Venäjän välillä myös muiden rajanylityspaikkojen kuin Vainikkalan osalta, saataisiin viettyä eteenpäin.

Jäänmurrosta haluan vielä todeta sen, että tämän hallituksen aikana jäänmurto, suomalainen jäänmurto on ollut erittäin poukkoilevaa. Jos muistatte, niin vuonna 2012 budjetin hyväksymisen yhteydessä täällä salissa hallitus ajoi läpi hallituspuolueiden turvin sen, että perinteinen jäänmurtaja öljyntorjuntavarustuksella hankitaan poikkeuksellisesti Liikenneviraston omaisuudeksi, ja laitettiin 125 miljoonaa euroa kiinni tällaisena aikana uuden jäänmurtajan hankintaan. Nyt, kuten hyvät edustajakollegat tiedätte, tänä syksynä tämä päätös on talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa kumottu. Nythän on tarkoitus niin, että Suomen jäänmurrosta vastaava Arctia Shipping Oy todennäköisesti on ostajana sitten ja ostaa tämän Liikennevirastolta, ja se lähtee täältä Liikenneviraston omaisuusmassasta pois. Pidän sitä uutta linjausta järkevänä.

Jäänmurron osalta on ollut hyvin erikoista myös suhtautuminen tähän offshore-toimintaan eli arktisten alueitten mukana oloon jäänmurtokaluston, monitoimimurtajien osalta. Muistatte sen, mitä vuosi sitten siinä tapahtui, oli hyvin sekava käsittely täällä eduskunnassakin, kun tätä arktisen alueen strategiaa täällä myös salissa sivuttiin, ja nyt senkin osalta on tehty uusi linjaus, eli talouspoliittinen ministerivaliokunta onkin ruvennut vilkuttamaan vihreää valoa sen mukaisesti, että suomalaisia jäänmurtajia, monitoimimurtajia voitaisiin käyttää jäänmurrossa ja muussa avustuksessa siellä arktisilla alueilla. Pidän sitä myös erittäin järkevänä.

Näiltä osin tämä hallituksen esitys koskee tätä Suomen ja Venäjän välistä jäänmurtosopimusta, valtiosopimusta ja sen eteenpäin menoa, ja pidän tätä oikein järkevänä. Jos ajatellaan Itämerta, niin sehän on melkein sisämeri, se on niin pieneltä osaltaan auki tuonne isommille merille Juutin-

rauman osalta ja on maailman ainoa meri, joka on jäätyvä meri. Joka talvi se tarvitsee jäänmurtaja, ja on järkevää, että kaikki kapasiteetti, mitä täällä merellisesti voidaan käyttää jäänmurron osalta, käytetään.

Keskustelu päättyi.

Päätökset

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

21) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi joukkoliikennelain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lähetekeskustelu

Hallituksen esitys HE 315/2014 vp

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskustelu

¹ **Johanna Jurva /ps:** Arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi joukkoliikennelakia. Kun tämä esitys lähti lausuntokierrokselle ja luin tämän läpi, niin täytyy myöntää, että siinä oli todella karua luettavaa taksien näkökulmasta. Nyt kun tämä esitys on tullut lausuntokierrokselta, olen tähän tutustunut uudelleen ja huomasin todella suureksi ilokseni seuraavan tekstin täältä: "Lausuntojen perusteella esitystä muokattiin siten, että luovuttiin alkuperäisessä esityksessä taksiliikennelakiin ehdotetusta esteettömien taksien lupakiintiöiden vapauttamisesta ja tavarankuljetusoikeuden laajentamisesta. Samoin luovuttiin ajoneuvolakiin ehdotetusta taksamittarin käyttöoikeuden laajentamisesta."

Olisin todella toivonut, että ministeri olisi ollut täällä paikalla, sillä olisin halunnut hänelle esittää nöyrimmän kiitoksen. Jos alkuperäinen esitys olisi lähtenyt sellaisenaan liikkeelle, niin se olisi kyllä ollut yksi osatekijä, joka olisi romuttanut meidän suomalaisen laadukkaan ja turvallisen taksijärjestelmän.

Minä ainakin toivon, että me jatkossakin voimme luottaa siihen, että meillä on toimiva, vastuunsa ja velvoitteensa hoitava taksijärjestel-

mä, jota ei enää muilla epävarmuustekijöillä niin sanotusti kiusata, sillä muutenkin nämä taloudelliset ajat asettavat omat haasteensa taksimaailmassa.

² **Arja Juvonen /ps:** Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys muuttaa tieliikennelakia. Lain vaikutus on mielestäni hyvä siinä mielessä, että se koskettaa vammaisia henkilöitä, lapsia, invalideja, elikkä juuri niitä ihmisiä, joista olemme tänään täällä muutoinkin puhuneet. Kuljetuksia koskevat vastuusäännökset koskevat myös niitä autoja ja kuljettajia, jotka eivät ole invatakseja. Eli joskushan meillä on sattunut ikäviäkin onnettomuuksia: vaikkapa pyörätuolilla liikkunut henkilö kuljetuksen aikana jotenkin liikahtaa, ja siitä voi seurata suuriakin vammoja ja tapaturmia. Elikkä tässä hallituksen esityksessä huomioidaan myös ne aavistuksen verran liikuntarajoitteisemmat ja välillä hyvinkin paljon liikuntarajoitteiset henkilöt elikkä heidän turvallisuuttaan parannetaan ja kuskiin vastuuta myös lisätään, niin että kyyti on turvallista.

Keskustelu päättyi.

Päätökset

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

22) Hallituksen esitys eduskunnalle Kanadan sekä Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden välisen lentoliikennesopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta

Lähetekeskustelu

Hallituksen esitys HE 316/2014 vp

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

23) Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä annetun neuvoston päätöksen (2014/335/EU, Euratom) hyväksymisestä

Ainoa käsittely

Hallituksen esitys HE 248/2014 vp

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 35/2014 vp

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Nyt päätetään valtiovarainvaliokunnan mietinnön pohjalta neuvoston päätöksen hyväksymisestä.

Keskustelu

¹ **Pentti Kettunen /ps:** Herra puhemies! Ehdotan, että eduskunta ei hyväksy tätä hallituksen esityksessä tarkoitettua Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä annettua neuvoston päätöstä vaan että eduskunta tämän päätöksen hylkää.

Tämä on käsittämätön esitys, jota valtiovarainvaliokunnassa vastusti vain perussuomalaisten valiokuntaryhmä. Tässähän annetaan suomalaisten rahoista maksuhelpotuksia Yhdistyneelle kuningaskunnalle, Saksalle, Ruotsille, Alankomaille, Tanskalle sekä Itävallalle. Osa helpotuksista on uusia, osa on myös jo voimassa oleviakin.

Suomen nettomaksuosuus Euroopan unionille vuonna 2013 oli hieman yli 600 miljoonaa euroa. Vuonna 2014 eli tänä vuonna tuo summa jopa kaksinkertaistuu.

Perussuomalaiset eivät voi hyväksyä tällaista kehitystä. Ei voida mitenkään katsoa, että jopa 1 200 miljoonan euron maksuosuus olisi kohtuullinen Suomen taloudelliseen tilaan nähden. Mehän olemme taloussyöksykierteessä, ja Euroopan unionin nettomaksuosuus nousee tänä vuonna meille normaalista kaksinkertaiseksi, ja on ennustettu, että ensi vuonna tulee vain pieni lasku. Siitä huolimatta me olemme valmiit maksamaan tällaiset ja tukemaan toisten valtioitten maksuosuuksien helpotuksia.

² **Ville Vähämäki /ps:** Kunnioitettu puhemies! Kyllähän tässä on kysymyksessä kaikkien aikojen ilmaveivaus.

Ensiksi, mitä tässä tapahtuu: muutetaan Suomen EU-jäsenmaksun laskentatapaa siten, että Suomen EU-jäsenmaksu nousee 35 miljoonaa.

Tämän jälkeen, kun tämä laki on täällä tullut hyväksytyä, mitä sitten tapahtuu? No, meidän johtajammehan tulevat EU:sta ja sanovat meille, että hyvä, saimme maidontuottajien pakotetut sovittua. Saamme 30 miljoonaa tai 25 miljoonaa suomalaisille maidontuottajille tukea.

Mutta mitä tässä oikeasti tehdään: meidän itse maksamme ensiksi 35 miljoonaa sinne ja saamme vain hiukan takaisin. Luultavasti hallintoon jää 5 tai 10 miljoonaa EU-tasolle. Tämä on aivan käsittämätöntä. Silmänkääntötempu, minä sanon.

Nyt sitten tämä koko pakettihan sisältää paljon muutakin. Täällä on näitten muitten maitten maksuhelpotuksia 54 miljoonaa, Yhdistyneen kuningaskunnan osalta 147 miljoonaa. Ja sitten tullimaksujen kantomaksun pienentäminen: Suomihan on saanut tullimaksuista pitää itsellään, kun ne ensiksi EU:lle kantaa, yhden neljäsosan, mutta nytkin tämä osuus tippuu yhteen viidesosaan. Elikkä vuositasolla puhutaan noin 8—10 miljoonasta, mitä tämäkin tulee Suomen tuloja pienentämään sekä toisaalta myöskin kasvattamaan EU:lle maksettuja jäsenmaksuja.

Sitten mitä tulee tähän, kuinka paljon on Suomi maksanut koko EU-jäsenyysaikana näitten muitten maitten maksuhelpotuksia, niin vuosina 1995—2014 tämä kokonaissumma on 2 502 miljoonaa. Tämä on käsittämätön summa. Sillä me olisimme voineet tehdä täällä Suomessa kaikkea muuta, kohentaa omaa kansantalouttamme, tukea vähäosaisia. Mutta valitettavasti me olemme jostain kumman syystä halunneet maksaa tämän summan EU:n Molokin kitaan pimeyden ytimeen, sinne se on mennyt hukkaan.

Eipä minulla tässä oikeastaan tämän ihmeempiä. — Kiitos.

³ **Pentti Kettunen /ps:** Herra puhemies! Haluan vielä hieman tarkentaa. Minä ihmettelen sitä, että tämän asian kohdalla valtiovarainvaliokunnassa — kun esitimme tämän oman vastalauseemme ja hylkyehdotuksen siellä — emme saaneet miltään toiselta valiokuntaryhmältä eli puolueelta minkäänlaista tukea vaan vain hymistyksiä ja ivallisia nauruja. Siis tällä tavalla Suomen kansanedustajat suhtautuvat tällaisiin vakaviin asioihin: tällaisena aikana, missä Suomi nyt on, todella talouden syöksykierteessä, me olemme valmiit syyttämään rahaa näille rikkaille valtioille.

⁴ **Ville Vähämäki /ps:** Se on täsmälleen näin, niin kuin edustaja Kettunen tuossa äsken sanoi, ja kuten sanottua, kuten äsken totesin, kannatan sitä edustaja Kettusen tekemää hylkäysesitystä.

Mitä vielä tähän valiokunnan tekemään mietintöön tulee, niin kyllä minusta on käsittämätöntä, että tämmöinen 350 miljoonan paketti viehdään valiokunnasta läpi lyhyen kaavan mukaan, kolmen lauseen mietinnöllä — kolmen lauseen mietinnöllä! Sehän on lausetta kohti yli 100 miljoonaa, ja aika vähällä kyllä tämä päästettiin läpi, minimaalisella kuulemisella kaiken lisäksi. Ja nyt näyttää siltä, että ei täällä salissa kovinkaan moni edustaja tähän asiaan halua ottaa kantaa. Toivottavasti vielä jatkossa tämä asia tulee nousemaan esille. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Asian käsittely keskeytetään.

24) Kansalaisaloite eduskunnalle avioliittolain, rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain ja transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain muuttamisesta (KAA 3/2013 vp)

Toinen käsittely

Muu asia M 10/2013 vp

Suuren valiokunnan mietintö SuVM 2/2014 vp

Lakivaliokunnan mietintö LaVM 14/2014 vp

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä kansalaisaloitteeseen sisältyvä 1. lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

¹ **James Hirvisaari /m11:** Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite avioliittolain muuttamisesta on saavuttamassa eduskunnan hyväksymisen. Aloitetta on markkinoitu tasa-arvoisena avioliittolain muuttamisena, vaikka kyseessä on tarkkaan ottaen avioliittokäsitteen muuttaminen juridisesti myös samansukupuolisten väliseksi liitoksi. Ensimmäisessä käsittelyssä eduskunta ei hyväksynyt lain sisältöä valiokunnan mietinnön vaan vastalauseen mukaisena, ja nyt tässä kakkoskäsittelyssä laki voidaan joko hyväksyä tai hylätä.

Kansalaisaloitteisiin suhtaudun lähtökohtaisen myönteisesti, ja toivoisin niiden menevän aina kansalaisten ratkaistaviksi kansanäänestysten kautta. Samansukupuolisten avioliitto jakaa kansaa hyvin voimakkaasti, ja minusta näin merkittävä asia pitäisi ilman muuta viedä kansanäänestykseen. Toinen ajankohtainen esimerkki on Nato, jonka jäsenyydestä olisi myös aivan välttämättä ja viivyttelemättä kysyttävä kansalaisten mielipidettä. Vaikeat asiat on näet helpompi hyväksyä, jos niillä on takanaan kansan enemmistön tuki. Kansanäänestys toimii tällöin samalla myös kansakunnan sielunhoitona.

Kansakunnan ja erityisesti kristikunnan sie-luun on avioliittokäsitteen muuttamisesta jää-mässä syvä haava. Kirkosta onkin eronnut vii-
kon aikana yli 20 000 henkeä, koska arkkipiispa antoi vuolaan siunauksensa homoliitoille. Vasta-reaktio ilmentää kansalaisten kielteisyyttä asial-
le.

Arvoisa puhemies! Tasavallan presidentti on kantanut huolta kansakunnan jakautumisesta ja olisi pitänyt pariliitto-nimitystä parempana. Itse-kin sitä lakivaliokunnan käsittelyn aikana ehdot-
telin etsiessäni vaihtoehtoa, joka parantaisi vä-
hemmistöjen asemaa, mutta ei loukkaisi ketään.

On røyhkeää väittää, että avioliitto-käsitteen muuttaminen ei muka olisi keneltäkään pois tai että se ei ketään loukkaisi. Ja kuinka ihmeessä miehen ja naisen välinen instituutio voisi yhtä-
kiä olla jotakin muuta kuin miehen ja naisen vä-
linen? Mielestäni aivan käsittämätöntä höperyyt-
tä! Jos naimisissa oleva liberaali onkin sitä miel-
tä, että avioliitolle voi tehdä ihan mitä tahansa, niin perinteistä avioliittoa pyhänä pitävälle kon-
servatiiville se on häväistys. Katolisessa kirkos-
sa avioliitto on jopa sakramentti, ja sen pyhyys-
arvo on joka tapauksessa suuri koko kristikun-
nassa.

Te kuitenkin olette halunneet vähät välittää suuresta ihmisjoukosta ja polkea jalkoihinne sen, mikä heille on pyhää — sukupuoli vähemmistö-
jen omi-
tuisten vaatimusten takia. Olette nähneet, kuinka voimakkaasti kansa reagoi pahoinvoin-
nilla, ja todellakin hämmästelen sitä, jos se ei yh-
tään mitään teille merkitse. Mutta vielä on mah-
dollisuus kannan tarkistukseen.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella esitän, että käsittelyssä oleva avioliittolain muu-
tosehdotus hylätään. Arvoisa edustaja, jos olet
samaa mieltä, voit hylkärehdotusta kannattaa.

Lisäksi ehdotan eduskunnan hyväksyttäväksi lausuman, joka kuuluu näin:

"Eduskunta edellyttää, että avioliittokäsitteen laajentamisesta lainsäädännössä koskemaan myös samaa sukupuolta olevia pareja järjeste-
tään neuvoo-antava kansanäänestys ennen asian-
omaisten lakien mahdollista muuttamista."

Pyydän huomaamaan, että tätä lausumaa eh-
dotan joka tapauksessa, olipa eduskunnan päätös
mikä tahansa. Arvoisa edustaja, jos olet kanssani
samaa mieltä kansanäänestyksen tarpeellisuu-
desta, ilmaise tuki lausumalle kannatuksesi.

Arvoisa puhemies! Minua ei pientä hiventä-
kään hävetä seisoa tässä paikassa selkä suorana
ja vedota eduskuntaan perinteisen avioliiton puo-
lesta.

² **Mika Niikko /ps:** Arvoisa herra puhemies! Avioliittolain muutos on haluttu ajaa läpi edus-
kunnassa nopeimmalla mahdollisella tahdilla. Lainsäätämismenettely on ollut siinä mielessä
erikoinen, että lain säätämisestä on päätetty en-
nen lainvalmistelun aloittamista. Media ja järjes-
töt ajoivat kansalaisaloitteen läpi, vaikka itse asi-
assa se sai enemmistön kansanedustajien äänistä
vain eteläisessä Suomessa. Satakunnan, Pohjois-
Savon, Pohjois-Karjalan, Vaasan, Keski-Suo-
men, Oulun ja Lapin vaalipiireissä haluttiin edel-
leen pysyä perinteisessä avioliittokäsityksessä.

Tuleva, huhtikuussa valittava eduskunta voi
hyvin pitäytyä nykyisessä avioliittolain, ja näin
sen tulisikin tehdä. Meillä on aiemminkin säädet-
ty lakeja, jotka on myöhemmin todettu huonoiki-
si, kuten esimerkiksi jätevesiasetus. Kansan
enemmistöä vahingoittava jätevesiasetus löysi
tiensä takaisin viemäriin, ja odotankin, että avio-
liittolain muutosvaatimukselle kävisi samoin.
Nykyinen eduskunta on äänestyksellään ottanut
kantaa vallitsevaan arvomaailmaan ja ajanut
nurkkaan kansakuntamme koossa pitäneet arvot.
Samalla on vedottu muiden maiden niin sanot-
tuun edistykellisyys, vaikka heidänkään ho-
moperheisiin adoptoidut lapsensa eivät vielä ole
aikuisia, eikä näin ollen ole luotettavaa arviota
siitä, mitä lapsi menettää kasvaessaan poissa isän
ja äidin läsnäolosta.

Mikäli perinteisen avioliittolain kannatus ei
saa perjantaina enemmistöä, avioliittolakiin on
syytä ja mahdollista vaikuttaa myös kansalais-
aloitteen kautta. Sen alkuunpanijalla tulee olla la-
kipykälät kohdallaan, jotta aloite saisi arvoisen-
sa, asiallisen eduskuntakäsittelyn.

Avioliittolain muutos tulisi väistämättä saamaan aikaan kirkollisia ja yhteiskunnallisia muutospaineita. Sama paine kohdistuisi muihin uskonnollisiin yhdyskuntiin, jotka tulisivat mahdollisesti lopulta luopumaan vihkimisoikeudesta. Muutospaineen alle joutuisivat myös päiväkotien ja koulujen opetus suunnitelmat, jotka alkaisivat pitää esillä homoseksuaalisten sukupuolisuuntautumista sekä sukupuolen moninaisuutta. Sukupuolivähemmistöjärjestöt vaatisivat itselleen suurempaa julkista tukea, jotta heidän edustamiensa vähemmistöjen identiteetti ei jäisi vähemmälle huomiolle sukupuolienemistöihin nähden. Viharikosten tuomiot kovenisivat, ja julkinen sananvapaus vähenisi. Kristinuskon käsitys miehen ja naisen välisestä elinikäisestä avioliitosta joutuisi vähitellen syrjään, ja sen esillä pitäminen tulisi tuomittavaksi.

Arvoisa puhemies! Muutokset ulottuisivat myös transsukupuolisiin henkilöihin, jotka avioliittolain muutoksen myötä saisivat adoptiomahdollisuuden lisäksi pitää miehenä ja naisena solmitun avioliiton voimassa, vaikka toinen tai molemmat vaihtaisivat sukupuolensa.

Oikeusministeriö on julkaisussaan seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen perus- ja ihmisoikeuksista ottanut vuonna 2014 kantaa transsukupuolisten kokemiin haasteisiin. Julkaisun mukaan "yhteiskunnan eri elementtien rakentuminen kahden sukupuolen normin perusteelle estää sukupuolivähemmistöön kuuluvien ihmisten osallistumista". Oikeusministeriö on siis jo ottanut kantaa siihen, että kahden sukupuolen normi on myös pian vanhentumassa oleva arvo, ja onkin helpohkoa ennustaa, että sukupuolineutraalius tulee olemaan horisontissa siintävä yhteiskunnallinen tavoite. Kun sukupuoli-käsitteen murentaminen aloitetaan avioliiton murentamisella, sukupuoli menettää merkityksensä sen olennaisimmalta osalta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi on todettava, että on siis harvaa väittää, ettei sukupuolineutraalista avioliittolaista seuraa mitään sen enempää. Se tulisi toteutuessaan muuttamaan koko yhteiskuntarakenteemme. Siksi tulevan eduskunnan onkin syytä tarkoin tutkia asiaa eikä lähettää valmistelumatonta lakiesitystä hyväksyttäväksi. Avioliitto tulee säilyttää miehen ja naisen välisenä, ja lapsen oikeus isään ja äitiin on turvattava lainsäädännöllisin keinoin. Kannatan edustaja Hirvisaaren esitystä avioliittolain muutosesityksen hylkäämisestä.

³ **Jani Toivola /vihr:** Arvoisa puhemies! Oikein hyvää kansainvälistä ihmisoikeuksien päivää kaikille. Tämä päivä on mitä erinomaisin käsitellä myöskin tasa-arvoista avioliittolakiä.

Ihan tähän puheen alkuun haluaisin oikeastaan kiittää kaikkia niitä edustajia, jotka äänestivät meidän vastalauseemme puolesta eli tuon vastalauseen, joka puoltaa tasa-arvoista avioliittolakiä. Oli todella suuri ilon ja juhlan ja onnen päivä sen äänestystuloksen päivä, ja sen näki myöskin tuolla kaduilla ja sähköpostissa, miten paljon tuli ihmisiltä onnellista palautetta. Se vahvisti tämän lain tärkeyttä. Kaikissa viesteissä puhuttiin osallisuudesta, yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta. Ja ehkä yksi kaikista koskettavimmista viesteistä, mitä tuli, tuli eläkeiässä olevalta vanhalta pariskunnalta, joka oli jo ajatellut, että he eivät ehkä koko elinaikanaan tule näkemään sellaista päivää, että heidän olisi mahdollista oma rakkautensa sinetöidä vielä avioliitolla, joten esimerkiksi tälle pariskunnalle tuo päivä ja se äänestystulos olivat historiallisia ja todella tärkeitä siitä näkökulmasta, että he voivat myöskin julkisesti julistaa sitä omaa rakkauttansa ja tehdä tuon julkisen, lain edessä tehtävän sitoumuksen, niin kuin kaikilla meidän kansalaisilla tulisi olla oikeus myöskin tehdä.

Tahdon myöskin tässä kohtaa kiittää erityisesti keskustan puheenjohtaja Sipilää, joka on nyt jo todennut, että jos hänestä esimerkiksi tulevaisuudessa tulisi pääministeri, niin hän ei lähtisi tämän lain kaatumiseen vaan päinvastoin haluaa kunnioittaa tätä päätöstä ja viedä lain kunnialla loppuun asti. Tahdon myöskin kiittää kaikkia niitä kansanedustajia, jotka tulivat ja lähestyivät, jotka olivat mahdollisesti äänestäneet tätä aloitetta vastaan ja joista monet tulivat myöskin sanomaan, että nyt kun äänestys on ollut, niin kunnioitetaan demokratiaa ja tehdään mahdollisimman hyvä laki. Minun mielestäni tämä on erittäin tärkeä asenne tulevaisuuden suhteen ja kaikkien hyvinvoinnin suhteen.

Toivon myöskin, että tasa-arvoisella avioliittolalla ja jo tuolla äänestystuloksella tulee olemaan vaikutusta myöskin kulttuurimuutokseen meidän yhteiskunnassa. On selvää, että seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt kokevat yhteiskunnassa vielä paljon syrjintää. Tämä todetaan myöskin tuossa ihmisoikeusselonteossa tältä vuodelta 2014. Yksi näkökohta, mikä siinä otetaan esille, on sananvapaus ja vihapuhe. Ja tässä kohtaa esimerkiksi seksuaalivähemmistöt ovat

aika lainsuojattomassa asemassa tällä hetkellä ja kulttuurimuutosta tarvitaan. Koska meillä on vielä niin paljon niitä asenteita, niin julkisessa keskustelussa saa käyttää paljon sellaista kieltä, minkä se ihminen, kenestä puhutaan, kokee äärimmäisen loukkaavaksi, mutta tällä hetkellä meillä ei välttämättä ole ikään kuin sitä lain suojaa tai yhteiskunnan moraalista suojaa, minkälaiselle kielenkäytölle ihminen joutuu altistumaan. Ja meidän tulisi kuitenkin lainsäätäjinä koko ajan tehdä töitä sen eteen, että sekä juridinen suoja että myöskin sen yksilön subjektiivinen kokemus oikeuksistaan kohtaisivat mahdollisimman parhaalla tavalla. Silloin kaikki lainsäädäntö, mikä edistää tasa-arvoa, myöskin hiljalleen vie eteenpäin sitä kulttuurimuutosta, missä nämä asenteet hälvänevät ja jokainen ihminen voi yhteiskunnassa kokea tulevansa kohdatuksi.

Arvoisa puhemies! Yksi argumentti, mikä keskustelussa on jo tänäänkin tullut esille, on lapsen etu. Ja haluaisin tuoda esille sen, että meidän lainsäädännössä lapsen edun näkökulma on jo tässä vaiheessa moninaistunut. Meillä on tullut laki hedelmöityshoidosta 1.9.2007. Tämän lisäksi meillä on myöskin mahdollista perheen sisäinen adoptio ja adoptio myöskin yksinhakijoille, ja myöskin samaa sukupuolta olevilla pareilla on mahdollisuus toimia sijaisperheenä. Kaikki nämä lainsäädännölliset muutokset ovat osa kulttuurimuutosta, perhekäsityksen laajenemista. Ne on kaikki tehty lapsen edun ja perheen turvaamisen näkökulmasta, jolloin on aivan selvää, että myöskin tasa-arvoinen avioliittolaki omalta osaltaan pyrkii vahvistamaan lapsen etua. Se ei ole missään tapauksessa muuttamassa sitä, romuttamassa sitä tai millään tavalla hajottamassa sitä. Sateenkaariperheet ry arvioi, että tällä hetkellä Suomessa on yli 10 000 lasta, jotka asuvat sateenkaariperheissä, ja on myös näiden lasten etu, että heidän perheensä ja vanhempansa ovat lain edessä yhdenvertaisia.

Arvoisa puhemies! Adoptio on toinen asia, mikä on myöskin paljon keskusteluttanut, ja on tullut se huoli, että jotkut maat saattavat irtisanoa sopimuksia. On puhuttu Venäjästä. Tämä tietenkin on mahdollista, mutta olen aivan ehdottomasti sitä mieltä, että me emme voi kehittää oman yhteiskuntamme yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokäsitystä jonkun yksittäisen maan lainsäädännön tai heidän uhkauksiensa tai näkökulmiensa mukaan. Samalla, jos me katsomme Venäjän lainsäädäntöä suhteessa seksuaali- ja sukupuolivi-

hemmistöihin, tuo lainsäädäntö on äärimmäisen syrjivää, ja minä todella toivon sydämestäni, että me emme hae sieltä minkäänlaista suuntaa tai esimerkkiä omalle lainsäädännöllemme näissä kysymyksissä.

Uskontoon myöskin on puheenvuoroissa viitattu. Haluan vielä kerran korostaa: Emme ota minkäänlaista kantaa uskonnollisten yhdyskuntien omaan päätäntävaltaan, vaan heillä on täysi vapaus tehdä omat päätöksensä. Keskustelu on hyvästä, mutta uskontoa ei pidä sekoittaa tähän, koska tämä on lainsäädäntökysymys.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi haluan vielä esittää, että eduskunta hyväksyy meidän vastalauseemme mukaisen lausumaehdotuksen. Ja lausumaehdotus kuuluu: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viivytyksettä valmistelemaan esityksen tasa-arvoisen avioliittolain edellyttämistä muutoksista tarvittaviin muihin lakeihin ja antaa esityksen eduskunnan käsiteltäväksi 31.12.2015 mennessä." — Kiitos.

⁴ **Stefan Wallin /r:** Arvoisa puhemies, värderade talman! Suuri valiokunta päätti toimia ripeästi, kun se viime keskiviikkona käsitteli suuren salin päätöksen puoltaa tasa-arvoista avioliittolakeja ja päätti saman tien yhtyä suuren salin enemmistön käsitykseen. Päätös valiokunnassa tehtiin selvin luvuin 17—8.

Sekä suuren salin taannoinen äänestystulos että suuren valiokunnan kanta kertoo siitä, että Suomen poliittinen elämä on nyt valmis tasa-arvoisen avioliittolain hyväksymiseen. Se olikin suotavaa, koska elämä näiden jyrkävien seinien ulkopuolella on jo jonkin aikaa ollut valmis sille, että Suomi myös avioliiton osalta ottaisi paikkansa pohjoismaisessa arvoyhteisössä, jossa jokainen on tasavertainen lain edessä.

Tasa-arvoisen avioliittolain lopullinen läpimeno perjantain äänestyksessä osoittaisi myös, miten toimiva kansalaisaloiteinstituutio parhaimmillaan voi olla. Jos meidän poliitikkojen tai vaikkapa hallitusohjelman heijastama asenneilmapiiri poikkeaa kansan mielipiteestä ja ajan hengestä, siihen voi todistettavasti vaikuttaa ja päämäärä saavuttaa positiivisella ja määrätietoisella kansalaisaktiivisilla.

Talman! Det finns ingen orsak att förlänga den här debatten längre än nödvändigt. Det mesta har redan sagts. Ändå finns det skäl att konstatera att Finlands riksdag på fredagen kan fatta ett histo-

riskt beslut. Efter att den föreslagna ändringen i äktenskapslagen samt de andra lagändringar som regeringen med samma riksdagsbeslut uppmanas bereda har kommit i kraft 2017 intar Finland sin plats i den nordiska värdegemenskap där vi till den här delen hittills har gömt oss i skåpet.

Ett viktigt signalement för rättsstaten är allas likhet inför lagen samt samhällets starka signal om att alla individer är lika värdefulla och accepterade. Så har det inte varit hittills, eftersom samhället i praktiken har graderat kärleksrelationer mellan två vuxna personer såsom juridiskt starkare och svagare enbart beroende på parens kön.

Finland är ett bra land. Efter omröstningen på fredagen är Finland en litet bättre plats att leva i.

Arvoisa puhemies! Kannatan suuren valionkunnan mietintöä, siis edustaja Toivolan tekemää esitystä.

Talman! Jag understöder stora utskottets betänkande, således ledamot Toivolas förslag.

5 Peter Östman /kd: Arvoisa herra puhemies! Eduskunta äänesti marraskuun lopussa avioliittolain muutosesityksen puolesta kansalaisaloitteen ensimmäisessä käsittelyssä. Kristillisdemokratian eduskuntaryhmän jäsenistä kaikki äänestivät muutosta vastaan. Perussuomalaiset ja keskustalaiset edustajat äänestivät pääosin myös vastaan. Taas päähallituspuolue kokoomus hajosi äänestyksessä eniten.

Tällä hetkellä kirkon voimassa oleva avioliittokäsitys rajaa avioliiton miehen ja naisen väliseksi. Vaikka tämä esitetty lakimuutos ei suoraan puutu Suomen evankelisluterilaisen kirkon avioliittokäsitykseen eikä oikeuteen määrätä kirkollisen vihkimisen ehdoista, äänestystulos on herättänyt pelkoa ja keskustelua kirkollisissa piireissä. Viime viikkojen aikana on nähty, että jokainen julkinen kannanotto puolesta ja vastaan aiheuttaa kirkosta eroamisen aaltoja. Arvoisa puhemies, tähän kirkolla ei ole varaa.

Avioliittolain muuttaminen saattaa pidemmällä aikajänteellä vaikuttaa useiden muiden henkilöiden mielipiteen-, sanan- ja uskonnonvapautteen ja loukata niitä. Useat tahot ovat ilmaisseet huolensa, että muutoksen hyväksyntä johtaa ennen pitkää siihen, että perinteisen avioliiton kannattajat ja omaantuntoonsa vetoavat joutuvat väistymään kirkon viroista. Pelkona on myös, että heitä ei tulla enää vihkimään papeiksi eivätkä

he tule saamaan vaalisijoja kirkon virkoihin. Näin asiat ratkaistaan maallisissa oikeusasteissa.

Lisäksi on todennäköistä, että adoptiot ulkomailta vaikeutuvat myös heteropareille, koska kaikkialla ei esitetynlaista avioliitonäkemyksiä jaeta. Näiltä ongelmilta voidaan pitkälti välttyä, mikäli avioliitto ja rekisteröity parisuhde edelleen pidettäisiin erillään.

Arvoisa puhemies! Lopuksi, avioliitto tulisi säilyttää nykyisellään ja muista suhteista tulisi säätää tarpeen mukaan erikseen. Näihin perusteluihin nojaten ryhmämme äänestää perjantaina perinteisen avioliiton puolesta eli kansalaisaloitteen hylkäämisen puolesta.

6 Jouko Jääskeläinen /kd: Arvoisa herra puhemies! Käsitellystä aiheesta on varmaan käytetty kaikki mahdolliset puheenvuorot. Tällaiseen asiaan kannattaa kuitenkin kiinnittää huomiota, mikäähän ei voi tärkeämpää meille kuin tulevaisuutemme eli lasten oikeudet. Siksi, arvoisa puhemies, esitän seuraavaa lausumaa:

Eduskunta edellyttää, että avioliittolainsäädäntöä uudistettaessa perheen ulkopuolisessa eli vieraslapsiadoptiossa turvataan lapselle oikeus isään ja äitiin, jollei nykyisiä käytäntöjä noudattaen ole lapsen edun kannalta painavia syitä sijoittaa häntä yhden vanhemman perheeseen.

Lisäinformaationa kannattaa huomioida, että vastaavan tyyppisiä ratkaisuja on eri maissa, muun muassa Saksassa, Itävallassa ja Sveitsissä rekisteröintiin liittyen, Portugalissa avioliittoon liittyen, muuallakin löytyy ratkaisuja eri yksityiskohdin. Helpoimmin asiasta saa käsityksen oikeusministeriön selvityksestä numero 55 tältä vuodelta marraskuulta.

7 Harry Wallin /sd: Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Jouko Jääskeläisen tekemää lausumaehdotusta.

8 James Hirvisaari /m11: Arvoisa puhemies! Tänä kansainvälisenä ihmisoikeuksien päivänä soisin, että kaikkia ihmisoikeuksia kunnioitettaisiin todellakin tasa-arvoisesti ja ilman syrjintää. Kukaanhan ei ole rakkautta kieltämässä, mutta kovin vaikeaa tuntuu olevan joillakin käsittää, että tässä ollaan polkemassa helposti maahan toisen pyhää.

Keskustelu päättyi.

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti:

Asian käsittely keskeytetään.

25) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Ahvenanmaan itsehallintolain 30 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys HE 217/2014 vp

Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 5/2014 vp

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä, on käsiteltävä perustuslain säätämisyjärjestyksessä. Lakiehdotus voidaan nyt, jollei sitä vähintään viiden kuudesosan enemmistöllä julisteta kiireelliseksi, hyväksyä lepäämään ensimmäisiin eduskuntavaalien jälkeisiin valtiopäiviin tai hylätä.

Keskustelua ei syntynyt.

Päätökset

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn lakiehdotuksen lepäämään ensimmäisiin eduskuntavaalien jälkeisiin valtiopäiviin.

Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

26) Hallituksen esitys eduskunnalle osuuskunnan ylijäämänjaon verotusta koskevien säännösten muuttamiseksi

Toinen käsittely

Hallituksen esitys HE 130/2014 vp

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 32/2014 vp

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Päätökset

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt lakiehdotukset.

Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Asian käsittely päättyi.

27) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntien velvoitteiden ja ohjauksen vähentämistä ja monialaisten toimintamallien tukemista koskevista kokeiluista

Toinen käsittely

Hallituksen esitys HE 117/2014 vp

Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 31/2014 vp

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Päätökset

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Asian käsittely päättyi.

28) Hallituksen esitys eduskunnalle valtioneuvostosta annetun lain 2 §:n ja arkistolain 1 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys HE 187/2014 vp

Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 32/2014 vp

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

¹ **Pirkko Mattila /ps:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys valtioneuvostosta annetun lain ja arkistolain muuttamisesta pitää sisällään esityksen yhteisistä hallinto- ja palvelutehtävistä, joista vastaa valtioneuvoston kanslia. Kyse on siis lähinnä valtioneuvoston ja sen ministeriöiden sisäisen hallinnon hoitamisesta. Tässä on tavoitteena ollut koota yhteisiä tehtäviä ja varmastikin näin ollen saada tehoja ja myöskin rakenteelli-

sia uudistuksia ja sitä kautta säästöjä aikaan. Siinänsä perussuomalaiset hallintovaliokunnan jäsenet näkevät ihan hyvänä tämän tehtävien yhdistämisen ja sitä kautta tämmöisen toiminnan parantamisen ja tuloksellisuuden tavoittelemisen.

Ehdotetun lain johdosta valtioneuvoston kansliaan siirtyy kuitenkin tehtäviä ministeriöistä, joiden virkoja koskee Suomen kansalaisuus - edellytys. Valtion virkamiesmieslaissa on säädetty niistä viroista, joihin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen. Tätä olemme pohtineet tässä vastalauseessa ja siihen liittyvässä lausumaehdotuksessa.

Valta päättää kansalaisuuden perusteista kuuluu suvereenin valtion oikeuksiin. Tämä on Suomen valtiojärjestyksen perusteissa. Vaikka esityksessä kerrotaankin, että valtioneuvoston kansliaan siirrettävissä tehtävissä käytetään vain vähäisessä määrin julkista valtaa ja että valtioneuvoston kansliaan koottaviin tehtäviin ei myöskään liity erityistä solidaarisuussuhdetta tai turvallisuusintressiä, niin kuitenkin tämä on valiokuntaryhmämme mielestä ihan merkittävä periaatteellinen kysymys. Näkemyksemme on, että valtioneuvoston kanslian toimialan laajuus ja merkittävyys kaikilla valtionhallinnon aloilla merkitsee mielestämme, että kansliaan koottavien tehtävien osalta kansalaisuusedellytysten arvioinnin tulisi olla mukana jo esitysten valmisteluissa. Esitykseen sisällytettynä tällaisenaan laatusa ja laajuutensa puolesta emme pidä tätä riittävänä.

Esityksestä ongelmalliseksi muodostuu kysymys niistä hallinto- ja palvelutehtävien siirroista, jotka on suunniteltu tapahtuvaksi Puolustusministeriöstä valtioneuvoston uuteen hallintoyksikköön. Valiokuntaryhmämme mielestä tämä hallintoyksikkö ei saa heikentää virkamieslain tar koittamaa kansalaisuusvaatimusta eikä muutoinkaan maamme sisäistä ja ulkoista turvallisuutta. Tämän johdosta esitämme seuraavaa lausumaehdotusta, yhtä lausumaa:

"Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin siitä, että se edellyttää yhä jatkossakin Suomen kansalaisuutta virkamiehiltä, jotka toimivat valtionhallinnossa sisäistä ja ulkoista turvallisuutta vaativissa sekä muissa tärkeissä tehtävissä."

² **Ari Jalonen /ps:** Arvoisa puhemies! Tämä Mattilan puheenvuoro on hyvä ja erittäin kannattava, eli minä kannatan tätä esitystä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti:

Asian käsittely keskeytetään.

29) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yksityisistä yleisistä satamista annetun lain sekä kunnallisista satamajärjestyksistä ja liikennemaksuista annetun lain kumoamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys HE 236/2014 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 25/2014 vp

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Päätökset

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Asian käsittely päättyi.

30) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajoneuvojen romutuspaikkikokeilusta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys HE 251/2014 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 26/2014 vp

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Päätökset

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Asian käsittely päättyi.

31) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maatalouden rakennetuista annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 196/2014 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö
MmVM 19/2014 vp

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Päätökset

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Asian käsittely päättyi.

32) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 195/2014 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö
MmVM 20/2014 vp

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Päätökset

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen.

Asian käsittely päättyi.

33) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain väliaikaisesta muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 242/2014 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 12/2014 vp

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

¹ **Ritva Elomaa /ps:** Arvoisa puhemies! Laadukas koulutus on tulevaisuutemme perusta. Näin ollen koulutuksesta ei tule tinkiä liiaksi. Ottaen huomioon ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen toimintaa kohtaan jo ladatut säästötoimenpiteet ei tässä enää voi lisäsäästöjä hyväksyä.

Yliopisto- ja ammattikorkeakouluindeksien puolittaminen ei ole järkevää toimintaa, jos maamme haluaa takaisin kasvu-uralle. Maamme kykyä reagoida mahdolliseen globaaliin talouskasvuun on kritisoitu julkisuudessa. Myös tästä näkökulmasta oikeanlainen laadukkaan koulutuksen tuloksena syntynyt osaaminen on tärkeä asia. Yliopisto- ja ammattikorkeakouluindeksien alkuperäisen tarkoituksen näkökulmastakin jatkuvat leikkaukset ovat huono juttu.

Korkeakoulujen jatkuvien menosäästöjen katosotaan toimivan ajurina merkittäville toiminnallisille ja rakenteellisille uudistuksille korkeakoulusektorilla. Tästä herää kysymys, eivätkö kyseiset instituutiot muka kykenisi muuten arvioimaan, kehittämään ja tehostamaan toimintaansa. Itse ainakin uskon suomalaisten yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kykyyn arvioida kriittisesti ja kehittää toimintaansa. Sitä paitsi eivätköhän jo pitkään jatkuneet leikkaukset ole johtaneet turhien toimintojen karsimiseen, jos sellaisia nyt on jossain ollut.

Säästöt saattavat johtaa koulutustarjonnan ohjautumiseen lyhytaikaisten hyötyjen tavoitte-

luun pitkän aikavälin tavoitteiden sijaan. Ohjataan kenties enemmän resursseja koulutusohjelmiin, jotka ovat kustannustehokkaita, ja vaarantuuko tämän seurauksena joidenkin alojen osaaminen?

Me perussuomalaiset sivistysvaliokunnan jäsenet jätimme hallituksen esitykseen 242 liittyen vastalauseen. Vastalauseen mukaisesti esitämme, että lakiehdotukset hylätään.

² **Mika Niikko /ps:** Arvoisa herra puhemies! Suomen osaamisen ja koulutuksen kivijalkaa on tämän hallituskauden aikana murennettu toden teolla monelta suunnalta. Kuntien valtionosuuksien jäädyttäminen ja vähentäminen on johtanut perusopetuksen ja toisen asteen opetuksen heikentämiseen, ja nytten yhtenä osatekijänä on tämä hallituksen esitys, jossa ammattikorkeakoulujen rahoitusta ja yliopistojen rahoitusta halutaan indeksien osalta leikata.

Kun me tiedämme, että ammattikorkeakoulujen rahoituksesta on tämän hallituskauden aikana 2010—2014 tehdyillä päätöksillä leikattu noin 20 prosenttia, yhteensä 170 miljoonaa euroa, niin ei voida hyväksyä enää jatkotoimenpiteitä leikkauksien suhteen. Nytten tämä indeksijäädytys tulee edelleen heikentämään ammattikorkeakoulujen toimintaedellytyksiä, ja se tulee näkymään väistämättä koulutuksen laadun tasossa ja henkilökunnan irtisanomisissa. Lisäksi indeksileikkaukset kasautuvat myös ammattikorkeakouluille noin 40 miljoonan euron edestä tällä uudella lakiesityksellä.

Yliopistojen osalta leikkaukset myös heikentävät yliopistojen toimintaedellytyksiä, ja siinä mielessä perussuomalaiset eivät voi myöskään sitä hyväksyä. Toivoisimme, että hallitus ottaisi tosissaan tavoitteensa "Suomi — maailman osavin kansa 2020" ja peruisi nämä leikkaukset ja etsisi niille vaihtoehtoisia leikkauskohteita.

Tämän johdosta kannatan edustaja Elomaan hylkäysesitystä.

Keskustelu päättyi.

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Asian käsittely keskeytetään.

34) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys HE 241/2014 vp

Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 13/2014 vp

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

¹ **Juho Eerola /ps:** Arvoisa herra puhemies! Tämä täydennyskoulutus on nykyään erittäin tärkeässä asemassa työmarkkinoilla. Yrityksistä onkin kuulunut toiveita siihen suuntaan, että yliopistojen tulisi järjestää tämän kokopäivätyön oheen räätälöityjä täydennyskursseja, koska näillä yrityksillä harvemmin on mahdollisuutta irrottaa työntekijöitään kovin pitkäksi aikaa koulun penkille.

Tämän lakiesityksen perusteluissa todetaan muun muassa: "Koulutuksessa tulee ensisijaisesti ottaa huomioon työelämän ja sen kehittämisen vaatimukset." Nyt haluaisinkin tietää, onko tässä hallituksen esityksessä kuultu yritysten edustajia. Tämä on itselleni epäselvä. Onko otettu huomioon yritysten tarpeet, koska yritykset kuitenkin tietävät itse parhaiten, minkälaista työvoimaa ja osaamista he tarvitsevat?

Keskustelu päättyi.

Päätökset

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt lakiehdotukset.

Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen.

Asian käsittely päättyi.

35) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tekijänoikeuslain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 249/2014 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 14/2014 vp

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Päätökset

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen.

Asian käsittely päättyi.

36) Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaalihuoltolaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 164/2014 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 27/2014 vp
Lakialoite LA 46/2012 vp

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

¹ **Anu Vehviläinen /kesk:** Arvoisa puhemies! Tämä sosiaalihuoltolain kokonaisuudistus, joka on tässä käsittelyssä, on todella tarpeellinen ja välttämätön. Mutta samalla haluan keskustan edustajien puolesta tuoda esille muutaman huomion, jota olemme pohtineet tuolla valiokuntatyössä, ja sitten lopuksi esitän muutaman lausuman eduskunnan hyväksyttäväksi.

Ensinnäkin, emme ole täysin vakuuttuneita siitä, pystyykö tämä sosiaalihuoltolaki riittävällä

tavalla tämmöiseen ennalta ehkäisevään ja varhaiseen tukeen. Vai miten tässä loppujen lopuksi käytännössä kaiken kaikkiaan käy?

Myös rahoitus on ongelmallinen. Me tiedämme, että hallitus on antanut tässä viimeisen vuoden ajan paljon lupauksia siitä, että kuntien tehtäviä ja velvoitteita karsitaan, niin ei ole tapahtunut, mutta toisaalta sitten meille ei ole myöskään tuolla valiokunnassa tullut selväksi, onko valtio turvaamassa riittävällä tavalla rahoitusta tämän sosiaalihuoltolain toteuttamiseen siellä kunnissa.

Tärkeä asia on erityisesti lapsiperheiden kotipalvelut, joka on sitä erityistä varhaista apua. Tähän astihan, tai sanotaanko viimeisen 15—20 vuoden aikana, on ollut niin, että lapsiperheet ovat saaneet kotipalvelua, kotiapua vain lastensuojeluasiakkuuden perusteella, ja nyt teoriassa tämä sosiaalihuoltolaki lupaa tähän korjausta. Mutta sitten se juuri, että onko riittävästi henkilöstöä ja resursseja siihen, jää tässä auki.

Ylisosiaalineuvos Aulikki Kananaja kiinnitti valiokunnassa ollessaan huomiota siihen, miten tärkeää on, että toimintatapoja muutetaan, että se on ihan yhtä tärkeää kuin se, että on riittävä rahoitus. Keskusta haluaa kuuluttaa erityisesti sitä, että toivottavasti vihdoinkin tämän sosiaalihuoltolain kokonaisuudistuksen myötä päästäisiin eroon palveluiden sirpalemaisuudesta, kapeasta ammattiasiantuntijuudesta ja myös siitä, minkä me näemme sekä täällä valtionhallinnon tasolla, ministeriötasolla, että kuntatasolla, että sosiaali- ja terveyssektori ja sitten toisaalta koulupuoli eivät keskustele keskenään. Se on tullut asiantuntijakuulemisissa erittäin paljon esille.

Yksi asia, joka liittyy lastensuojeluun ja on meitä huolestuttanut paljon, on se, että lähes kaikissa kunnissa sosiaalityöntekijöillä on liian paljon asiakasperheitä: on jopa 160 jossakin kunnassa, ja yli 100 asiakasperhettä on erittäinkin yleistä. Oikea taso olisi varmaan, että samalla sosiaalityöntekijällä olisi ehkä noin 30—40 asiakasta per lastensuojelun työntekijä.

Kiinnitämme huomiota myös omais- ja perhehoitoon. On erittäin surullista ja onnetonta, että tämä hallitus ei saanut koko neljän vuoden aikana annettua eduskunnalle hallituksen esitystä omaishoidon siirtämisestä Kelalle ja siitä, että laadittaisiin yhtenäiset valtakunnalliset kriteerit, joiden mukaan omaishoitajat pystyisivät saamaan myös taloudellista tukea ja olisivat asuinpaikkakunnastaan riippumatta tasa-arvoisessa asemassa. Perhehoidon osalta täällä on erikseen

laki käsittelyssä, ja se myös sisältää suuria puutteita.

Arvoisa puhemies! Esitän vastalauseen 1 mukaisesti seuraavan sisältöiset lausumaehdotukset eduskunnan hyväksyttäväksi:

"1. Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa lapsiperheiden kotipalveluun riittävät taloudelliset resurssit.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy valmistelemaan lain muutosta lastensuojelun työntekijä/asiakasmäärä -suhteen pienentämiseksi.

3. Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee pikaisesti esityksen yhtenäisistä kriteereistä omaishoidon tuelle ja tuen siirtämisestä Kelan vastattavaksi.

4. Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee tällä vaalikaudella suunnitelman yksinelävi- en aseman ja toimeentulon parantamiseksi."

² **Hanna Mäntylä /ps:** Arvoisa puhemies! Uudessa sosiaalihuoltolaissa on useita hyviä parannusesityksiä nykytilanteeseen, ja se on ehdottomasti tarpeellinen. Valitettavasti siinä on myös vakavia puutteita, jotka olisivat vaatineet vielä jatkotyöstämistä ja täsmennyksiä mutta myös kustannusarviointeja. Varatut määrärahat lain toteuttamiselle ovat täysin riittämättömät.

Perussuomalaisten mielestä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki ja sosiaalihuoltolaki olisi tullut ajoittaa tulemaan voimaan samaan aikaan. Näin olisi varmistettu integraation toteutuminen parhaalla mahdollisella tavalla alusta alkaen. Nyt pidämme suurena riskinä, että sosiaalihuollon osalta tehdään rakenteellisiakin muutoksia, jotta uuden lain velvoitteisiin voidaan vastata, ja pahimmillaan joudutaan uusien muutosten eteen, kun sote-laki astuu voimaan.

On myös välttämätöntä, että henkilöstörakennetta kehitetään ja eri sosiaalialan ammattilaiset saadaan juuri niihin tehtäviin, joissa heitä eniten tarvitaan, mutta myös jotta työn mielekkyys heille itselleen lisääntyy. Turhaan ei puhuta toistuvasti huutavasta sosiaalihuollon osaajien ja ammattilaisten pulasta. Tämä on asia, joka tulee ottaa erittäin vakavasti erityisesti, kun puhutaan varhaisesta tuesta ja ennalta ehkäisevästä työstä. Tämähän on eräs lain johtotähdistä, ja sen toteutuminen on ensiarvoisen tärkeää kaikkien sosiaalihuollon asiakasryhmien osalta.

Perussuomalaisille on myös tärkeää, että sosiaalihuollon asema saataisiin vihdoin samalle vii-

valle terveydenhuollon kanssa. Sosiaalihuollon merkitys osana yhteiskuntaa on merkittävä, puhutaan sitten kustannuksista tai inhimillisestä ulottuvuudesta. On kohtuutonta, että yhä edelleen sosiaalihuollon aseman puolesta joudutaan käymään taistelua. Perussuomalaiset odottavat, että uusi laki korjaa asiaa, samoin kuin tuleva sote-järjestämislaki, jossa sosiaalihuoltoa ei missään tapauksessa tule unohtaa.

Sosiaalihuolto on ennalta ehkäisevää työtä mutta myös korjaavaa työtä hyvin laajoilla sektoreilla niin ihmisten, yhteisön kuin yhteiskunnan eri tilanteissa ja asioissa. Rakenteellinen sosiaalityö, joka nyt on kirjattu lakiin, on erinomaisen kannatettava asia, ja sitä on seurattava tarkoin, niin että sen tarkoitus nousee myös käytäntöön ja sosiaalityöstä aidosti tuotetaan tietoa päätöksenteon taustalle ja yhteiskunnalliseen keskusteluun. Tärkeää on myös se, että nämä viestit asianmukaisesti kuullaan ja ryhdytään asianmukaisiin toimiin tiedon pohjalta. Sosiaalityön ammattilaisilla kaikilla tasoilla on se aito arkielämän tieto ihmisten ongelmista ja myös aitoja ratkaisuesityksiä.

Arvoisa puhemies! Lapsiperheiden subjektiivisesta oikeudesta kotipalveluihin on käyty paljon jopa käsitteellistäkin keskustelua, kenelle ja missä tilanteissa se viime kädessä lakiesityksen mukaan kuuluisi. On ymmärrettävää, että aina edes oikeus vain kotipalvelujen saatavuuteen ei ole riittävää tukitoimintaa perheelle, vaan tarvitaan monimuotoisia tukitoimia perheiden hyvinvoinnin ja jaksamisen tukemiseen. Kotiin saava kodinhoidollinen apu määrättyissä elämäntilanteissa aivan varmasti poistaa tarvetta osaltaan vahvempien lastensuojelutoimien tarpeeseen.

Olen itse saanut aloittaa työurani eräänlaisena kotiaavustajana 16-vuotiaana, ja tällöin oli aivan selvää, että perheisiin mentiin pyynnöstä auttamaan, myös esimerkiksi lastenhoidossa, jos perheen tilanne sitä vaati. Samalla hoidettiin pyykinpesua ja ruuanlaittoa.

Perussuomalaiset ovat esittäneet entisen kotiaavustajan ammattinimikkeen palauttamista, mutta vastaavasti esimerkiksi hoiva-apulaiset voisivat hyvin tähän asiaan antaa oman vahvan panoksensa. Tämä myös auttaisi tulevaisuudessa ikääntyvien kohdalla, jotka tarvitsevat kodinhoidollista apua, ja esimerkiksi lähihoitajat ja sairaanhoitajat voisivat keskittyä puhtaasti sairaanhoidolliseen puoleen. Tämä antaisi aidosti aikaa niin palvelujen saajalle kuin antajalle. Perussuo-

malaiset uskovat, että uusin henkilörakentein voisimme löytää myös uusia toimintamalleja ja vapauttaa resurssit sinne, missä niitä tarvitaan.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esiin myös laissa olevan sosiaalihuoltolain kirjauksen henkilöstön suojaamisesta tilanteissa, joissa he ilmoittavat työnantajansa ei niin hyväksyttävistä toimista. Alan ammattilaiset pitävät ymmärtääkseni kirjausta kohtuullisena. Olen kuitenkin saanut myös viestiä, että voisi olla syytä pohtia eräänlaiseen uhkasakkoon verrattavaa kirjausta, jotta laki varmasti suojelisi ammattihenkilöstöä. Erityisesti tämä huoli on tullut esiin määrääkäsissa työsuhteissa tai koeajalla olevien henkilöiden kohdalla.

Lopuksi vielä haluaisin nostaa esiin lain eri käsitteiden määrittelyn. Valiokuntakäsittelyn aikana kävi ilmi, että saman käsitteen voi ymmärtää hyvin eri tavoin. Tämänkin vuoksi on erittäin tärkeää, että lain perusteluteksteihin kiinnitetään erityistä huomiota, jotta turhaa tulkinnanvaraisuutta ei syntyisi. On kohtuutonta, mikäli oikeuskäytäntöjen kautta joudutaan hakemaan käsitteille määritelmiä tai mitä laissa oikeasti on tarkoitettu. Tämänkin lain osalta selkeää epäselvyyttä syntyi muutamilta osin, mitä perustelutekstissä on tarkoitettu. Etenkin tämä nousi esiin käsiteltäessä juuri perheille annettavaa kodinhoidollista apua ja tukea, kenelle ja missä tilanteessa sitä annetaan. Tähän valiokunta kiinnittikin huomiota, ja hyvä näin. (Puhemies koputtaa)

Lopuksi, vaikka laissa on paljon hyvää, on laissa vielä paljon korjattavaakin, josta osa nouseekin esiin perussuomalaisen jättämässä vastalauseen mukaisissa lausumaesityksissä. Näin olen teen vastalauseen 2 mukaiset lausumaehdotukset.

³ **Juha Rehula /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Vehviläisen tekemiä lausumaehdotuksia.

Muutama sana tämän kannatuspuheenvuoron lisäksi itse tästä sosiaalihuoltolaista.

Takana on vuosien valmistelutyö, jossa on nyky aikaistettu sosiaalihuollon yleislakia tavalla, joka on ollut hyvää työtä aivan loppumetrejä lukuun ottamatta. Ne loppumetriengongelmat ovat tulleet siitä samasta asiasta, samasta kysymyksestä, ongelmasta kuin niin monessa muussakin kohdassa. Tämä laki on lähtökohtaisesti parempi kuin se laki, jota toimeen pannaan. Resurssien ja tämän lain ristiriita on olemassa.

Tässä laissa on paljon hyvää. Näkökulma siitä, että ihminen on olemassa, asiakas on se, joka palveluja tarvitsee, nostetaan tässä laissa aivan kärkeen. Se on hyvä ja kannatettava asia. Jotta laki voi tulla edes siinä muodossaan voimaan kuin taloudelliset ja muut resurssit antavat mahdollisuuden, tämä laki tulee vaatimaan kulttuurimuutosta. Näkökulma järjestelmästä ihmiseen, se muutos pitää kyetä tekemään.

Lain keskeistä ydintä on se, että sosiaalihuollon palveluja voi itse kukin meistä tarvita jossakin vaiheessa omaa elämänsäkaarta. Se palvelujen tarve, se syntyy useimmiten siellä omassa elinympäristössä, omassa asuinympäristössä. Palvelujen saavutettavuus tulisi olla sellainen, että on sitten millä kohdalla elämänsäkaarta tahansa, niin tämä palvelujen saatavuus omassa asuinympäristössä, elinympäristössä mahdollistuu.

Tässä yhteydessä on pohdittava myös yleislain- ja erillislainsäädännön suhdetta. Kokonaisuudistus sosiaalihuoltolakiin lähtee siitä, että erillislainsäädännön tarve vähenee. Mehän olemme vuosien ja tässä tapauksessa vuosikymmenen saatossa vähän ajautuneetkin siihen tilanteeseen, että erillislainsäädännön kautta on paikattu tai parannettu, kehitetty — mitä verbiä missäkin tilanteessa voikaan käyttää — niitä palveluja ja asioita, joita sosiaalihuollossa tarvitaan palvelutarpeiden täyttämiseen.

Tässä sosiaalihuoltolain kokonaisuudistuksessa on pyritty siihen, että yleislaki olisi se määrävämpi laki ja esimerkiksi lastensuojelun osalta palveluja kohdennettaisiin ennalta ehkäisevästi niin, ettei erityislainsäädännön piiriin edes jouduttaisi tai ajaututtaisi. Tämä peruseriaate on hyvä, että jos missä, niin tässä kohdassa tullaan tarvitsemaan myös niin toimintatapojen kuin toimintakulttuurinkin muutosta.

Arvoisa herra puhemies! Eduskunnassa näkemyseroista huolimatta edustajilla on tahto tehdä parempaa ja hoitaa ja päättää asioista niin, että tulevaisuus olisi nykytilaa parempi. Tämä sosiaalihuoltolaki tähtää siihen, että ihmisillä olisi turvallisempi ja parempi elämä ja arki siinä omassa elämäntilanteessa. Voi vain toivoa, että tästä laista tulisi täytäntöön laitettaessa muuta kuin linkkirjain.

⁴ **Johanna Jurva /ps:** Arvoisa herra puhemies! Sosiaalihuoltolain uudistus on lämpimästi tervetullut uudistus, joka pitää sisällään paljon hyviä tavoitteita kuten painopisteen siirtämisen erityis-

palveluista yleispalveluihin sekä asiakkaan yhdenvertaisuuden vahvistamisen ja viranomaisyhteistyön tiivistämisen.

Asian käsittelyn yhteydessä ilmeni joitakin epäkohtia, kuten kotipalveluiden saatavuus, etuusneuvonnan riittävyys sekä kuntien riittävät resurssit ja henkilöstön koulutus.

Edustaja Mäntylä piti ansiokkaan puheenvuoron, jossa hän nosti esille näitä epäkohtia, joita perussuomalaisten vastalauseeseen sisältyy, joten pidemmittä puheita kannatan edustaja Mäntylän tekemää esitystä.

⁵ **Anne Louhelainen /ps:** Arvoisa puhemies! Tämä uudistus pitää sisällään pääosin kannatettavia tavoitteita ja esityksiä: esimerkiksi edellä mainitut viranomaisten yhteistyön tiivistäminen ja asiakkaiden yhdenvertaisuuden vahvistaminen, ja myöskään ennalta ehkäisevän työn vaikuttavuutta ja merkitystä ei voi liikaa painottaa. Lapsen edun ja lasten oikeuksien tulee aina olla painotettavia tekijöitä, ja niitä on pyrittävä toteuttamaan mahdollisimman hyvin.

Arvoisa puhemies! Kuntatalous on vaikeuksissa, kuten niin hyvin tiedämme. Huolta herättäkin se, riittävätkö kuntien resurssit uusille velvoitteille. Paljon kysymyksiä herättää se, miten rahoitus turvataan tämän tärkeän lakiesityksen toteuttamiseksi.

⁶ **Tarja Filatov /sd:** Arvoisa puhemies! Laki on saanut tässä salissa kiitosta, ja se on ihan aiheellista, mutta se on saanut myös epäilyjä siitä, riittävätkö resurssit, ja epäily on varsin ymmärrettävää. Lapsiperheiden kotipalvelun tai -avun lisäämistä kannattavat varmasti kaikki, koska me hyvin tiedämme, että perheisiin, lapsiin ja nuoriin kohdistuneet auttamis- ja tukitoimet tuottavat paremmin kuin mitkään muut investoinnit. Myös suurimmat taloudelliset hyödyt saavutetaan panostamalla jo pienten lasten perheisiin.

Ehkäisevän työn voimavarat ovat monessa kunnassa alimitoitettut. Rahoituksen painopiste on siirtynyt korjaaviin toimiin. Ennalta ehkäiseviin toimiin verrattuna korjaavat toimet ovat kuitenkin hyvin kalliita. Jos katsomme tätä kustannuskehitystä, kannattaa ehkä hieman arvioida sitä, mitä on tapahtunut tässä meidän lähihistoriasamme, ja verrata sitä, mitä tapahtuu korjaavien palveluiden ja ennalta ehkäisevien palveluiden suhteen.

Jos me ajattelemme vaikkapa korjaavana palveluna lapsen sijoitusta kodin ulkopuoliseen hoivaan, niin se maksaa vuodessa 90 000 euroa. Ennalta ehkäisevässä toiminnassa näillä samoilla toimilla, joilla yhtä syrjäytynyttä nuorta maksetaan, me saisimme 1 000 tapaamista sosiaalityöntekijän kanssa tai 400 käyntiä nuorisopsykiatrisen poliklinikalla tai 400 perheneuvolakäyntiä tai lähes 3 000 tuntia kotipalvelua ja 7 vuotta intensiivistä perhetyötä. Kun näitä lukuja ajattelee nykytilanteeseen, voi sanoa, että meillä on varaa ennalta ehkäiseviin toimiin. Meillä ei ole varaa jättää niitä tekemättä, ei inhimillisesti eikä taloudellisesti.

Jos me mietimme, mitä on tapahtunut siinä kokonaisuudessa ja miten palvelurakenteemme on muuttunut, niin esimerkiksi vielä 1990-luvun alussa lapsiperheitä, jotka saivat kotipalvelua tai kotihoidon apua, oli noin 50 000. Vuonna 2000 näitä perheitä oli enää alle 20 000 ja vuonna 2012 enää alle 10 000. Eli vuodesta 1990 suunnilleen näihin päiviin kotihoiton apua saaneiden lapsiperheiden määrä väheni yli 80 prosenttia. Samaan aikaan meillä kasvatus- ja perheneuvoloiden asiakasmäärät lisääntyivät lähes 50 prosenttia. Lastensuojelun avohuollon asiakkaiden määrä lisääntyi yli 100 prosenttia. Huostaanotettujen nuorisoiäisten osuus ikäluokasta kasvoi yli 150 prosenttia, ja psykiatrisessa laitoshoidossa olevien ja kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten ja nuorten osuus ikäluokasta kasvoi yli 150 prosenttia.

Jos me mietimme tätä kehitystä, me näemme, että näillä rahoilla on yhteys. Mielestäni edustaja Rehula sanoi hyvin, kun hän sanoi, että pelkkä laki ei riitä, vaan tarvitaan sitä ajatuksellista muutosta, ja näillä luvuilla yritän perustella sitä ajatuksellisen muutoksen yhteyttä myös talouteen. Liian usein me kunnissa ajattelemme vain sitä yhden vuoden budjettia. Jos me panostamme ennalta ehkäiseviin toimiin, niin se maksaa tässä ja nyt, mutta muutaman vuoden päästä se saattaa tuottaa huomattavat säästöt. Meidän pitäisi myös sosiaalipolitiikassa osata ajatella, että on ennalta ehkäiseviä investointeja, ei palvelukuluja.

Keskustelu päättyi.

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti:
Asian käsittely keskeytetään.

37) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä sekä takuueläkkeestä annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys HE 137/2014 vp

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö StVM 28/2014 vp

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

¹ **Juha Rehula /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kun täällä talossa on riittävän kauan, niin täällä säädetään monenlaisia lakeja. Osa koskee koko Suomen 5,5-miljoonaista kansaa. Sellaisessakin tilanteessa olen vuosien varrella ollut, missä yhtä eläkelakia muutettiin, ja kun asiantuntijakuulemisvaiheessa asiantuntijalle kerrottiin valiokunnassa, että tämä koskee kolmea henkilöä, kolmea kansalaista, niin sitten kun laki saatiin valmiiksi, selvisi, että olimme säätäneet eläkelain sitä yhtä ainoaa asiantuntijana ollutta henkilöä koskien.

Nyt meillä on toisessa käsittelyssä laki, joka koskettaa tällä hetkellä 50:tä suomalaista, suoraan 50:tä suomalaista. Tätä mietintöä tehdessämme, asiantuntijoiden kuulemisvaiheessa, henkilöitä oli 51, mutta tällä hetkellä heitä on 50. He ovat olympiavoittajia, jotka ovat pärjänneet kerran neljässä vuodessa käytävissä urheilun nuorisoin yhteisissä kitoissa.

Kyse on eläkelakista, jossa mahdollistetaan harkinnanvarainen, tunnustusluontoinen eläke 60 vuotta täyttäneille olympiavoittajille. Ylimääräisellä eläkkeellä voidaan täydentää urheilun vuosiksi kertymättä jäänyttä työeläketurvaa ja samalla osoittaa arvostusta urheilijan saavutuksille. On myös tarkoituksenmukaista, että vuosittaisten tukipäätösten sijasta voidaan myöntää pysyvä etuus ylimääräisenä eläkkeenä. Näitä henkilöitä olympiavoittajista, jotka ovat tuon 60 vuoden iän ylittäneet, on hieman yli 20 eli puolet tuosta 50:n määrästä. Ylimääräinen urheilijaeläke on valtion talousarvion varatun määrärahan puitteissa myönnettävä harkinnanvarainen etuus, kuten jo totesinkin.

Valiokunta hieman muutti hallituksen alkupeleistä esitystä. Muutos täsmentää tätä lakia ensinnäkin niin, että tässä laissa nyt säädetään urheilijaeläkkeen määrästä täsmällisemmin kuin pohjatehdoksessa oli sekä henkilön tulojen vaikutuksesta täsmällisemmin tähän eläkkeen määrään. Toisekseen valiokunta muutti sitä kohtaa esityksessä, jossa esitettiin, että varallisuudella olisi joku merkitys. Hakijan varallisuus ei vaikuta eläkkeeseen, koska varallisuutta koskevia tietoja ei enää ole saatavissa viranomaisilta. Valiokunta korostaa, ja pidän hyvinkin kannatettavana ihan henkilökohtaisesti sitä, että myös vammaisurheilijat tulee huomioida yhdenvertaisesti muiden urheilijoiden kanssa, kun eläkepäätöstä harkitaan.

Tämä on odotettu laki, tämä on toivottu laki. Sellaisiakin mielipiteitä ja kannanottoja ja kysymyksenasettelua olen kuullut, että miksi olympiaurheilijoita tällä tavalla muistetaan, on niitä muitakin muistettavia. Tämä kysymys on toki relevantti, mutta sen verran penkkiurheilijaa ja urheilumiestä minusta löytyy, että uskallan kyllä riemurinnoin tätä esitystä kannattaa. Jo valiokuntakuuleminen oli kokemus monelle meistä. Veikko Kankkonen, Innsbruck 64, kävi kertomassa, mistä tässä laissa oikein on kysymys.

² **Sinuhe Wallinheimo /kok:** Arvoisa herra puhemies! Syitä tämän puheenvuoron pitämiseen on oikeastaan kaksi.

Ensiksikin entisenä ammattiurheilijana olen tyytyväinen valiokunnan tavoin siitä, että tällä esityksellä parannetaan suomalaisten 60 vuotta täyttäneiden olympiavoittajien eläketurvaa. On hyvä, että tässä talossa löytyy ymmärrystä menestyneiden olympiaurheilijoiden aseman parantamiseen.

Toisaalta entisenä ammattiurheilijana olen samaan aikaan huolissani siitä, miten vähän, tämä esitys pois lukien, muuten ammattiurheilijoiden aseman parantamiseksi on viimeisen vuosikymmenen aikana tehty. Hallitusohjelmakirjauksia urheilijoille vuonna 1995 luodun muita rajoitetun sosiaaliturvajärjestelmän muuttamisesta on toki tullut ja mennyt, mutta isompi remontti urheilijoiden sosiaali-, työkyvyttömyys- ja eläketurvajärjestelmän parantamisesta odottaa edelleen toteuttamistaan. Kaikkien näiden vuosien aikana muita heikomman sosiaali-, eläke- ja työkyvyttömyysjärjestelmän piiriin on kuulunut kuitenkin tuhansia urheilijoita, ja vuosittain tä-

män sääntelyn piiriin tulee lähes tuhat uutta urheilijaa, ammatikseen urheilevaa henkilöä siis. Kyse ei ole siis mistään marginaalisesta ryhmästä suomalaisia.

Arvoisa puhemies! Miltä teistä tuntuisi, jos olisitte ammatissa, jossa tapaturmavakuutuslain mukainen päiväraha puuttuu tyystin? Pitkäaikaisraudat, yli 300 päivää: vakuutusturva puuttuu täysin. Ammattitaudit: lainsäädäntö ei tunne lainkaan tällaista kohtaa. Tapaturmaeläkkeestä korvausaika on viisi vuotta, ja se määritellään leikatusta palkasta. Muilla aloilla korvaus määritellään täydestä palkasta. Pysyvä työkyvyttömyys: korvaustaso on paljon muita pienempi. Jos palkkasi on alle 10 400 euroa vuodessa, vakuutusturva puuttuu täysin. Sairauspäivärahan suuruus: siinä ei määritellä ollenkaan urheilijarahastoon siirrettyä osuutta. Vanhuuseläkkeen karttuminen: pienempi kuin muilla palkansaajilla. Ja lopuksi tietenkään ansioihin suhteutettua työttömyyspäivärahaa ei ole ollenkaan. Joten hieman on vielä tehtävää ammattiuurheilijoiden sosiaaliturvan parantamisessa.

Keskustelu päättyi.

Päätökset

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt lakiehdotukset.

Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Asian käsittely päättyi.

38) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle

Toinen käsittely

Hallituksen esitys HE 186/2014 vp

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö StVM 29/2014 vp

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

¹ **Hanna Mäntylä /ps:** Arvoisa puhemies! Aluksi haluan tässä kiittää valiokuntaa hyvästä ja yksimielisestä mietinnöstä tähän asiaan.

Hallituksen esityksen tavoitteena on vähentää kuntien tehtäviä ja varmistaa turvakotipalveluiden rahoitus valtion varoista ja näin varmistaa palveluiden saatavuus jokaiselle sitä tarvitsevalle asuinpaikasta riippumatta. Esitys on lähtökohteisesti monin tavoin kannatettava, ja uskon, että turvakotitoiminnan tärkeyttä ei varmasti kukaan tässä salissa kyseenalaista.

Alueellisten palveluiden saatavuus tulee ottaa turvakotipalveluissa vahvasti huomioon. Lapsissa, jossa perheväkivaltaa koskevia kotihälytyksiä tehdään Etelä-Suomen alueisiin nähden lähes puolet enemmän, turvakotipalveluita tarjotaan vain Rovaniemellä. Lisäksi keskustelussa on hyvä nostaa esiin myös se seikka, että turvakotipalveluihin tukeutuvat henkilöt joutuvat usein turvautumaan myös muihin tukitoimiin, kuten Rikosuhripäivystyksen palveluihin. Myös Rikosuhripäivystyksen ja kaikkien muidenkin perheväkivallan uhreille tärkeiden tukitoimien paikallinen saatavuus on jatkossakin turvattava. Kuitenkin hallituksen esityksessä vuodelle 2015 varattu 8 miljoonan euron määräraha on auttamatta liian pieni, jotta sillä saataisiin taattua edes tämänhetkinen palveluverkon laajuus. Jotta pystyisimme tarjoamaan edes nykyisen kaltaisen laajuuden turvakotipalveluissa, on asiantuntijoiden mukaan tulevalle vuodelle varattava määrärahoja noin 11,5 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Turvakotipalveluja tarvitsevat henkilöt tarvitsevat usein myös lukuisia muita palveluja selvittääkseen takaisin inhimilliseen ja turvalliseen elämään kiinni. Kävimme eilen täällä keskustelua täällä hallituksen esityksestä laiksi rikosuhrimaksusta. Vaikka hallituksen esitys oli lähtökohteisesti kannatettava, esitin epäilykseni sen suhteen, paljonko sen avulla aidosti saataisiin kerättyä taloudellista apua rikoksen uhreille. Uhrien asema ei ole yhteiskunnassamme helppo. Onneksi heitä varten on kuitenkin olemassa tukiverkostoja ja toimijoita, joiden toimintaa meidän päättäjien tulee kaikin tavoin tukea.

Kyse ei ole myöskään vain rikosten uhrien asemasta tai tilanteesta, vaan asiat koskettavat aina myös heidän läheisiään. Hyvin usein näihin läheisiin kuuluvat myös lapset, pienet tai isom-

mat. Yhtä kaikki ne syyt, joiden vuoksi turvakotipalveluihin turvaututaan tai rikoksen uhri tai uhrin tarvitsevat apua ja tukea, ovat traumatisoivia syitä.

Arvoisa puhemies! Väkivaltaa kokeneet tarvitsevat aikaa ja tukea saadakseen elämänsä palaset kasaan ja voidakseen löytää elämäänsä suunnan kriisin jälkeen. Jotkut palaavat takaisin väkivaltaisen puolison luo, emmekä me heitä voi tuomita. On helppo sanoa, että lähde ja jätä väkivaltainen puoliso, mutta lopullinen päätöksenteko voi vaatia monia yrityksiä ja riittävän vahvan tuen, mutta myös itsetunnon rakentamisen revityn tilalle. On viisautta ymmärtää, että kukaan toinen ei voi tehdä päätöksiä toisen puolesta. Toinen voi ainoastaan auttaa ja tukea, kuunnella ja puhua, olla läsnä ja olemassa.

Tilanne on luonnollisesti toinen, jos mukana on lapsia. Tällöin myös lasten kokonaisvaltainen hyvinvointi ja turvallisuus on suuressa vaarassa, ja tilanteet vaativat vahvempia toimia nopeammin. On myös oleellista selvittää, ovatko lapset väkivallan uhreja. Henkisen kyllä varmasti, jos he joutuvat katsomaan vanhempiensa keskinäistä väkivaltaa, mutta mahdollisesti lapset ovat myös fyysisen väkivallan uhreja. Esimerkiksi niin sanottuja baby shake -tapauksia on paljon enemmän kuin arvaammekaan, näin moni viranomaislainen on kertonut. Näitä tapauksia on vaikea tunnistaa ja tilastoida, sillä suurin osa niistä jää piiloon. Ne tulevat esiin usein vasta, kun vammat ovat niin vakavia, että lapsi on vietävä hoitoon. Vaikka neuvolahenkilökunnalla on vahva osaaminen ja ammattitaito, kaikkea heidän ei voi havaita. Isommat lapset puolestaan eivät helpolla kerro näkemästään tai kokemastaan väkivallasta, sillä lapset ovat viimeiseen saakka lojaaleja vanhemmilleen. Heidän kohdallaan asiat nousevat esiin usein vasta, jos ja kun lapsi alkaa oireilemaan päivähoidossa tai koulussa.

Nopeasti pääteltynä voitaisiin olettaa, että yleisimmin äiti on turvautunut yhdessä lasten kanssa turvakotipalveluihin heidän koettuaan perheväkivaltaa. Miesten kynnys hakeutua turvakotipalveluihin on joidenkin tutkimusten mukaan huomattavasti suurempi. Mies ikään kuin kokee häpeää. Naisten ja äitien harjoittamasta väkivallasta tulisikin uskaltaa puhua entistä avoimemmin ja uskaltaa päästää irti siitä myytistä, että nainen ja äiti on lähtökohtaisesti aina se hyvä ja isä ja mies niin sanotusti paha. Tosielämässä näin ei todellakaan ole. Väkivaltaan, ja hyvin

raakaankin sellaiseen, naiset ja äidit kykenevät aivan yhtä lailla kuin miehetkin. Uskonkin, että niin kauan kuin tätä myyttiä vaalitaan, on myös vahvempi puuttuminen naisten harjoittamaan väkivaltaan ja sen seurauksiin hyvin vaikeaa myös ammattilaisille.

² **Juha Rehula /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Sarjassa lainsäädäntöä, jossa lähtökohtaisesti ajatus on hyvä — mutta. Toisekseen sarjassa lainsäädäntöä, josta itse pidän siksi, että valiokunnan mietinnössä, jos tämän jaksaa lukea, aidosti kerrotaan, mistä on kysymys, mitkä ovat ongelmat.

Tämä edellä oleva kryptisyys suomeksi: On kannatettavaa se, että olemme säätämässä lakia, jossa turvakotipalvelujen rahoitus siirretään valtiolle. Mutta sitten tulee se mutta ja se suoraan puhumisen osuus. Tässä on suuri uhka ja vaara, että se palvelu, jota tänä päivänä on saatavissa, onnistutetaan, jos ei nyt ihan romuttamaan, niin vähintäänkin merkittävällä tavalla heikentämään vain siksi, että käytettävissä olevat 8 miljoonaa euroa eivät tule riittämään nykytasoinen turvakotiverkoston ylläpitämiseen.

Täällä mietinnössä lukee, että tarvittaisiin 11,5 miljoonaa euroa, ja asiantuntijakuulemisessa on kuultu summa 14 miljoonaa euroa, jolla selviydyttäisiin siitä, että se verkosto, joka laajassa maassa on olemassa ja joka välttämättä tarvittaisiin, voitaisiin aidosti ylläpitää ja paikkoja myös lisätä sinne, missä tänä päivänä etäisyydet lähimpään turvakotiin ovat liian pitkät.

Hyvää tarkoitetaan, tavoite on kannatettava, mutta sitten lainvalmistelun yhteydessä on tapahtunut jotakin, ja se jokin liittyy näihin taloudellisiin resursseihin. Ei ihan tavallista ole, että valiokunnan mietinnössä kirjoitetaan seuraavasti, suora lainaus: "Valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitus varautuu jo ensi vuoden aikana lisäbudjetilla lisäämään rahaa turvakotitoimintaan."

Kuten puheenvuoroni aluksi totesin, kiitos siitä, että valiokunta on avoimesti tämän asian kertonut. Suomeksihan tämä kuitenkin käytännössä tarkoittaa sitä, että se valmistelutyö, jota on tehty, on jäänyt vajavaiseksi siksi, että on selkeästi alibudjetoitu tämän toiminnan vaatimat määrärahat. Nimittäin selvää on, että äärimmillään tämä tarkoittaa sitä, että kun meillä on tällä hetkellä 20 toimipaikkaa Suomessa, jossa näitä palveluja on tarjolla, tämä verkko supistuisi merkittävästi.

Valiokunnan mietinnöstä on luettavissa myös se, että "valiokunta huomauttaa, että vaikka maksettavat korvaukset sidotaan vuotuiseseen valtion talousarviossa olevaan euromäärään, määrärahan pienentäminen niin, että toiminta ei voisi vastata kriisiavun tarpeeseen tai korvaus ei vastaisi kustannuksia, olisi vastoin lain tarkoitusta".

Täällä on tänään keskusteltu YK:n ihmisoikeussopimuksen ratifioinnista, seköhan se virallinen nimi oli. Tämän lain kohdalla puhutaan niin sanotun Istanbulin sopimuksen ratifioinnista. Jotta voisimme tuon sopimuksen ratifioida, se tarkoittaisi sitä, että tämän lain osalta pitäisi askelen osua mieluummin lankulle kuin että on reilusti yliastuttu se loikka, jota ollaan tekemässä.

Yksi häiritsevä tekijä vielä on se, että lain toimeenpanoon jäävä aika on lyhyt. Siksi tätä lakia on jouduttu muuttamaan siirtymäkauden osalta. Lähtökohta on nyt se, että kun tänä vuonna sopimukset pitäisi ehtiä tekemään niin, että tämä laki olisi voinut tulla voimaan jo vuoden alusta, nyt mennään niin sanotusti entiseen malliin ainakin alkuvuosi ja tämä laki tulee sitten oikeasti voimaan kesän jälkeen.

Arvoisa puhemies! Se iso huoli tässä asiassa — siis tämä on valiokunnan yksimielinen mietintö, jossa meillä valiokunnalla on täysin yhteneväinen käsitys — on se, että hyvää on tarkoitettu, mutta pitkä matka tästä siihen on, että tästä priimaa voisi tulla.

—————

Puhetta oli ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi.

—————

³ **Johanna Jurva /ps:** Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaisten mielestä on hyvä, että turvakotien rahoitus siirtyy valtiolle. Eli valtio maksaa jatkossa korvauksen turvakotipalvelujen tuottajille akuutin kriisiavun kustannuksiin. Turvakotitoiminnan avoimuuden palvelut jäävät edelleen kuntien vastuulle.

Valtio on varannut ensi vuoden budjettiin 8 miljoonaa euroa turvakotipalveluihin. Asian käsittelyn yhteydessä nousi esille, ettei varattu määräraha riitä turvaamaan edes nykyistä, reilua 120 perhepaikkaa, vaan määrä tippuu tällä rahoituksella noin 90 paikkaan.

Suomi on sitoutunut Istanbulin sopimukseen, jonka mukaan Suomessa tulisi olla reilu 500 turvakotipaikkaa. Myös turvakotiverkoston on oltava maan kattava, jotta apua saa asuinpaikasta riippumatta. Perussuomalaiset edellyttävät, että Suomessa tulee olla riittävästi turvakotipaikkoja, ja tämä vaatisi asiantuntijoiden laskelmien mukaan rahoituksen lisäämistä.

Valiokunnan mietinnössä kiinnitettiin huomiota rahoituksen riittämättömyyteen, ja lausmassa painotettiin lain toimeenpanon seuranta ja turvakotitoiminnan järjestämisvastuun ja rahoituksen toimivuutta.

Perussuomalaiset yhtyivät valiokunnan mietintöön.

⁴ **Anne Louhelainen /ps:** Arvoisa puhemies! Viime marraskuussa, osana rakennepoliittista ohjelmaa, päätettiin turvakotien rahoituksen siirrosta valtiolle. Tällä hetkellä Suomessa on noin 20 turvakotia, joiden perhepaikkaluku vaihtelee. Yhteensä perhepaikkoja on noin 123.

Euroopan neuvoston suositusten mukainen turvakotien yhteenlaskettu perhepaikkamäärä olisi Suomelle noin 530 paikkaa. Tämä edellyttäisi ministeri Huovisen mukaan, muutaman vuoden takaisen laskelman perusteella, 32:ta miljoonaa euroa. Valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetaan kuitenkin vain 8 miljoonaa euroa. Eli olemme varsin kaukana siitä rahoituksesta, jolla turvakotitoiminta aikuisten oikeasti voitaisiin toteuttaa.

Arvoisa puhemies! Turvakotien tekemää tärkeää työtä kukaan ei kiellä, mutta kun tulee kyse siitä, miten toiminta todellisuudessa voitaisiin rahoittaa, ei ymmärrystä riitä toteuttamaan rahoitustarvetta.

Turvakotien tekemää tärkeää työtä hehkutettiin myös eilen täällä istunnossa, kun käsittelyssä oli hallituksen esitys, jossa otettaisiin käyttöön rikoksentehtäjiltä perittävä uusi maksu, rikosuhrimaksu. Lain tarkoituksena olisi vahvistaa rikosten uhreille suunnattujen tukipalveluiden valtion rahoitusta rikosuhrimaksun tuottoa vastaavalla määrällä. Vuoden 2012 tilastotietoihin pohjaava karkea arvio määrätymisperusteiden mukaisista rikosuhrimaksulla saatavista tuloista olisi noin 7,4 miljoonaa euroa vuodessa, jos maksu saataisiin kaikilta siihen määrättyiltä. Lakiesityksessä todettiin myös, että Suomessa toimii järjestöjä, jotka tuottavat rikoksen uhreille

kohdennettuja tukipalveluita. Erityisesti mainittiin Ensi- ja turvakotiliitto ry:n tekemä työ.

Arvoisa puhemies! Me käsittelemme täällä hallituksen esityksiä, joiden tarkoitus on hyvä. Mutta se tärkein varmistus, hankkeiden toteutuksen edellytyksen pohja eli rahoitus, jää valitettavasti edelleen avoimeksi.

⁵ **Hanna Mäntylä /ps:** Arvoisa puhemies! Haluaisin tässä vielä nostaa esiin loppuosan puheenvuorostani, joka äsken hiukan jäi kesken kun aika loppui kesken ja jossa nostin viimeisimmäksi esiin naisten harjoittaman väkivallan ja tämän liiaksi vallalla olevan myytin, että naiset ja äidit eivät kykenisi vakavaan väkivaltaan.

Toivoisinkin, että naisten harjoittamasta väkivallasta puhuttaisiin yhtä rohkeasti kuin miesten tekemästä väkivallasta, koska vain avoimuudella on mahdollista saada aikaan muutoksia ja puuttua asioihin. Nainen ja äiti ei suinkaan aina automaattisesti ole uhri. Uhri voi olla myös mies ja isä, lapsista puhumattakaan.

Missään tapauksessa en tässä halua vähätellä naisten kokemaa väkivaltaa, päinvastoin. Peräänkuulutan ainoastaan tasapuolisuutta ja avointa rehellisyyttä keskusteluun. En halua, että kenenkään kokemaa väkivaltaa vähätellään.

Lähisuhdeväkivalta voi olla myös esimerkiksi aikuisen lapsen iäkkääseen vanhempaansa kohdentamaa. Tästäkään ei juuri käydä keskustelua. Ikääntyvien kohdalla tämä väkivallan uhka on aivan todellinen. Siitä kertovat myös uutiset ja tilastot. Tämän tunnistaminen ja tunnistaminen vaatii myös ikääntyvien kanssa työskenteleviltä vahvaa osaamista löytää ne kohtaamisen keinot, joilla asia saadaan esiin ja uhri autettavaksi.

Yhtä kaikki, varhainen puuttuminen näissäkin asioissa on ensiarvoisen tärkeää, ja siihen me tarvitsemme vahvaa panostusta. Jos emme panosta turvakotipalveluihin saati muihin uhrien tarvitsemiin palveluihin riittävästi, jätämme uhrin viime kädessä yksin, ja tätä emme voi missään tapauksessa hyväksyä.

⁶ **Tarja Filatov /sd:** Arvoisa puhemies! Perustuslaissa on jo turvattu jokaisen oikeus henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen sekä fyysiseen ja henkiseen turvallisuuteen, ja ihmisten henkilökohtainen turvallisuus on pohja elämänlaadulle. Väkivaltatilastojen taakse kätkeytyy ihmisiä, ihmisillä on pelkoja ja salaisuuksia,

ja yksi hyvin vaiettu salaisuus tässä yhteiskunnassa on edelleen lähisuhdeväkivalta.

Jos me ajattelemme tuota Istanbulin sopimusta, joka nyt on ratifioitavana eduskunnassa, niin itse asiassa meillä on turvakotipaikkoja yksi neljäsosa siitä, mitä tuo sopimus suosittaa, yksi neljäsosa suositusta. Tänään, kun varhemmin keskustelimme YK:n vammaisten oikeuksien sopimuksesta, totesimme tässä yhdessä, että meillä on hyvä tapa siinä, että silloin, kun me ratifioimme kansainvälisiä sopimuksia, me oikeasti haluamme, että ne sopimukset ovat totta ja meidän lakimme ovat kohdallaan. Tässä turvakotilaissa tarkoitus on hyvä, ja sillä pyritään siihen, että meidän lainsäädäntö olisi kohdallaan, mutta rahoitus on kerta kaikkiaan riittämätön. Jos me menemme eteenpäin tällä 8 miljoonalla, niin on totta, että meidän turvakotipaikkamme vähenevät, vaikka Istanbulin sopimuksen ratifiointitekstissä sanotaan, että me askel askeleelta kuljemme kohti tätä suositusta. Sen vuoksi on ehdottoman välttämätöntä, että vähintään tuo 11,5 miljoonaa turvataan tasoksi silloin, kun lisäbudjetti tähän taloon ensi vuoden puolella tulee.

⁷ **Erkki Virtanen /vas:** Arvoisa puhemies! Viitaten sekä valiokunnan puheenjohtajan edustaja Rehulan että edustaja Filatovin tästä asiasta käyttämiin puheenvuoroihin on pakko todeta, että tässä on nyt hieman samanlainen ongelma uhkaamassa kuin on liittynyt tänään päivällä suurin kiitoksin hyväksymäämme vammaisten sopimuksen ratifiointiin. Sehän viivästyi siksi, että kun halusimme, kuten edustaja Filatov tässä edellä totesi, pitää huolen siitä, että siihen liittyvä lainsäädäntö on kunnossa, ja kun sen lainsäädännön kuntoon saattamisen aika keskeisenä esteenä oli se, että se olisi maksanut, niin niinpä sitten tämä sopimuksen ratifiointi kesti aivan liian pitkään.

Nyt olemme ratifioineet Istanbulin sopimuksen, ja se edellyttää, että nämä turvakotipaikat saadaan riittävälle tasolle. Tässä lakiesityksessä, näin kai voi sanoa, on olevinaan hyvä pyrkimys samaan suuntaan, mutta kun rahat ovat jääneet aivan liian vähäisiksi, niin suunta onkin väärä. On aivan välttämätöntä, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön kirjattu valiokunnan yksimielinen ja yhteinen tahto riittävän rahoituksen osoittamisesta turvataan. Sen jälkeen, kun tämä sali on mietinnön käsitelty, sehän on sekä Suomen eduskunnan että Suomen kansan tahto.

Arvoisa puhemies! Lupaan, että en käytä tämän jälkeen enää puheenvuoroja.

⁸ **Anne Louhelainen /ps:** Arvoisa puhemies! Lakiesitys hoputtaa turvakoteja sopeuttamaan toimintaansa olemassa olevaan rahoitukseen. Käytännön työssä sopeutus on kuitenkin mahdollista tehdä ilman toiminnan supistamista ja jopa turvakotitoiminnan lakkauttamista. Tämän lain olisi tarkoitus tulla voimaan ensi vuoden alusta, ja jotta valtiontukea voisi hakea, pitäisi olla myös valmiit kriteerit, joilla valtiontukea voisi hakea. Pitäisi olla myös selvillä, mitkä ovat ne sopimusturvakodit, jotka tukea voivat hakea.

Nykyisin toimivilla turvakodeilla on siis paljon avoimia kysymyksiä: miten toiminta käytännön tasolla taataan, miten turvakotipalveluiden lisääminen saadaan tehtyä hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti, ja miten Istanbulin sopimus ja kansainväliset laatusuosituksot onnistuvat?

Keskustelu päättyi.

Päätökset

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen.

Asian käsittely päättyi.

39) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vammaisetuuksista annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 255/2014 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 30/2014 vp

Ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi: Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Päätökset

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Asian käsittely päättyi.

40) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 162/2014 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 9/2014 vp

Ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi: Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Päätökset

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn lakiehdotuksen.

Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Asian käsittely päättyi.

41) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta, työsopimuslain 13 luvun 6 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja työttömyysturvalain 7 luvun 3 §:n 3 momentin kumoamisesta

Toinen käsittely, ainoa käsittely
Hallituksen esitys HE 198/2014 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 10/2014 vp
Lakialoite LA 66, 78/2014 vp
Toimenpidealoite TPA 36/2012 vp

Ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi: Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ai-
noassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta.

Menettelytapa hyväksyttiin.

Keskustelua ei syntynyt.

Päätökset

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset.

Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteen hylkäämisestä.

Asian käsittely päättyi.

42) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 280/2014 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö YmVM
15/2014 vp

Ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi: Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Päätökset

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Asian käsittely päättyi.

43) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 281/2014 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö YmVM
16/2014 vp

Ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi: Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelua ei syntynyt.

Päätökset

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Asian käsittely päättyi.

44) Hallituksen esitys eduskunnalle yhdenvertaisuuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys eduskunnalle yhdenvertaisuuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 19/2014 vp) täydentämisestä

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 19/2014 vp
Hallituksen esitys HE 111/2014 vp
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö
TyVM 11/2014 vp

Ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi: Käsitte-
lyyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovalio-
kunnan mietintö. Nyt päätetään lakiehdotusten
sisällöstä.

Yleiskeskustelu

¹ **Tarja Filatov /sd** (esittelypuheenvuoro): Ar-
voisa puhemies! Tässä on varmastikin mittavin
lakikokonaisuus, jota työelämä ja tasa-arvovalio-
kunta tällä vaalikaudella on käsitellyt, ja lakia on
pitkään tehty. Kyse on siis uudesta yhdenvertai-
suuslaista, laista yhdenvertaisuusvaltuutetusta,
laista yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnas-

ta, laista tasa-arvovaltuutetusta, naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetusta laista ja 17:stä muusta laista — tämä ehkä kuvaa sitä kokonaisuutta.

Yhdenvertaisuuslain tarkoituksena on edistää nimensä mukaisesti yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää. Tätä lakia sovellettaisiin julkisessa ja yksityisessä toiminnassa, ja se olisi nykyiseltä soveltamisalaltaan laajempi. Lakia ei pääsääntöisesti sovellettaisi yksityis- ja perhe-elämän piiriin kuuluvassa toiminnassa tai uskonnon harjoituksessa.

Velvollisuutta edistää yhdenvertaisuutta laajennettaisiin voimassa olevaan lakiin verrattuna, ja tämä velvollisuus koskisi viranomaisten lisäksi koulutuksen järjestäjiä ja oppilaitoksia sekä työnantajia. Viranomaisten velvollisuutta laatia yhdenvertaisuussuunnitelma laajennettaisiin. Syrjinnän määritelmää ja oikeutettua erilaista kohtelua koskevia säännöksiä täsmennettäisiin. Syrjintä olisi, kuten nykyisinkin, kiellettyä muun muassa iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen ja muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Kohtuullisten mukautusten epääminen määriteltäisiin syrjinnäksi, ja tällä muutoksella on yhteys muun muassa YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien sopimukseen. Velvollisuutta tehdä kohtuullisia mukautuksia vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi laajennettaisiin. Syrjityksi tulleiden oikeussuojaa parannetaan ja laajennetaan hyvityssäännösten käyttöalaa nykyisestä ja yhdenvertaisuuslain noudattamisen valvontaa uudistetaan.

Nykyisestä vähemmistövaltuutetusta tulisi yhdenvertaisuusvaltuutettu, ja hänen toimialaansa laajennettaisiin koskemaan kaikenlaista yhdenvertaisuuslaissa tarkoitettua syrjintää. Lain noudattamisen valvonta työelämää koskevissa yksittäistapauksissa kuuluisi kuitenkin edelleen nykyiseen tapaan työsuojeluviranomaisille. Yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävänä olisi valvoa yhdenvertaisuuslain noudattamista ja muutoinkin edistää yhdenvertaisuuden toteutumista ja ehkäistä syrjintää.

Nykyiset syrjintälautakunta ja tasa-arvolautakunta yhdistetään yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnaksi. Näiden toimialana olisivat lautakuntien nykyiset tehtävät sekä laajennus, joka kattaisi kaikki syrjintäperusteet.

Sukupuoleen perustuva syrjinnän kieltolaa jennettäisiin koskemaan myös sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää. Lakia täydennettäisiin velvoitteella ennalta ehkäistä sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää.

Oppilaitoksia koskevia tasa-arvon edistämissäännöksiä selkiytetään ja ne laajennetaan koskemaan perusopetusta antavia oppilaitoksia. Työpaikan tasa-arvosuunnitelma ja siihen liittyvä palkkakartoitusvelvollisuus täsmentyy ja tiukentuu. Sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumista valvoisi ja edistäisi edelleen tasa-arvovaltuutettu.

Palvelussuhteita koskevien lakien nykyiset syrjintäkiellot ehdotetaan korvattavaksi viittauksella yhdenvertaisuuslakiin ja tasa-arvolakiin. Kyseessä ovat niin sanotut syrjintädirektiivi ja työsyrijintädirektiivi.

Tasa-arvovaltuutettu, tuleva yhdenvertaisuusvaltuutettu ja lapsiasiavaltuutettu siirrettäisiin resurssiseineen oikeusministeriöön.

Tämän uudistuksen tavoite on siis yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon lisääminen nykyistä paremmin. Taustalla on se, että meillä on eri historia niin tasa-arvolailla, yhdenvertaisuuslailla kuin muutamilla muilla laeilla, jotka tähän kuuluvat. Meidän syrjintäperusteet ja hyvitykset eivät ole olleet synkronissa sen mukaan, mikä peruste syrjinnällä on ollut. Tavoitteena on, että olipa kyse mistä tahansa syrjinnästä, niistä asioista, joita laissa on määritelty, niin ihmisiä kohdeltiin yhdenmukaisemmin kaikkiin elämänalueisiin liittyen eikä eri perusteella tapahtuvaa syrjintää asetettaisi erilaiseen tilanteeseen. Samalla myös pyritään siihen, että oikeussuojakeinot ja seuraamukset olisivat mahdollisimman samanlaisia.

Valiokunta pitää erittäin hyvänä sitä, että tämä pitkään valmisteltu esitys on nyt annettu eduskunnalle. Mutta kuten sanoin, tässä on erilaisia historioita, ja sen vuoksi lakikokonaisuuden tekeminen on ollut hyvin haasteellista. Se ei vieläkään yhdenmukaista kaikkia hyvityksiä, ei kaikkia syrjintäperusteita eikä kaikkia oikeuskeinoja, mutta kulkee oikeaan suuntaan.

Tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain sääntelyn välille jää yhä tarpeetonta epäyhtenäisyyttä. Syrjinnän kieltolaa ja oikeuttamisperusteita sanottiin asiantuntijakuulemisessa hyvin vaikeaselkoisiksi. Valiokunta haluaa korostaa, että yksilön oikeussuojan toteutumisen kannalta on tärke-

ää, että lainsäädäntö on selkeää ja ymmärrettävää. Erityisen vaativaa se on tässä laissa, koska laki on laaja ja se vaikuttaa yksityiseen ja julkiseen valtaan sekä erilaisten yksityisten tahojen keskinäisiin suhteisiin. Siksi on tärkeitä, että vaikka tämä iso paketti nyt valmistuisi ja eduskunta sen hyväksyisi, niin edelleen jatketaan tätä yhdenmukaistamista.

Uuden yhdenvertaisuuslain soveltamisala on laaja. Sitä siis sovelletaan julkisessa ja yksityisessä toiminnassa lukuun ottamatta yksityis- ja perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa ja uskonnonharjoitusta. Valiokunta pitää tätä laajennusta perus- ja ihmisoikeuksien näkökulmasta perusteltuna ja tärkeänä asiana.

Valiokunta kuitenkin toteaa, että ehdotetulla yhdenvertaisuuslailla suojataan luonnollisia henkilöitä, ei oikeushenkilöitä. Siten se ei yleensä tule sovellettavaksi yritysten välisiin suhteisiin, eikä tällä ehdotetulla lailla puututa sinänsä oikeushenkilöiden sisäiseen järjestäytymiseen, kuten esimerkiksi hallituksen jäsenten tai muun ylimmän johdon valintamenettelyihin vaikkapa yrityksissä. Nuo menettelyt ovat harvoin sellaisia, että niissä syrjinnän vastatoimet tai kiellot voisivat käytännössä tulla sovellettaviksi. Valiokunnan mielestä on kuitenkin periaatteellisesti tärkeää, että esimerkiksi laissa oleva häirinnän kieltö soveltuu myös näissä tilanteissa. Sama ongelma koskee vaikkapa joukkoviestinnän sisältöjä. Periaatteellisista syistä olisi ongelmallista rajata vaikkapa joukkoviestinnän kautta toteutettu häirintä lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Laki säättää siitä, että työnantajalla on selvitysvelvollisuus silloin, kun työhön otetaan henkilöitä. Työnantajan on pyynnöstä viipymättä annettava kirjallinen selvitys menettelynsä perusteista vammaiselle, joka katsoo kohtuullisten mukautusten epäämisen vuoksi tulleen syrjityksi työtä tai virkaa hakiessaan taikka silloin, kun hän jo on työ- tai virkasuhteessa.

Kuulemisissa esitettiin toiveita ja perustuslakivaliokuntakin toivoi, että tätä laajennettaisiin koskemaan kaikkia syrjintäperusteita. Valiokunta yhtyi tähän perustuslakivaliokunnan näkemykseen, että työnantajan selvitysvelvollisuus on tärkeä ja se itse asiassa on keskeinen osa syrjinnän ehkäisyä. Valiokunta kuitenkin katsoi, että selvitysmenettelyn liittäminen vammaisuuden ohella kaikkiin muihinkin yhdenvertaisuuslaissa säädettyihin perusteisiin saattaisi lisätä rekrytointikynnystä, eikä tässä vaiheessa ollut

valmis muuttamaan pykälää. Mutta työelämä- ja tasa-arvovaliokunta katsoi, että työnantajan selvittämiselvöllisuuden laajuus on yhdenvertaisuuslainsäädäntöä edelleen kehitettäessä syytä pitää mielessä ja tulisi katsoa, olisiko mahdollista laajentaa tätä velvollisuutta.

Syrjinnän kieltö ja erilaisen kohtelun oikeuttamisperusteet olivat aika voimakkaan kritiikin kohteena asiantuntijakuulemisissa. Ehdotetun yhdenvertaisuuslain 8 §:ssä on säädökset syrjinnän kiellosta, erilaisista syrjinnän muodoista ja positiivisesta erityiskohtelusta. Syrjinnän kieltö kattaa välittömän ja välillisen syrjinnän, häirinnän sekä ohjeen ja käskyn syrjiä. Lisäksi vammaisten ihmisten yhdenvertaisen kohtelun toteuttamiseksi tarvittavien kohtuullisten mukautusten epääminen olisi syrjintää. Tätä kieltöä selkiytetään säätämällä laissa nimenomaisesti siitä, että se pitää sisällään myös niin sanotun oletta- maan perustuvan syrjinnän ja läheissyrjinnän.

Positiivinen erityiskohtelu nousi keskustelussa esiin, ja ehdotetun yhdenvertaisuuslain 8 §:n 3 momentin mukaan syrjintää ei ole sellainen oikeasuhteinen erilainen kohtelu, jonka tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen taikka syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen ja poistaminen.

Perustuslakivaliokunta korosti omassa kannanotossaan positiivista erityiskohtelua koskevan säännöksen merkittävyyttä ja tärkeyttä ja kehotti työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa harkitsemaan, voiko sääntelyä selkiyttää esimerkiksi kytkemällä säännös lakiehdotuksen 10 §:ään tai erottamalla se omaksi pykäläkseen. Valiokunta päätyi siihen, että koska asia on tärkeä ja oleellinen osa syrjinnän ehkäisyä, niin se on syytä erottaa omaksi pykäläkseen.

Listaus erilaisen kohtelun oikeuttamisperusteista sai runsasta kritiikkiä myös asiantuntijakuulemisissa, ja laajentuvan soveltamisalan huomioon ottamiseksi esityksellä ehdotetaan muutettavaksi nykyistä välittömän syrjinnän määritelmää ja erilaisen kohtelun oikeuttamista koskevaa sääntelyä. Tässä on itse asiassa paljon sellaisia täsmennyksiä, jotka liittyvät tarkkarajaisuuteen ja siihen, että ymmärrämme, milloin asiat ovat mahdollisia ja milloin ne eivät ole mahdollisia. Näissä valiokunta oli hyvin samoilla kannoilla kuin perustuslakivaliokunta omissa toiveissaan, ja myös valiokunnan kuulemat asiantuntijat puuttuivat samoihin kohtiin.

Valvonta- ja oikeusturvakeinot olivat myös paljon esillä. Yhdenvertaisuuslain noudattamista valvovat siis yhdenvertaisuusvaltuutettu, tasa-arvolautakunta ja työsuojeluviranomaiset sekä tietenkin yhdenvertaisuuslautakunta. Tässä rajanveto siitä, mikä on näiden lautakuntien rooli, mikä on valtuutettujen rooli ja mikä on työsuojeluviranomaisten rooli, oli voimakkaasti esillä. Valiokunta päätyi siihen, että silloin kun käsitellään yksittäisiä tapauksia esimerkiksi työelämässä on selkeämpi, että työsuojeluviranomaiset valvovat lain noudattamista. Mutta silloin kun on kyse yleisemmistä kannanotoista, niin yhdenvertaisuusvaltuutetun roolin pitää olla selkeä. Lakipohjassa, hallituksen esityksessä puhuttiin siitä, että yhdenvertaisuusvaltuutetulla olisi mahdollisuus antaa lausunto asioista, mutta lautakunta muutti tämän muodon hiukan tiukemmaksi: eli-ikä yleisesti voidaan antaa lausuntoja, mutta kyseessä voisi olla myös perusteltu kannanotto, jolloin sillä olisi suurempi merkitys.

Aikaa on kulunut paljon ja ilta on pitkällä, joten en käy näitä kaikkia yksityiskohtia läpi, mutta sanon vielä, että vaikka tämä laki on nyt kokonaisuudistus ja siinä on tehty paljon muutoksia, niin prosessin tulisi jatkua siltä osin, että eri lainsäädäntö ja eri syrjintäperusteet olisivat yhtenäisiä. Tähän mietintöön ei sisälly vastalauseita, vaan se oli valiokunnassa yksimielinen.

² **Vesa-Matti Saarakkala /ps:** Arvoisa herra puhemies! Tähän yhdenvertaisuuslakiesitykseen sisältyy asia nimeltä positiivinen erityiskohtelu. On aivan niin kuin edustaja Filatov sanoi, perustuslakivaliokunta on korostanut sitä, että tämä on merkittävä ja tärkeä asia. Mutta se, että se on merkittävä ja tärkeä, ei tietenkään tarkoita sitä, että sen pitäisi olla juurikin tässä muodossa, mitä se tässä lakiesityksessä nyt on. Tästä nimenomaan käytiin keskustelua perustuslakivaliokunnassa ja allekirjoittanut tähän kyseiseen kannanottoon, että tämä on merkittävä ja tärkeä, puutui, ja se muotoilu tuli tähän muotoon, mitä se nyt on. En näe siinä mitään sellaista kantaa, että siinä olisi jotain sellaista, että se ikään kuin pakotaisi ajattelemaan tästä positiivisesta erityiskohtelusta juuri sillä tavalla, millä lailla se on tässä lakiesityksessä nyt sitten ja mietinnössä kirjoitettu.

Muutenkin perustuslakivaliokunnan rooli, kun kyse on lausunnon antamisesta, koskee ehkä enemmän kuitenkin käsittelyjärjestyksestä. Minä en

ainakaan näe hyvänä sitä, että perustuslakivaliokunnassa ruvettaisiin tekemään politiikkaa, joten en ainakaan itse koe, että minun olisi ollut syytä siellä jo olla eri mieltä tästä asiasta, koska meidän tehtävä oli tosiaan ottaa kantaa ennemminkin käsittelyjärjestykseen.

Näin ollen sitten asia eteni perustuslakivaliokunnasta työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jossa on tosiaankin kuultu laaja joukko asiantuntijoita ja käyty ilmeisen kattava keskustelu, niin kuin valiokunnan puheenjohtaja tuossa äsken kertoi. Olen itse evästännyt perussuomalaisten edustajaa tämän asian osalta mietintövaliokunnan käsittelyä varten. Oma käsitys oli se, että siellä oli saavutettu kompromissi myös koskien tätä positiivista erityiskohtelua ja erilaisen kohtelun oikeuttamisperusteita. Ilmeisesti, kun mietintö on yksimielinen, on ainakin koettu, että tällainen kompromissi on saavutettu.

Arvoisa puhemies! Ikävä kyllä se kompromissi ei ole nyt sellainen, että voisin itse sen näitten pykälien osalta hyväksyä ja sen allekirjoittaa. Mielestäni tässä mietinnössä on edelleen ongelmia.

Näen hyvänä tämän lakihankkeen muu muassa siltä osin, että tässä vammaisten asema selvästi paranee. Vammaisille on mukana nämä mukautukset, ja ylipäättään näen myös sen hyvänä, että vammaisten kohdalla myös positiivinen erityiskohtelu olisi toivottavaa ja sallittua silloinkin, kun kyse on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistämisestä heidän kohdallaan, vaikka henkilö ei olisi joutunut varsinaisen syrjinnän kohteeksi ja kärsinyt siitä haittaa. En näe siinä ongelmaa, vaan päinvastoin se on hyvä asia. Tämähän on nyt se olennainen muutos nykytilaan, että tässä mietinnössä ja lakiesityksessä esitetään sitä, että tämä erilainen kohtelu olisi nykyisestä poiketen mahdollista myös, jos sillä on tarkoituksena tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen, kun se nykyään on niin, että siinä pitää esiintyä myös tätä syrjintää, jotta tällainen positiivinen erityiskohtelu on mahdollista tai syrjinnästä johtuvia haittoja voidaan ehkäistä nyky-lainsäädännön mukaan.

Mutta nyt siis mennään sellaiselle alueelle, joka on hirvittävän hankalasti tulkittava. Se on altis poliittiselle tulkinnalle, että mikä on tosiasiallista yhdenvertaisuuden edistämistä. Se tulee oikeastaan suoraan politiikasta, että mikä on enemmistön linja tässä eduskunnassa, niin sen

mukaan sitten olisi mahdollisuus positiivisesti erityiskohdella, ja sitä pidän huonona.

Arvoisa herra puhemies! Teen pykäliin 9 ja 11 muutosehdotuksen, joka on jaettu edustajien pöydille.

Sanon vielä sen, että esimerkiksi tällainen käsite kuin "sukupuolisuuden ilmaiseminen" ja ikään kuin sen korostaminen tässä yhteydessä herättää kyllä ainakin itselle avoimia kysymyksiä, että mitä se tarkoittaa, jos samalla tällainen positiivinen erityiskohtelu väljentyy. Kyllä omasta mielestäni tässä nyt on käymässä niin, että ollaan avaamassa eräänlaista pandoran lipasta — että tarkoitus on hyvä, mutta minä pelkään pahoin, että tässä joudutaan aika eriskummallisiin tilanteisiin, mikäli tämä tässä muodossa hyväksytään, ikävä kyllä.

³ **Juho Eerola /ps:** Arvoisa herra puhemies! Ihan heti ensi alkuun sanon, että kannatan edustaja Saarakkalan tekemiä muutosesityksiä 9 §:ään ja 11 §:ään.

Tämä tasa-arvo on hyvin tällainen monimutkainen käsite, ja itse ymmärrän tasa-arvon siten, että jokaisella täysivaltaisella kansalaisella on samat oikeudet ja velvollisuudet eikä ketään suositeta kummallisten taipumustensa tähden myöskään. Esitetyssä uudessa yhdenvertaisuuslaissa säädetään seuraavasti: "Ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen. Välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi tässä laissa tarkoitettua syrjintää on häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä. Syrjintää ei ole sellainen oikeasuhtainen erilainen kohtelu, jonka tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen taikka syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen." Eli suomeksi sanottuna: kun olet tarpeeksi erikoinen, saat erikoiskohtelua.

Arvoisa puhemies! Saan postia ja palautetta useilta miesasiamiehiltä. He ovat pohtineet, että millä tavoin vain miehiä koskeva asevelvollisuus tosiasiallisesti edistää sukupuolten välistä yhdenvertaisuutta, vai onko edelleenkin tarkoitus jatkaa miesten institutionaalista syrjintää ase-

velvollisuuskysymyksessä, kuten jotkut kokevat. No, itselleni tämä asevelvollisuuskysymys on kuitenkin verraten pieni, ja näenkin sen lähinnä miesten asiana. Kukaan mies ei liene tappanut itseään sen tähden, ettei armeija ole naisille pakollinen.

Sen sijaan, arvoisa herra puhemies, avio- ja avoeroriitojen tähden on moni mies päättänyt päivänsä. Niihin liittyvät lasten huoltajuus-, tapaamis- ja elatusapupäätökset ovat räikein tasa-arvorikkomus ja yhdenvertaisuuden puute maassamme. Heteromiehet ovat Suomen suurin sukupuolivähemmistö. Liki pitäen kaikki lasten huoltajuuspäätökset ovat olleet äitejä suosivia ja isiä syrjiviä. Jos joku etninen vähemmistö, pienempi kieliryhmä tai heteromiehiä pienempi sukupuolivähemmistö olisi oikeuden päätöksissä yhtä usein häviävänä osapuolena kuin heteromies on, niin kaikki näkisivät, että näissä päätöksissä on syrjintää.

Arvoisa herra puhemies! Kiinnitin tässä lakiesityksessä myös huomiota erääseen toiseen seikkaan. Lakiesityksellä nimittäin ollaan laajentamassa sukupuolisyryntää koskemaan myös sukupuoli-identiteettiä ja sukupuolen ilmaisua eli minun käsitykseni mukaan sitä, että esimerkiksi mies kokee olevansa nainen ja pukeutuu naiseksi. Voisiko joku kertoa minulle, millä tavalla tätä lakia sovellettaisiin tilanteessa, jossa julkishallinnon toimielimeen, joissa siis on oltava vähintään 40 prosenttia miehiä ja naisia, ollaan valitsemassa biologisessa mielessä miesten ja naisten lisäksi myöskin sellaisia miehiä, jotka kokevat olevansa naisia, sekä sitten naisia, jotka taas kokevat olevansa miehiä. Entä eikös tämän jälkeen sitten työnantaja enää saisi vaatia asiakaspalvelussa työskentelevää miestä pukeutumaan asiallisesti, jos tämä vain ilmoittaa kokevansa olevansa nainen?

Eli tässä esityksessä on tosiaan paljon hyvääkin, kuten esimerkiksi tämä vammaisten aseman parantaminen, mutta se, että tässä ei riittävässä määrin huomioida ihan normaaleja miehiä ja vastaavasti sitten taas annetaan porsaanreikää näille naiseksi pukeutuville, niin se on kyllä mielestäni aika kummallista. Tosiaankin kannatan näitä Saarakkalan tekemiä muutosesityksiä.

⁴ **Tarja Filatov /sd:** Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunnan lausunnossa oli kaksi linjaa: toinen oli se, että pitää olla tarkkarajainen ja täsmällinen, ja toinen oli se, että eri syrjintäperus-

teet pitäisi saada samalle viivalle. Ja nyt mielestäni tämä esitys, jossa positiivisen erityiskohtelun kohdalla halutaan ottaa käyttöön vain yksi syrjintäperuste, joka täällä on mainittuna, sotii tätä linjaa vastaan. Mutta en löydä, enkä näe enkä osaa lukea sitä, että se syrjisi kuitenkaan sinänsä perustuslain säätämisyjärjestyksen suhteen. Se on muiden arvioitava. Mutta positiivinen erityiskohtelu tässä perustuslakivaliokunnan lausunnossa nähtiin nimenomaan tärkeänä välineenä, ja sen vuoksi se haluttiin kirjata erillisenä pykälään, ja sen vuoksi on myös tärkeää, että siinä on olemassa kaikki nämä syrjintäperusteet.

Mitä sitten tulee keskusteluun siitä, mitä positiivinen syrjintä on, sillähän nimenomaan pyritään siihen, että heikommassa asemassa olevaa ihmistä voidaan erityistoimilla kannustaa, jotta hän voisi olla tasavertaisessa asemassa, arkikielellä sanottuna. Ja silloin esimerkiksi voisi ajatella, että miesten ja isien asemaa vaikkapa neuvoloissa tai näissä huoltajuuskiistoissa voitaisiin positiivisen erityiskohtelun kautta katsoa erityisin välinein, jolloin sitä suosittaisiin koulutuksessa tai muissa toimenpiteissä, mutta varmasti kuitenkin se lapsen etu ensimmäiseksi huolehtien.

⁵ **Vesa-Matti Saarakkala /ps:** Arvoisa herra puhemies! Täytyy tulla tänne eteen vielä uudemman kerran, kun aika äsken meinasi loppua kesken.

Haluan vielä tarkentaa näitä jo äsken tekemiäni muutosesityksiä, avata niitä. Tämä 9 §, positiivinen erityiskohtelu, kuuluisi seuraavasti tässä omassa esityksessäni: "Syrjintää ei ole sellainen oikeasuhtainen, erilainen kohtelu, jonka tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen taikka syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen. Erilainen kohtelu henkilön alkuperän, seksuaalisen suuntautumisen tai vakaumuksen perusteella on mahdollista vain syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäisemiseksi tai poistamiseksi."

Arvoisa herra puhemies! Tämä toinen lause tässä äsken esittämässäni pykälässä on olennainen. Se tarkoittaa sitä, että tämä erilainen kohtelu seksuaalisen suuntautumisen, etnisen alkuperän ja vakaumuksen perusteella olisi mahdollista aivan kuten tähänkin asti, nykyläinsäädännön mukaan. Mutta sen sijaan, mikäli kyse olisi näiden ryhmien tai tällaiseen ryhmään kuuluvan yksilön osalta tosiasiallisen yhdenvertaisuuden

edistämisestä, niin silloin se ei olisi mahdollista, eli pitää olla tämä syrjintä tai siitä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen taustalla. Eli tässä mielessä puollan nykytilaa.

Sitten vammaisten kohdalla olisi tosiaan tämä uusi kriteeri, tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen, mahdollinen, jolloinka voi todeta näin, että heidän asemansa selvästi paranisi, mutta on myös niin, että missään nimessä tällä omalla esitykselläni etnisen alkuperän osalta vähemmistöön kuuluvien tai seksuaalisen suuntautumisen osalta vähemmistöön kuuluvien tai vakaumuksen eli uskonnollisen vakaumuksen perusteella vähemmistöön kuuluvien asema ei nykytilaan nähden heikkenisi.

Sitten §:n 11 osalta totean, että tähän mietintöön nähden olen esityksessäni lisäämässä kaksi uutta kohtaa: kohdan 6 erilaisesta kohtelusta seksuaalisen suuntautumisen perusteella tulisi maininta ja erilaisesta kohtelusta vakaumuksen perusteella. Eli erilainen kohtelu ei olisi kuitenkaan oikeutettua tapauksessa, jossa kohtelun oikeuttamisperusteista ei ole säädetty, vaikka kohtelulla olisi perus- ja ihmisoikeuksien kannalta hyväksyttävä tavoite ja keinot tavoitteet saavuttamiseksi ovat oikeasuhtaisia, kun kyse olisi tässä mietinnössä mainittujen syiden lisäksi seksuaalisesta suuntautumisesta tai uskonnollisesta vakaumuksesta.

Toivoisi kyllä tietenkin niitä esimerkkejä, että mitä se voisi tarkoittaa, että me esimerkiksi seksuaalisen suuntautumisen perusteella yrittäisimme — ilman, että on esiintynyt syrjintää — toteuttaa positiivista erityiskohtelua. Mitä ihmettä se voi tarkoittaa? Se voi tarkoittaa aika montaaakin asiaa. Ja sehän on poliittinen tulkinta.

Samoin sitten uskonnollisen vakaumuksen osalta. Minä en kannata esimerkiksi muslimeille tai millekään muullekaan uskontokunnalle erillisiä uimahallivuoroja. Ei se kuulu suomalaisen kulttuuriin eikä mene minun oikeustajuuni. Mutta siihen suuntaan tällä lakiehdotuksella mennään, että tämänkaltaisia erityiskohteluita tullaan lisäämään, kunhan niitä vaatimuksia ensin tullaan esittämään.

On sääli, että esimerkiksi tämä vammaisten aseman parantaminen laitetaan tähän yhteyteen, vaikka tosiaan perustuslakivaliokunta on tällaista edellyttänyt ja toivonut, enkä ole viitsinyt lähteä sitä kyseenalaistamaan sen takia, että mielestäni on enemmänkin poliittisen valiokunnan ja eduskunnan suuren salin tehtävä sitten arvioida

tätä puolta. Eli en koe, että perustuslakivaliokunnassa kannattaisi nyt eriäviä mielipiteitä tällaisesta linjauksesta jättää. Ajattelen myös niin, että perustuslakivaliokunnan toiminta kyllä halvaantuu, mikäli siellä ruvettaisiin tällä lailla toimimaan, että jos jokin yksittäinen asia kymmenien sivujen mittaisessa lausunnossa ei miellytä, niin niistä sitten kaikista äänestytettäisiin. Se ei varmaan ole tarkoituksenmukaista. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi:

Asian käsittely keskeytetään.

45) Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Afganistanin tilanteesta, Suomen kokonaistuesta Afganistanille ja Suomen osallistumisesta sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon "Resolute Support"

Mietintöjen pöydällepano
Valtioneuvoston selonteko VNS 8/2014 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 18/2014 vp
Toimenpidealoite TPA 14/2011 vp

Mietintö pantiin pöydälle 11.12.2014 pidettävään täysistuntoon.

46) Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus eduskunnalle toiminnastaan 2014 valtiopäiville

Mietintöjen pöydällepano
Kertomus K 18/2014 vp
Tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 9/2014 vp

Mietintö pantiin pöydälle 11.12.2014 pidettävään täysistuntoon.

47) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 168/2014 vp
Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 36/2014 vp

Mietintö pantiin pöydälle 11.12.2014 pidettävään täysistuntoon.

48) Hallituksen esitys eduskunnalle ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen liitteeseen tehtyjen muutosten sekä yleissopimukseen liittyvän kiinteiden irtolastien aluskuljetuksia koskevan kansainvälisen säännösten (IMSBC-säännöstö) pakottavan osan hyväksymisestä lukuun ottamatta säännösten 1 liitettä ja laiksi niiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja IMSBC-säännösten soveltamisesta

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 273/2014 vp
Liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 27/2014 vp

Mietintö pantiin pöydälle 11.12.2014 pidettävään täysistuntoon.

49) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Suomen metsäkeskuksesta annetun lain ja Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 191/2014 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 27/2014 vp

Mietintö pantiin pöydälle 11.12.2014 pidettävään täysistuntoon.

50) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 227/2014 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 33/2014 vp

Mietintö pantiin pöydälle 11.12.2014 pidettävään täysistuntoon.

51) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan rahoitusvakausvälineelle annettavista valtioneuvostokausista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 337/2014 vp

Ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

¹ **Kaj Turunen /ps:** Arvoisa puhemies! Reilu viikko sitten hallitus hyväksyi euroalueen yhteisvastuullisen kriisinratkaisurahaston, jonka kautta suomalaiset joutuvat osaltaan maksamaan muiden maiden pankkien kriisinhoidon. Parlamentaarinen käsittely, joka olisi edellyttänyt perustuslain mukaista kahden kolmasosan enemmistöä eduskunnassa, ohitettiin valtiosopimuksella, johon riittää yksinkertainen enemmistö.

Nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys Euroopan rahoitusvakausvälineen ERVV:n lain muuttamiseksi pitäisi pystyä käsittelemään eduskunnassa huolellisesti, laillisesti tai vähintäänkin järkevästi. Miten tässä asiassa on menetelty? Valtiovarainministeri Rinne sopi toissa päivänä euroryhmässä, että Suomi on valmis jatkamaan Kreikan toisen sopeutusohjelman voimassaoloa, vaikka nykyinen laki ei sitä salli. Nyt sitten täytyy lakia muuttaa. Tänään, kesken päivän, iltapäivällä, hallitus antoi esityksen ERVV-lain muuttamiseksi, ja se lisättiinkin tämän päivän täysistunnon listan viimeiseksi. Lähetekeskustelu päätettiin laittaa tälle illalle, vaikka kansanedustajilla ei ole käytettävissä riittävästi aikaa tutustua tähän lakiesitykseen, lakimuutokseen. Toisaalta moni edustaja ei edes tiedä, että täällä on nyt tällä hetkellä lähetekeskustelussa tämä lakiesitys.

Edellä kerrotuilla perusteilla esitän, että kyseessä oleva hallituksen esitys pannaan pöydälle ja otetaan aikaisintaan käsittelyyn huomenna torstaina 11.12.

Arvoisa puhemies! Toivoisin, että edes osalla siitä innokkuudesta, millä maamme hallitus huolehtii Kreikan ja muiden maiden taloudesta, se huolehtisi Suomen taloudesta.

² **Juho Eerola /ps:** Arvoisa herra puhemies! On tosiaan mielestäni perin kummallista, suorastaan aivan käsittämätöntä, että tämän kokoluokan asia tuodaan tällä tavoin iltapäivän hämärissä tänne pöytäjakeluna esityksilistalle, ja suurin osa edustajista ei ole huomannutkaan, että tämmöinen on tuotu. Kaiken lisäksi tässä paperissa, mikä on...

Ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi: Anteeksi, edustaja Eerola, aiotteko te kannattaa tätä pöydällepanoa?

Puhuja: Aion kannattaa Turusen pöydällepanoa.

Ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi: Sitä ei tarvitse kyllä kannattaa. Nyt keskustellaan vain tästä pöydällepanosta, se ratkaistaan nyt ensiksi tässä.

Puhuja: No, selvä. Ei muuta.

Ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi:

Edustaja Kaj Turunen on ehdottanut, että asia pannaan pöydälle 11.12.2014 pidettävään täysistuntoon. Asia jää siis pöydälle. Onko muita ehdotuksia pöydällepanon ajankohdasta?

Keskustelu pöydällepanosta päättyi.

Asia pantiin pöydälle 11.12.2014 pidettävään täysistuntoon.

52) Hallituksen esitys eduskunnalle Suomen osallistumisesta Pohjois-Atlantin liiton johtamaan neuvonanto-, koulutus- ja tukiopeeraatioon Afganistanissa Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton välillä kirjeenvaihdolla tehtävän sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 287/2014 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 19/2014 vp

Mietintö pantiin pöydälle 11.12.2014 pidettävään täysistuntoon.

53) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain, Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain ja maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 311/2014 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö
MmVM 28/2014 vp

Mietintö pantiin pöydälle 11.12.2014 pidettävään täysistuntoon.

54) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi huumausainelain ja rikoslain muuttamisesta

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 327/2014 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö
StVM 34/2014 vp

Mietintö pantiin pöydälle 11.12.2014 pidettävään täysistuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi:
Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna torstaina 11.12.2014 kello 16.

Täysistunto lopetettiin kello 19.21.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
